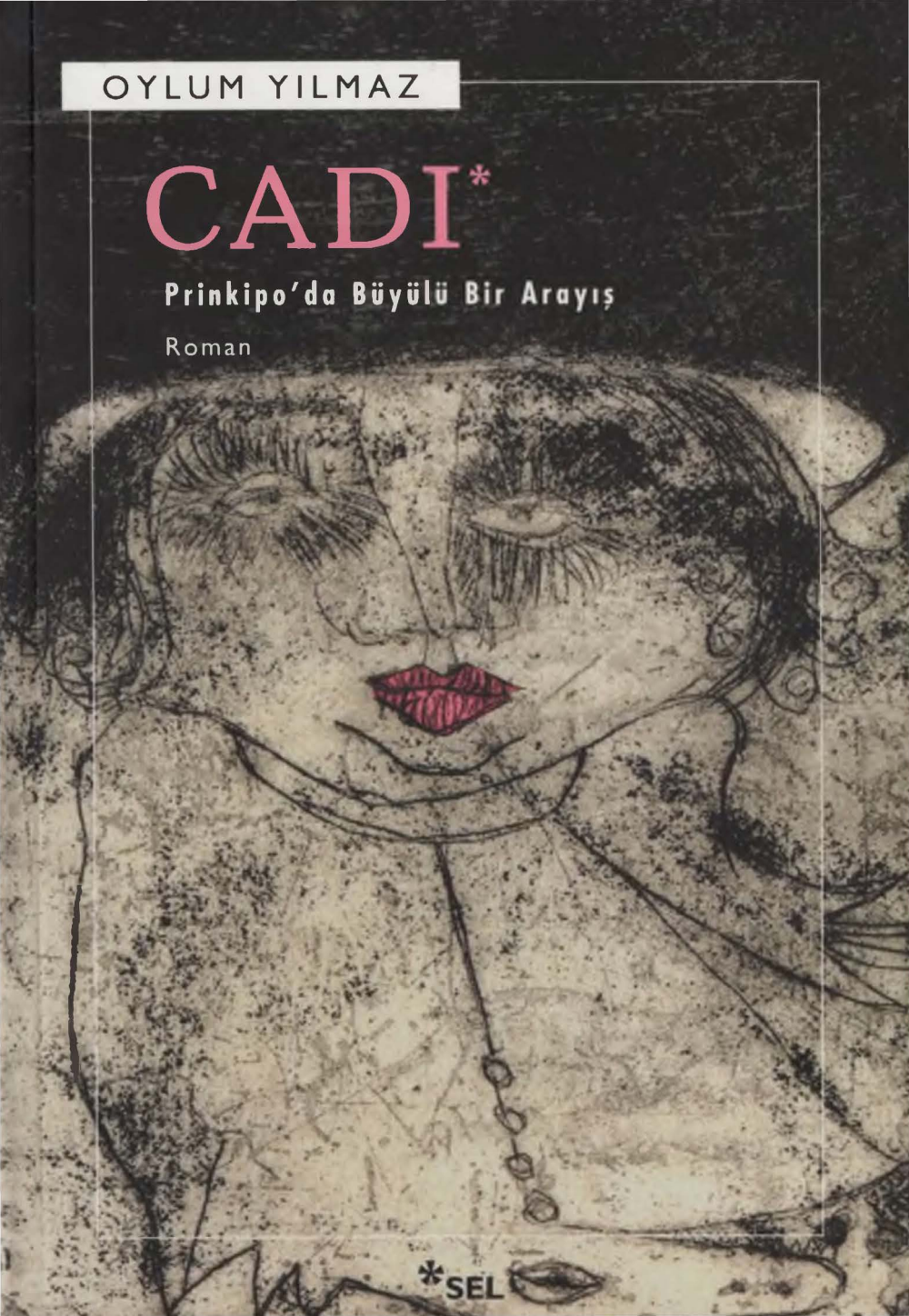
OYLUM YILMAZ

CADI*

Prinkipo'da Büyülü Bir Arayış

Roman

*SEL

CADI*

Prinkipo'da Büyülü Bir Arayış

OYLUM YIMAZ, 1978 yılında İstanbul'da doğdu. Çocukluğu ve ilk gençlik yılları Büyükada'da geçti. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nden mezun oldu. Bir süre Radikal Cumartesi ve Radikal İki'de çalıştı, Radikal Kitap Eki'nin editörlüğünü yaptı. Daha sonra Referans, Birgün, Taraf gibi gazetelerin kültür/sanat sayfaları için kitap/edebiyat sayfaları ve edebiyat köşeleri hazırladı. Şimdilerde Sabitfikir dergisi için edebiyat eleştirileri yazıyor, Bodrum'da yaşıyor.

* SEL YAYINCILIK / ROMAN

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85 Faks: (0212) 516 97 26

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

*SEL YAYINCILIK: 529
ISBN 978-975-570- 548-4

CADI
Prinkipo'da Büyülü Bir Arayış
Oylum Yılmaz
Roman

© Oylum Yılmaz, 2011
© Sel Yayıncılık, 2011

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Kapak görseli: Gülçin Günaydın
Kapak ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Ocak 2012

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Oylum Yılmaz

CADI

Prinkipo'da Büyülü Bir Arayış

Roman

TEŞEKKÜR

Yüreklendirmeleri ve eleştirileri için
Gülengül Altıntaş Yöney, Ceren Ulutunçel,
Yüce Yöney'e; bu kitabın yazılmasının bir kısmına
ev sahipliği yaptığı için Gümüşlük Akademisi ve
Latife Tekin'e sonsuz teşekkürlerimle...

beni masallarla büyüten babaanneme
hayatı bir masal gibi yaşayan anneanneme
ve bana hayatın bir masal olduğunu öğreten anneme...

• • •

Hiçbir şeydim, hiçbir şey oldum. Yaz kızım, çocuğum, öyle aval aval bakma, işte bunun hikayesini anlatacağım, dedi gibi geldi bana... *Sen, Ada'nın hikayesini anlattığını zannedeceksin, bense hiçliğimi...* Son zamanlarda, gün içinde, pek çok kez üstelik, ben onun hikayesini düşünecekken, o benimkini düşünüyormuş gibi geliyordu, huylanıyordum açıkçası. Onun yüzündendir ki kendime pek bir düşmüştüm... Duruşum, bakışım, gülüşüm, ona mı benziyorum acaba diye durup durup kendi kendime düşünüşüm. Sonra kontrolü kaybedip aynalara verdiğim pozlar, öyle üsten üste kaş kaldırmalar, gerdan kırmalar, etrafımdaki herkesi birbirine düşürecek lafları ortaya atmalar, bir de geriye çekilip keyifle dinleme hevesleri ve daha nicesi... O anlattıkça ve ben yazdıkça, birbirimizin içine giriyorduk sanki iyiden iyiye, buraya kadarı olağandı ya, olağan ve olasılık dışı olan, ben onun hikayesini düşünecekken onun benim hikayemi düşünmesiydi... Salt düşünmek de değil aslında, bazen rüyalarıma da giriyordu. İşte bu tam onun tarzıydı. Beyaz işlemeli elbiselere bürünmüş, inci kolyeler, küpeler kulağında, sesini de ömrü boyu hiç sigara içmemişçesine berraklaştırmış, öyle kırıta kırıta, *ah benim hayat meleğim, meleğim* diye sarılıyor bana. Orada, iskeledeyiz, etraf mahşer yeri gibi kalabalık, atmosfer de duruma uygun şekilde, sepya... Ağlıyorum hem nasıl, günlerce, aklıma geldikçe, içimde duygu seli, bir de meraklanıyorum üstüne, şimdi acaba ne demek istedi, özellikle bu meleklik mevzuunda, diye diye heba oluyorum. Oynuyor benle, biliyorum için için ya

dışıma nice sonra çıkıyor. Kısacası yapıyor yapacağını, konuyu saptırıyor. Hiç yalan söylemezdi diyemeyeceğim, söylerdi açıkçası, anlasan, anladığını açık etsen bile devam ettirirdi hatta, üstüne basa basa, gözünün içine baka baka, öyle ki en nihayetinde ya kafan karışır vazgeçerdin ya da inanırdın bile bile... Hem önce kendi inanırdı belki de zahir. Yalanlardan gerisi, bir düş bulutu hepi topu. Rüyasıyla gerçeği ayırt edilemezdi.

İşte, *gibi geldi*, tam buradan geliyor... İlk cümlesi ise ondan beklenmeyecek kesinlikte ve yalansız görünüyor. Sesindeki o çok gerçekçi ve pek görülmemiş edayı da eklersem, ondandır ki aval aval bakıyorum. Ama bu sefer sözünü dinlemeye karar verdim. Ne de olsa onun hikayesi, varsın onun istediği gibi başlasın, hiçbir şeydim hiçbir şey oldum, diye başlasın ve varsın benimkini kendisininkine karıştırsın...

Adanın Gözü

Bir

İkindi güneşinin gölgeleri uzadı da uzadı, ağaçlardan büyük ağaçlar, evlerden büyük evler kapladı ada sokaklarını. Gölgeler uzadıkça akşamın gelişi de uzadı... Bu böyle olurdu hep, günün son dakikaları bitmek bilmez olurdu adada. Akşam, birden çökmeden önce adanın üzerine, derin bir soluk çekerdi içine. Ve beklerdi, tüm ahalinin aheste aheste iskele meydanına piyasaya çıkmasını; son moda tayyörlerini kuşanan genç hanımların çocuklarını dadıların kucağına verip kocalarını karşılamak üzere meydanın kenarındaki yerlerini almalarını, mektepli öğrencilerin konuşa gülüşe etrafta dolaşmalarını, çevredeki gazinolarda günün dedikodularının, siyasi tartışmaların yeterince dillendirilmesini ve adı üstünde akşam vapurunun en nihayet Büyükada'ya yanaşmasını, beklerdi. Sonra da kimseye fark ettirmeden bir anda indiriverirdi eteklerini olan biten her şeyin üzerine... Ama bu sefer, diğer günlerden farklı olarak ada vapurunu değil, gelmek için, iskele meydanına yaklaşan bir grup öğrenciyi bekliyordu... Mektepleri henüz tatile girmemiş, serin gölgeliklerin omuzlara şal atılmasını salık verdiği bu tatlı haziran başı gününün sonunun pek de o kadar tatlı bitmeyeceğini bilir gibi, bekliyordu... Belli, bitmek istemeyen bir gündü, tıpkı kıyıya vurmak istemeyen dalgaların eteklerini geri geri çekmesi gibi beyhude bir umuttu; akşamın içine çektiği bu defa çok, çok derin bir soluktu.

Derken yaşları on dört – on beş arası kızlı erkekli kafası karışık bir topluluk, kimsenin dikkatini çekmeden konuşa gülüşe karıştılar akşamı bekleyen meydan kalabalığına. Saat meydanını geçip, iskeleye inen yokuşun başına gelince, içlerinden biri; en ince, en kısa saçlı olanı, kız olanı, çevik bir hareketle amuda kalkıp başını bacaklarının arasından geçiriverdi. Çocuklardan çıkan hayretle karışık neşeli bağırışlar dalga dalga meydana yayılıp topluluğun çevresindekilerin ilgisini çekerken, kız o tuhaf, o imkansız pozisyonda, meydandan aşağı hızla inmeye başladı. Arkadaşları peşinden koşar adım onu takip ederken adeta gülmekten katılıyor, çevredekilere "bakın, bakın, Ümran'a bakın, ters yürüyor, tersten yürüyor" diye bağırarak olayı hepten büyütüyorlardı ki, hiç beklenmedik bir şey oluverdi. Büyükada'ya akşam geldi. Henüz meydana herkes gelmemiş, genç hanımlar her zamanki yerlerini tam alamamış, söylenecekler bitmemiş, en önemlisi de akşam vapuru daha adaya yanaşmamışken, Ümran ters yürüyüşünün tam ortasındayken, velhasıl her zamankinden de aniden gelmişti akşam... Ümran'ın yürüyüşü Büyükada semalarında artık görünmeyen güneşin önünü sisle pusla doldurdu, gölgeler adanın altında, adalıların hatıraları kadar dipsiz derin tekinsiz sularında birleşecek kadar uzayıp kördüğüm oldu. Keskin bir karanlık, haziran dan beklenmeyecek zalimlikteki bir soğuk sardı dört bir yanı. Ne karanlık ne de soğuk ada akşamına ait gibiydi şimdi, her ikisi de adalıların yüreğine çöreklenmişti bir anlığına sanki.

Meydan ahalisi kaynağı belirsiz bir ürpertiyle ceketlerine, şallarına daha bir sarınıp, yanlarından geçen çocuğa fazla bakmamaya çalışarak söylendiler. Sözcük ilk kimin ağzından ne niyetle çıktı bilinmez ama yürekten dile uzanan yakıcı bir tıslamayla çınladığı kesindi: "Şeytan..." "Şeytan bu çocuk yahu, tövbe tövbe, düpedüz öyle, vallahi de billahi de şeytan işte..."

İşte böyle aldım diğer adımı, hem zaten onlar bana Ümran diye seslenirken çoğu zaman, şeytan dediklerini sanırdım... Sesi kısık ve çatallı, olan biteni düşünmeye sanki her şeyin ortasından başlamıştı. Son

da olabilir, son da olabilir, diye geçiriyordum bense içimden, ne fark eder. Hem içimden geçenlere kulak asmazdı, en azından o vakitler öyle olduğunu sanıyordum ben, hep olduğu gibi yanılıyorken ben, o devam ediyordu çatal çatal sözlerine...

Aslında pek kısa süren ters yürüyüşümün sonunda ada akşam alacasına tamamen bürünmüştü artık. Yürüyüşe şahit olanlar, yıllar sonra benle ilgili konuşurken –ki sık sık yapacaklardı bunu- anlatmak üzere, şimdilik itinayla belleklerinden çıkaracakları bu olayı kaydettikten sonra, gördüklerini hızla unutup şamatalı bir haziran gecesine başlamışlardı, ben ve arkadaşlarım ise evlere dağılmak üzere koşar adım meydandan uzaklaşmış ada sokaklarına karışmıştık.

Ah ben bile sonra öğrendim, arkadaşlarım nereden bilsindi, Ada'nın eski ruhlarıyla zaten hiç eskimeyen cinlerinin biz dağıldıktan çok sonra hâlâ önlerinde asılı duran an'a, günün akşam olduğu o an'a tedirginlikle, şüpheyle, kararsızlıkla bakıp durduklarını. Ahh, onlar ki adalılardan daha adalı olanlar, onlar ki adanın ağaçlarından daha diplere kök salanlar, adayı çepeçevre saran suları yaracak tek güce sahip olanlar... Dikkatli bir endişeyle, kararsızlıkla, tedirginlikle yaşıyorlardı bu an'ı, tekrar tekrar, hiç usanmadan, her ayrıntısıyla yeni baştan, hatta doğumumla her şeyi en baştan... Adaya, o vakitler herkesin Prinkipo dediği, dört yanı denizlerle çevrili bu kara parçasına getirdiğim karanlığı izliyorlardı, onlar bile bilmiyorlardı,oysa karanlık zaten hep oradaydı, karanlık zaten onlardı... Upuzun elbiseleri vardı üzerlerinde, ışık çıkıyor içlerinden sanırdın bir an, bir an sonraysa etraflarındaki her şeyin, dünyanın bütün ışıklarını içlerine çektiklerini, yuttuklarını, emdiklerini anlardın. Sararıp solardın. Işığı emmek her şeyi emmekmiş meğer, an ve yaşam aynı şeymiş, nice sonra aydım, meğer o kısacık yaşamıma baktıkları o upuzun anda kaderi yazarlarmış, kahredici bir kaderi, sanki kahredici olmayan bir kader varmış gibi...

Çevredeki ağaçlara ve kedilere hiç bitmeyecekmiş gibi gelen bir ada zamanı sonra, bakışları kesiliverdi Eskilerin birden bire. Ve içlerinden bazıları, işte o olmaz olasılar, 1945 haziranının hiç mi hiç unutamadığım bu serin gecesine döndüler yüzlerini. İskele meydanının çevresindeki ara sokaklara hızla dalarak, etrafta yankılanan neşeli çocuk seslerinin arka-

sından endişeli bir kararlılıkla seyirttiler... Anlasana canım işte, alenen benim peşimdeydiler.

Çoktan anlamıştım, heyecan katmak onun işiydi. Söze kalsa bir ömür nefes nefese koştururdu insanı peşinde. Koşanlar da yok değildi hani. İki üç gizemli lakırdı, merakın cezbedildiği noktada derin ve anlamlı uzun susuşlar, istesem de diyemem ki vurgusunu veren iç çekişler ve tam vazgeçecekken karşısındaki her şeyden, can alıcı, dinleyeni hikayeye bağlayıcı vurucu bir son cümle. Anlamlı gibi gözüken bir doruk noktası, bizleri sonraki bölüme taşıyan bağlantı. Gençliğimde okuduğum Dickens romanları bunlara karşı karnımı ziyadesiyle doyurmuştu. Karnım toktu tok olmasına ya, göz göre göre nasıl düşmüştüm ağına, bir türlü kendime itiraf edemiyordum, o anlattıkça ben şahsıma bahşedilecek bu hayati cevabı bekliyordum. Adanın eski ruhlarıyla yeni cinleri lafını bir burada etmiş, sonraları bunları kısaca "eskiler" diye genellemişti hep. Eskiler... Belki ada kadar, hatta adadan bile daha derin, daha gizemli bir vurguyla dillenen o meşum kelime... Eskiler... Bu söz Ümran'ın hayatını değiştirmişti, ancak gayet makul görünen bu ısrarlı vurgusu bana dair de bir imayı içeriyor olabilir miydi?

O, kelimeyi böyle sırladıkça, içimin ürpertisine ve mesnetsiz şüphelerime inat ben her şeyi basitleştirmeye, gözle görünür kılmaya çalıştım aklımca. Eskiler dedi mi, adaya her ayak basanın tanımadan geçemeyeceği Fırıncı Niko, koca gövdesine ters düşen yufkacık yüreğiyle Horoz Reis, adalıların hikayelerini yazmaktan vazgeçmeyen Prinkipo hikayecisi Fıstık Ahmet, zeytinyağlılarıyla meşhur aile dostumuz Madam İro, o küçük tek odalı evinin penceresinden durmaksızın çocukluğuma bakan karşı komşumuz Süpiyanım Teyze, her sabah yedide ve her akşam beşte topuk tıkırtıları zamanın ağır da olsa geçici bir şey olduğunu adalılara hatırlatarak çarşıyı çınlatan banka memuresi Selma Hanım ve eğer bir gün dükkanına fazladan bir raf eklense başka bir çağa gireceğimizden emin olduğum Yufkacı Yavuz'u getirdim aklıma hep. Ne

yaşları ne yaşadıkları tarihler birbirini tutardı ya, sanki öncesiz ve sonrasızdı Ada'daki yaşamları. Ada içinde başka bir ada kurmuşlardı varlıklarıyla ve onları tanımayan, hayatlarına değmeyen adalı sayılamazdı.

Benim aklımca onlar büyülülerdi işte, Eskilerdi.

Hiçbir ada birbirine benzemez, Büyükada'yı da başka adalara benzetemezsin zaten, öyle kalabalık, öyle gelgeç insanla dolu, öyle farfarlı sarsarlıdır ki, içinde yaşarken bir de bakmışsın ada denilen kara parçasının ne olduğunu unutuvermişsin; ne dört tarafı denizlerle çevrili olmanın verdiği yabanıllık, ne yaz öğlelerin dedikoducu sıkkınlığı, ne akşamcı gecelerin anason tadında keyfi... Hiçbiri kar etmezdi de onlar, Eskiler olmasa ben de diğerleri gibi adalı olamayacakmışım gibi hissederdim. Ve Ümran etrafımızda dolaşan tayfları, o tuhaf kara benekleri ve gizlediklerini ima ettikçe, ben kimi zaman hep oldukları yerde, kimi zaman da saat kulesi meydanında, saat kulesinin o eğreti bahçesinde toplanmış halde onları düşlerdim. O küçük ve her daim çiçekli bahçenin çiçeklerinin çocuklar tarafından hiç koparılmamasını kendi Eskilerime vehmederdim. Belli ki Ümran'ın sözünü ettiği Eskiler çok daha başka türlü, çok daha ilgi çekici, hayal gücü bakımından çok daha derinlikliydi ya, ben kendi düşlerimde sabit kalmayı yeğler, o anlatır da anlatır, bense kendi Eskilerimi görmekten vazgeçmezdim. Yanıldığımı, yine çok kısa bir süre içinde görecektim.

Doğru söylüyordu evet, peşindelerdi, bu ergen kızın farklılığını kendilerine, kendilerinden yarattıkları ada düşüncesine evriltmek istiyorlardı da belki ondan, Ümran'dan adayı ada yapacak bir yaşam vücuda getirmek... Bir nevi kötü niyet... Böyle düşününce öfkelenmiyor da değilim, onun dizginlenemez gücünü, kışkırtıcı yaşam enerjisini emmek, sadece ve sadece adaya doğru evriltmek, hainçe... Ne kadar tabii olsa da bu yönelim, hainceydi, alçakçaydı işte. Ve ah, ben de çok iyi biliyordum, Ümran'a kıyacaklardı işte, tabi Ümran onlara kıymazsa önce...

İki

Günün ilk ışıkları zarif bir çabayla geziniyor saçlarında, yüzünde, sarındığı ince pikenin üzerinde. Yüzünün şekli uyurken daha güçlü, daha sert görünüyor, hayattan değilse de rüyalarından emin. En azından şimdilik öyle, zira, *yaşlandıkça anladım gerçeğin de rüya olduğunu*, demişti bir seferinde... Ben görüyorum gün ışıklarının onu azar azar uyandırdığını derin uykularından, ama o mutfaktan gelen sesler tarafından uyandırıldığına emin, sonradan dediğine göre her sabah olduğu gibi hırsla fırlıyor yatağından. Ardında bıraktığı bu ani harekette gün ışıkları, paramparça, kırık dökük, odanın hemen her yerinde... Oda; küçük elbise dolabı, diğer tek kişilik boş yatak, ahşap konsol ve ayna, ve an; her yerin günışığı kırıklarına bulandığı... Derken, göz açıp kapama çabukluğunca, anın geçişi: Ümran'ın bomboş kalan yatağının üzerindeki aheste gezintilerinde, sanki onu uyandırmamışlar, sanki onun tarafından parçalanmamışlar gibi devam eden günışıklarının günışınları...

Başka sabahları da öyle kendileri gibi kırık dökük gösteriyor bana aslında günışıkları: Ümran'ın gözünü açar açmaz çığlık çığlığa ağlamaya başladığı, annesinin saçlarına yapışıp, çaresiz kadını tekmeleyip tırmaladığı ve morarıp tıkanana kadar bütün sabah süren nöbetleri, annesi Neveser'in çırpınışlarını, daha böyle nice sabahları... Ama mevzuumuz bu geçmiş sabahlar değil biliyorum, kalpleri kırık, kendileri de kırık günışıkları Ümran'ın hayatının en önemli sabahlarından birini gösteriyorlar şimdi bana. O hep anlattığı, anlatmaya doyamadığı aşk hikayesinin sonunu hazırlayan sabahtayım... Neden şimdi durup dururken bu gençlik aşkını düşünüyorum diye soruyorum yine kendi kendime ve Ümran'ın, günün birinde bizleri gerçeklikten düşlere taşıyan şeyin aşk acısı olduğunu söylediğini yine belli belirsiz, uzak bir çocukluk hatırası gibi anımsıyorum.

Ümran'ın hışımla yatağından fırlamasının ardından gün ışıkları henüz toparlanmaktalar ki o daha banyoya bile girmeden mutfağı basıp, annesi Neveser ile kapı komşuları Sıdıka'yı fısır fısır sohbet ederken buluyor.

"Seninle sonra hesaplaşacağız anne, dua et Sıdıka Teyze'ye"

"Tamam kızım, tamam. Bak çay karardı bile, hadi elini yüzünü yıka da kahvaltını ediver artık."

Ümran mutfağa gelirken taşıdığı öfke içinde zerre kadar azalmadan söylene söylene banyoya yollandığında, Sıdıka Neveser'i kolundan yakalayıp "kız Neveser, rüyasında mı dürttün bunu. Ne bu sinir ayol sabah sabah. Ben diyorum sana, iyi saatte olsunlar dolanıyor bunun etrafında, yoksa bu sebepsiz öfke niye, sürekli sürekli... Paşabahçe'de meşhur bir hoca varmış diyorlar. Haftaya gidiyorum ben ona, bacaklarımdaki şu ağrılar için. Sen de Ümran'la geliver. Okusun şunu bi iyice, ne dersin?"

Neveser soğan doğramayı bir kenara bırakıp çöker gibi oturuyor mutfak masasına. "Ah Sıdıka, sen de bilmezmiş gibi konuşuyorsun. Bu kaçıncı hoca, kaçıncı üfürük, kaçıncı kurşun... Ben artık çoktan vazgeçtim. Çocukluk dedik, çocukluk geçti, genç kızlıktır, toyluktur dedik, toyluk geçti, hacı hoca, ya allah dedik, masraftan başka bir şey elimize geçmedi. Bu kız böyle işte, niye böyle, kime çekti bilmiyorum, ama böyle. Şunun şurasında mezuniyetine bir ay bile kalmadı, müdire hanım hâlâ ta oralardan haber gönderip duruyor. Her gün bir olay çıkarıyormuş. Dün yine bir kavgaya karışmış. Vallahi mezun etmeyecekler bunu. O kadar çalışma, o kadar yüksek notlar, hepsi yabana gidecek. Bak bu hafta sonu da geçti Nuran yine gelmedi. Bir hafta sonu var kızcağızın, bunun şerrinden onu bile okulda geçirir oldu. Bir yolunu buluyor, kardeşini dövecek bir sebep yaratıyor her seferinde musibet. Her tatili dayakla geçiyor Nuran'ımın. Hadi Ümran'dan vazgeçtik diyelim, Nuran da ziyan olacak diye ödüm kopuyor vallahi... Neyse Cemal Efendi izin verirse eğer, gerekirse saçından sürüye sürüye götürürüm onu Paşabahçe'ye. Hocanın kerameti, belli mi olur Kenan denen züppeden de soğutur bakarsın."

"Sen Kenan'ı merak etme, öyle haberlerim var ki benim ona. Hocaya falan gerek kalmadan kendi isteğiyle atacak yüzüğü, gör bak." Sıdıka öyle esrarengiz bir tavırla söylüyor ki bunu Neveser bir an aslını astarını soracak gibi bakıyor komşusuna. Ancak kadının sesindeki özgüven daha baskın çıkıyor Neveser'in içinde ve üstelememeye karar veriyor.

"Aman ne dersen de, hallediver şu işi, ben bıktım artık..."

Derken insanın ruhunu karıştıran o baskın havasıyla Ümran, dalıyor tekrardan mutfağa.

"Yine vıdı vıdı beni mi çekiştiriyorsun sen! Hadi dön de yemeğine bak, sabah sabah, delireceğim senin yüzünden yine... Ee, sen nasılsın Sıdıka teyze?"

"İyiyim iyiyim, kalkıyordum şimdi. Hadi kahvaltıya oturmadan geçiriver beni."

Rum işi kagir binanın kapı aralığından tüm evrene dalga dalga yayılmadan hemen önce Sıdıka'nın sözleri, evin girişinin boyası dökülmüş duvarlarına, mutfaktan yayılan soğan kokusuna bulanmış tavana çarpmıştı çarpmasına ya aynı anda Ümran'ın tüm benliğini ele geçirip, henüz beş on dakika önce güç bela dizginlediği öfkenin ateşini; hummaya tutulmuş bu daimi hastanın ateşini de, yeniden yakıvermişti işte. Ve o da, Sıdıka da çok iyi biliyordu şimdi, bu sefer ki hepsinden daha güçlü, hepsinden daha bilinçliydi. Ve artık her şey için çok geçti.

Ağaçların gölgeleri ayaklarına çelmeler taktı yol boyunca, gökyüzü omuzlarına elinde ne kadar bulut varsa döktü durdu sanki, ama o vazgeçmeyecekti, yolundan dönmeyecekti. Ada sokaklarını dövercesine, parçalarcasına, yok edercesine koşar adım geçerken; elleri hala Sıdıka'nın gırtlağını, o sözleri ortaya döken o iğrenç gırtlağı sıkıyordu. Dili dudaklarının arasından yılan gibi tıslıyor, aynı soruyu inleyerek tekrar tekrar soruyor, sayıklıyordu. "O da orada mıydı? Kenan da orada mıydı?" Sıdıka'nın yağlı gerdanıyla çepeçevere sarılmış gırtlağı ise aynı zavallı cevabı bitmek bilmez bir

yakarış gibi yineliyordu: "Evet, oradaydı kızım, evet." Ümran yol boyunca binlerce kez çöktü kadının gırtlağına ve binlerce kez aldı aynı cevabı. Binlerce kez duydu duymak istemediğini ve kadının fersiz gözlerinde Kenan'a olan aşkı binlerce kez son bulurken bir yandan da kendi kendine yeminler edip durdu: Bunu Kenan'ın, bunu o anasının, bunu hiç kimsenin yanına bırakmayacaktı...

Çankava Meydanı'nın hemen girişindeki o dillere destan köşklerinin dışında, duvar dipleri boyunca henüz çiçeklenmemiş sardunya öbeklerinin önünde buldu Kenan'ı. O da buluşma yerlerine gitmek için çıkmıştı ya, bir şey mi olmuştu, evet olmuştu, kötü, çok kötü bir şey olmuştu hem de. Sordu sorusunu Ümran. Annesi, zengin bir ailenin kızı olsaydı Ümran'ı alırdık tabii, güzel kız, ama bu durumda imkansız, davul bile dengi dengine dediğinde, Kenan'a daha layık bir kız bulacağız elbet dediğinde, unutur onlar, ne olacak ikisi de daha çok genç, dediğinde, orada mıydı Kenan? Orada mıydı? Demek oradaydı... Annesine çıkışmış mıydı peki? Çıkışmış mıydı? Hayır, karşı gelmemişti, annesine öyle herkesin içinde... Yapamazdı...

Şimdi, geldiği sokaklardan geri dönerken yine tekrar tekrar yaşıyordu bütün bunları, etraftakilere aldırmadan ağzından çıkan tiz haykırışı, parmağından çıkarıp köşkün bahçesine doğru fırlattığı söz yüzüğünün sessizce çimlere düşüşünü ve bütün dünyasını başına yıkan tokadı. Kenan'ın tokadı şimdi alev alev yanan yüzünde değil, Ümran'ın kendi elleriyle kurduğu dünyada patlamıştı sanki. Aşk dolu, tutkulu, dörtbaşı mamur bir dünyaydı çöken. Dikilecek elbiselerin kumaş paralarının hesaplanmadığı, kışları Şişli'deki dairede, adanın dışında, adanın, annesinin, kardeşinin, babasının uzağında, çok uzağında geçirilecek, güzelliğinin, görgüsünün yere göğe konamayacağı bir dünyaydı. Çok yaklaştığı, avucunun içinde her gün daha da büyüttüğü, varlığından emin olduğu... Ama dağılıvermişti işte, avuçlarında büyük bir güçle, büyük bir inançla tuttuğu, her an yeniden yeniden yarattığı bu hayali topçuğu Kenan

elinden zarifçe alıp köşkün önündeki sardunya öbeklerinin dibine fırlatıp atıvermişti. Kenan... Ne bir söz, ne bir cümle... Kenan, sessizliğiyle, sözsüzlüğüyle Ümran'ın öfkesinde sonsuz kere yok olandı...

İskelelerde beklerdi hep beni, iskelelerde beklerdim onu. Kışın patlayan lodoslara, etrafımızı saran soluk sislere, kulaklarımızı ısıran acı poyrazlara aldırmadan... İskelenin en kuytu köşelerine bile girerdi rüzgar, kapıların pervazlarından sızardı, camları titretirdi sizle birlikte, belli belirsiz hissederdim ya ihtimal vermezdim, kara, kapkara hayallerin de benimle birlikte beklediğini, yahut Kenan'la birlikte beni beklediklerini. Aşkıma gölge düşürmek istemez, görmezden gelirdim, ah o zamanlar görmezden gelirdim. Ada'nın eşek poyrazı, dondurucu karayeli içimizi alamazdı hiç, Kenan'la Ümran diye tekrarlardım içimden Kenan'la Ümran, isimlerimiz bile ne uyumlu ne görkemli dururdu söylendikçe yan yana... İskelenin sağ tarafına açılan küçük bekleme odasında tıpkı soldakinde olduğu gibi sırları dökük bir ayna, günün en telaşsız en tenha vakitlerinde bile birkaç yolcu muhakkak olurdu etrafta da öyle açıktan açığa geçip karşısına bakamazdım. Şöyle çaktırmadan, önünden geçer gibi yaparak yan gözle kendimi süzerdim... Ah, bir bilsen ben o vakitler ne güzeldim. Doyamazdım kendime bakmalara, kıyamazdım... Tabii, ta o zamanlardan beri vardı onlar, aynanın arkasında belli belirsiz kara lekeler gibi görünürler, hep beni izlerlerdi. Anlardım, korkmazdım... İnsan bilmediği şeyden korkar mı hiç, korkmaz elbet, hem aklım da başka yerdeydi... Ah Kenan... Gururla girerdim koluna, etraftan ne derler diye umursamazdım. O vakitler daha toydum, bilemezdim erkeklerin en çok analarının sözünü dinlediğini, bilmezdim yavaş yavaş etrafımı saran iyi saatte olsunların ne olursa olsun yalnız kalmamı istediklerini ya, öğrenecektim...

Kenan'ın yok oluşunda İbrahim var olur. Sen bunu engelleyemezsin ki. Aşkımı gölgelesen, bir gurura saplayıp bıraksan ne olur. Ben aşkım uğruna sadece kendiminkini değil, pek çok hayatı da karalara bulayanım, söndürenim... İşe İbrahim'den başlamıştım, yani en zayıf olandan... Kolaysa onun hikayesini anlat, diye de eklemiş miydi, şimdi anımsamı-

yorum. Ama Kenan sayfasını hayatında da lafta olduğu kadar çabuk kapamıştı nedense. Ne kadar kurcalarsan kurcala, daha derinine gitmez, büyük aşkının ardından nasıl da çarçabuk İbrahim'e geçtiğini benim bugün bile hâlâ tuhafıma giden bir gururla anlatır, anlatmalara doyamazdı. Doğrusu, yanlışı, yalanı, rüyası da, Ümran'ın yüreğindeki Kenan'ın sonuyla, İbrahim'in başlangıcı ne derece ilintilidir bilinmez kesinlikle ya; zamansal olarak tam denktir; esas tuhaf olan her şeyin gerçekten de ucu ucuna, üst üste gelmesidir...

Üç

Neşeli, hareketli bir şarkı, sözlerini anlayamadığı; gülen yüzler, dans edenler; aralarında, çoğu zaman da kucaklarında oturduğu uzun boylu, ince yapılı, güzel, çok güzel, açık renk kadınlar, ona sarılan, öpücüklere boğan, kahkahaları kulaklarında çınlayan...

Onu ne zaman görse bu çok uzak, bulanık anının hayali canlanıyordu sanki zihninde. Gölgeli, gölgeli olduğu kadar da mutluluk veren çocukluk anısının hissi tüm benliğini ele geçirip güçlü, iri yapılı bünyesi içinde daha da küçük duran zayıf ruhunu alevlendiriyordu. İbrahim Ümran'ı ne zaman görse, bu anının mutluluğunu yanına katıp kendini dünyalar kadar güçlü bir erkek gibi hissediyordu... Birkaç saniye içinde hissedilen ve etkisini uzun süre gösteren bu güçlülük hali, kız İbrahim'in kalfası olduğu eczanenin önünden her geçişinde daha kuvvetli tekrarlanıyor, ancak yine de İbrahim'in, dükkandan birkaç kez alışveriş yapan Ümran'ın karşısına çıkacak, ona seslenecek gücü kendinde bulmasına yetmiyordu.

Üstelik Ümran'ın adanın ileri gelen ailelerinden birinin oğluyla sözlendiğini bütün adalılar gibi o da duymuş, bu zaman zaman kendinde bulduğu açılma cesaretini daha da kösteklemişti. Parasızlık yüzünden, severek devam ettiği Eczacılık fakültesini yarıda, çok sevdiği Sultanahmet sokaklarını ardında bırakıp adaya bir eczacı kalfası olarak geleli birkaç ay olmuştu henüz. Üniversite hayallerinin sonsuza kadar sönmesi, geleceğine dair vurulmuş bu sille, zaten sessiz tabiatlı İbrahim'in daha da içine kapanmasına yol açmış, onu yaşamı boyunca boyunduruğu altına alacak bir aşağılık kompleksine hapsetmişti çoktan. Ailesinin o daha çok küçükken terk edip İstanbul'a geldiği Balkan topraklarına ait bu belirsiz, düşle karışık silik anının ruhuna aksettirdiği kaygısız mutluluk hissi, şimdi yalnızca Ümran'da, onun kuvvetli imgesinde vücut buluyor, kızın, İbrahim'in doğduğu yerdeki kadınlara benzeyen

görüntüsü aklını ve yüreğini, bugüne kadar ancak birkaç söz edebildiği Ümran'a derinden bağlıyordu.

Bu sabah yıldırım hızıyla eczanenin önünden geçtiğini ise, gözleri sokağa dikili halde Ümran'ı beklemese, imkansız farkedemezdi. Bu kız her zaman acayipti, İbrahim için de böyleydi ya, ama bu sefer, her zamankinden farklı bir hal vardı sanki üstünde. Üzerinde durmadı İbrahim, hoş dursa ne yapacaktı ki. Eczanenin bitişiğindeki çiçekçi Yanço'nun gelişiyle bölündü düşünceleri. Yanço "gel", diyordu, "gel de şöyle keyifli bir sabah kahvesi içelim senle."

Kahvenin yanında Yanço'yla gündelik birkaç lakırdı eden İbrahim, eczanesine dönüp tezgah arkasındaki daimi yerini henüz almıştı ki yıldırım hızıyla içeri adeta düşer gibi giren Ümran'ın görüntüsüyle sarsıldı. O ne olduğunu anlayana kadar, Ümran dosdoğru içeri girip İbrahim'in neredeyse yakasına yapışmıştı bile. Şimdi burun burunaydılar, o kadar ki kızın soluğunu yüzünde hissedebiliyordu. Kızla beklenmedik bu fiziksel yakınlığın yanı sıra ters giden bir şeyler de vardı, baş döndürücü karşılaşmalarının heyecanına rağmen hissedebiliyordu bunu İbrahim. Ümran'ın bakışlarında gördüğü şey, deliliğe yakın bir öfkeydi ki, bu bakış İbrahim'i daha sonra uykularından uyandıracak kabuslarla dolu gecelerin de simgesi olacaktı. Derinlerde, çok derinlerde bir yerde anlamıştı aslında pek çok şeyi, yanlış bir an'ın kıyısında geleceğini beklediğini. Dipsiz bir karanlık duygusu geçti sanki içinden, tiz haykırışlar sardı dörtbir yanını. Fakat bir an sonra Ümran'a yakın olmanın verdiği heyecana yeniden kaptıracaktı kendini. Ve yine çok iyi bilecekti ki, İbrahim az sonra hayatına dair en yanlış kararı verecekti... Ancak kapıldığı heyecan dalgasında endişeye yer yoktu. Ümran'ın kokusu silip süpürdü tüm sezgilerini, bilişlerini; aklı işlemez oldu. Şimdi İbrahim'i titreten ne heyecandı ne de korku; bir kadına daha önce hiç bu kadar yakın olmamıştı, buydu sadece. Bu sırada Ümran, haykırmayla tıslama arasında bir ses çı-

karıp,"Benimle evlenmek istiyormuşsun İbrahim, doğru mu?" diye adeta bağırmıştı yüzüne. Ve İbrahim'in dudaklarından dökülen evet'le doğru arasındaki kırık dökük sözü duymadan yüzünü çevirip gerisin geri dükkanın kapısına doğru ilerlemişti ki, yine aynı öfkeli tonla İbrahim'e dönüp "O zaman annenlere haber gönder hemen, gel beni istet!"

Dükkanın her yeri Ümran'ın çarptığı kapı sesine karışan bu son cümleyle inlerken, İbrahim'in bakışları kızın az önce terk ettiği kapı önündeki boşluğa takılı kalmıştı. Bu boşlukta gördüğü kara şekilleri, hayatı boyunca, o anın heyecanıyla çıkan tansiyonuna bağlayacaktı.

Ben istettirdim işte böyle kendimi, yoksa ona kalsa, gelip geçişimi boş boş izleyip yıllarca o tezgahın ardında öylece duracak, bir seferinde böyle diyor, diğerinde *"oraya nasıl gittim, İbrahim'in önüne nasıl vardım hiç mi hiç anımsamıyorum. Sanki birileri arkamdan ittirmiş, ellerimden ayaklarımdan çeke çeke beni eczanenin içine kadar getirmiş, işte öyle bir farkında olmama haliydi, içimdeyse sade birileri de en az benim kadar üzülsün isteği"* diyerek adeta sayıklıyor, derin derin iç çekip kendi kendine konuşuyor... Ben de kendimi ne kadar yoklarsam yoklayayım tam olarak hangisiydi söylediği hatırlayamıyorum. İlk fırsatta sorayım diyorum, bir de bakıyorum aklımdan çıkıvermiş. İbrahim ve Ümran, işte bu besbelli ki, önüne geçilemeyen kadermiş, kısmetmiş... Yoksa adanın eskilerinin mi bu işte parmağı varmış, diye sormadım doğrusu hiç, bir burada oyuna gelmediğimden emin oldum, kapının etrafında salınan kara benekleri ben de hep İbrahim'in tansiyonuna yordum...

Neden sonra bana da geldiler birer birer, adada olmakla, adaya dönmekle o kara kapkara benekler... Etrafımda berbat bir kehanet gibi çoğalarak döndüler, döndüler de ta en tepelerde, adanın çamlarında bile buldular tüm düşlerimi tek tek... Eski köşklere, konaklara girdim, odalarında dolaştım vakarla, ortancalarla dolu bahçelerde sürüdüm eteklerimi, gazinolarda ne demli çaylar içtim

bardak bardak, üstüne gazoz çekirdek gırla, masalar doldu taştı adalılarla, Eskilere değdi saçlarım kollarım yanaklarım, onlara bile yanaştım cesurca, kahkahalarımı savurdum umursamıyormuşçasına denizi, gözüme kestirdiğim en büyük dalgaya doğru yaptım hep bunu, saçlarımı uzattım, uçlarına çam iğneleri taktım, deli saraylı diye ardımdan laf edenlere uzattım ellerimi... En eski eşyalarla dolu evleri kiraladım hep, eprimiş branda bezleriyle ayakları nicedir çürümüş ahşap şezlongları doldurdum bahçelere, açmayan sardunyalar diktim kıyılarına; gündüz gözü yazlık sinemalara gittim, oturma düzenlerini bir bir kontrol ettim, akşamki filmi hep önceden ben bildim de söyledim etrafa; gölgeleri eteklerinden çeke çeke uzattım da akşamlarımı dar ettim... Kurtulmak istedim deli gibi. Ya, olmadı, ayıramadım tarihimi talihimden, Ümran'ı hiç mi hiç düşünmediğim bir akşamüstü, Sonçaybahçesinde oturup adaçayı içerken, aniden vazgeçtim bu bekleyişten, ilerde en sahipsizmiş gibi duran küçük teknenin içinden havalanıp da üzerime üzerime gelen karaltılara doğru elimi uzattım, elimin kararmadığını görünce ise içimden adaya ve Ümran'a doğru bembeyaz bir kahkaha attım.

Işık Yangını Mukadder

Onlular ağaçlara benzer hep, hele ki ikililerle kol kola girdiler mi,
bir talihsiz sarmaşık,
bir ömürlük gölge düşürür kehaneti bekleyenin üzerine...
umut yakar, umutsuzluk dondurur, kaçışın yoktur

Bir

Çok, çok büyükmüş, hayatta gördüğü her şeyden daha büyük. *Hayat kadar büyük*, diye geçirmiş içinden. Köklerinde otururken bulmuş kendini ve akşam alacasıyla sarılıymış her yanı. Neden sonra zeytin kelimesi gelmiş aklına, *zeytinsin sen, zeytin ağacı* diye yüksek sesle ünlemiş, sesi önce cılızca sonra kükremeyi andırırcasına çınlamış kulaklarında ve anlamış bir anda ağacın ne olduğunu; kutsal hayat ağacıymış meğer bu, onun kökleriymiş üzerinde oturduğu. Sonra aniden ağaç ona bir şey söyleyecek olmuş, ağaç ona bir şey söylesin isteyecek olmuş. Bu istekle yanıp tutuşmuş içi. Öyle ki sanki bir kelime, tek bir sözcük duysa ağaçtan, bütün hayatı değişecekmiş... Kolları yettiğince sarılmış pütürlü gövdesine, yalvarmış, yakarmış, ağlamış da ağaçtan çıt çıkmamış yine de. Bir sigara yakıp, usul usul içmiş, içinden çıkan dumanların aheste aheste yukarıya süzülmelerini izlemiş. Neden sonra o tanıdık öfke dalga dalga yeniden sarınca benliğini, ağacın kabuğuna tırnaklarını geçirip hırsla bir tekme savurmuş az önce üzerinde huzurla oturduğu köklere ve bir inleme işitir gibi olmuş da sonra, ağaçtan mı, ağacın çevresini saran denizden mi, yoksa ağacın kendisinden olan adadan mı, anlayamamış. Ada... Ağacın her yanı

sularla kaplı bir ada olduğunu fark etmiş telaşla. En baştan beri hissettiği hafif rüzgar dinmiş şimdi aniden. *Bıçak gibi* diye fısıldamış, *rüzgar bıçak gibi kesildi, neden?* Rüzgarın gidişiyle etrafını derin bir sessizlik kaplamış. Ortalık iyiden iyiye kararmış, öyle ki ağacın üzerinde durduğunu artık göremiyormuş bile. Yüzüne, kollarına değen altdallardaki yapraklar bildiriyormuş ona hâlâ orada, ağacın dibinde durduğunu. Dipsiz karanlık, ölümcül karanlık, nefessiz karanlık, denizin metrelerce dibindeki eylemsiz karanlık... *Sessizlikteyim şimdi*... Son sözleri olmuş, son düşüncesi bu. Büyük bir patlamanın içindeymiş artık, önce yıldırım gibi bir ışığın içinden geçtiğini, saçlarından tırnaklarına kavrulduğunu, patlamanın sesiyle kulaklarının duymaz, gözlerinin her yanı saran ışıktan başka bir şeyi görmez olduğunu hissetmiş. Yangının içinden çıkamayacakmış hiç, biliyormuş bunu. Düş, *al sana ışık istemediğince, karanlığa karşı ışık yangını mı oldun!* diyormuş ya; o duyamıyormuş; çıkamayacağı ateşin içinde çırpınmış, *ışık yangını mukadder*, yine de koşmaya çalışmış, kaçmaya, zayıf bir çabayla...

Onu bir anda uykusundan uyandıran, kabusundan çıkaran belki de bu aciz çabaymış. Ter içinde fırlamış yatağından. Ama başka bir tuhaflık daha varmış üzerinde, hayır, yatağı değilmiş meğer fırladığı yer, İbrahim de yokmuş yanında. Gözünün içine giren sokak lambasının ışığı ve her zamankinden güçlü gelen ezan sesinin etkisiyle kendine gelmiş nihayetinde. Ümran, sokağın tam ortasında yatıyormuş, öylece, geceliği üzerinde, dımdızlak. Ada sabahının ilk ışıkları içinde tiz çığlığına ilk uyanan, çöpçülerden önce, İbrahim olmuş...

İki

Hiç benzemeyecek o sana. Çok şükür benzemeyecek. Daha doğar doğmaz anladım bunu. O kucağımdayken içime girip beni havaya kaldıran kara gölgeden de önce, her gece başımıza toplanıp etrafta kimsecikler yokken ikimizi sevip okşayan o küçük yaratıklara birlikte gülmeden de önce... Doğar doğmaz, dedim ya. Tam içimden çıktığı anda duyduğum o kahkahadan anladım, "oldu işte istediğin, geldi işte beklediğin," dediler, fısıldadılar kulağıma, bir koro gibiydi sesleri, çoklardı, hem de ne çok. Duymadı kimse, duymadın sen. Sonradan geldi, o güçlü, senin kollarından da güçlü gölgeler, bizi havalara kaldıran, gönendiren. Yapamamıştın sen, yapamazdın ki zaten, benim gönencim çok uzakta dedim her gece uyurken yüzüne baktığımda ya, yanılmışım ama. Oğlumla geldi işte hepsi, aracı oldun sen İbrahim, yine de yaradın bu işe. O yüzden babanın adını verdim ona, oğlum, Mehmet'im, sana hiç mi hiç benzemesin diye, tırnağı bile olamadığın o kocaman adama, babana çeksin diye... İbrahim, biçare İbrahim, annenle baban şimdi yere göğe koyamıyorlar beni, ne dersen de, bana inanacaklar yine, inanmasalar da, soyu devam ettirenin anasının dediğini iki etmeyecekler. Kaybettin yine İbrahim, Mehmet'im, oğlum sana hiç benzemeyecek. Hem gölgeler de garantisini verdiler bana, konuştum onlarla, yalvardım hatta, yükseklere çok yükseklere taşıyacak beni oğlum, inanacak anasına, kimsenin göremediklerini beraber görüyor, kimselerin duyamadıklarını beraber duyuyoruz biz, inanmasına bile gerek yok, onun sayesinde oluyor zaten bütün olanlar... Sen duyma İbrahim, sen görme, sen inanma...

Sabahın erken saatleri. İbrahim kalkmış, yarı karanlıkta sırtı Ümran'a ve bir aylık bebeğine dönük acele hareketlerle giyiniyor. Odanın içinden gelen bir fısıltıyla irkilip önce yatağa dönüyor, Ümran ve bebeğin hafif nefes alışlarıyla uyumasına bakıyor, nefeslerini dinliyor. Alacakaranlıkta odanın içinde hareket eden başka hiçbir şey görünmüyor... Birkaç dakika soluğunu tutup etrafı dinledikten sonra ağır adımlarla kapıya yöneliyor sonra, ve tam odadan çıkmak üzereyken ani bir kararla yatağın yanına geri dönüp

Ümran'la bebeğin başucunda dikiliyor. Eğilip bebeği usulca öpüyor, onu da öpecekmiş gibi dönüp karısının yüzüne bir an dikkatle baktıktan sonra yine ani bir hareketle doğrulup hızla odadan çıkıyor. "Kim kimi delirtiyor acaba, merak ediyorum, kim kimi..." Ümran'ı uyandıran, kapanan kapının sesinden önce havada bir an asılı kalan İbrahim'in bu sözleri oluyor. Hayattaki en büyük düşmanı orada duruyormuş gibi büyük bir nefretle kapıya bakıp hırsla arkasını dönüyor. Ve İbrahim'e inat o daha evden bile çıkmadan derin, gamsız uykusuna bir kez daha dalıyor.

"Neye gülüyorsun sen yine öyle deli deli? Ah Ümran, aklını başına ne zaman toplayacaksın, İbrahim bu gidişle tımarhaneye kapattıracak seni. Bak demedi deme. Ümran, diyorum çıldırtma beni kızım niye gülüyorsun kendi kendine, yine o küçük adamlar mı, iyi saatte olsunlar, tövbe tövbe?"

"İyi saatteler sen onları merak etme Neveser Hanım. Hem İbrahim kim beni tımarhaneye kapatmak kim, onda o basiret olsa... Bana bıraktığı paraya gülüyorum, söylemiştim ona bu para ancak kuaföre yeter. Demek ki İbrahim Bey akşam yemeğe gelmeyecek, gelse de pabuçlarını kaynatır artık..."

Ümran'ın kahkahası Neveser'in sinirlerini deminki gülüşünden daha da bozarak yatak odasına doğru uzaklaştı ve Mehmet'in neşeyle çıkan seslerine karışarak salona geri geldi. Her şey bir yana Neveser'i en çok şaşırtan şeylerden biri de buydu. Bir bebek sabahlara kadar kavganın gürültünün eksik olmadığı, kızı kadar tuhaf bu evde nasıl oluyordu da böylesine huzurlu, böylesine neşeli büyüyordu. Bu aylarda melekler görünürmüş gözlerine, ondan herhalde zaar, diye içinden geçirdi Mehmet'i yavaşça annesinin kollarından alırken. Bir yandan da doğumdan bugüne yapılanları tekrar tekrar gözden geçiriyordu. Loğusa şerbetini usulünce döktük, duasını okuttuk, hemen her gün nazar tütsüsü yaktırdı Sıdıka, kurşun döktürdük, Aya Yorgi'ye bile hiç konuşmadan yürüyerek çıkıp hem de azizin gününde mum yaktık, ikisini de hiç yalnız bırakmadık. Ne eksik kaldı, ne eksik kalabilir ki bu ikisi kırkı dolmadan kırklara karıştılar. Ah yarabbim, ne yapmalı..."

"Anne, beni asıl deli eden ne biliyor musun, sensin! Sen ve senin kocakarı söylenmelerin. Bizim için gerekli gereksiz meraklanmayı bırak artık. Senin iyi saatte olsunlarınlarınla konuştum ben. Anlaştık aramızda, hep güzel kalacağım ben, hiç para sıkıntım olmayacak, hiç hastalanmayacağım, söz verdiler bana, ben de onlara. Dediklerini yapacağım ve gölgeler yaşatacak beni, yakında kurtulacağım hepinizden."

Annesi, Ümran'ın son sözlerini duymadan Mehmet'i kucaklayıp, kendini evden dışarı atmıştı. Kızının sözleri annesinin tüylerini diken diken ediyordu... "Sözlerin zehir gibi", evin kapısına bakarak tekrarladı Neveser, "ah kızım, sözlerin zehir gibi"...

Üç

Kararını çoktan vermişti ve aralarında ne geçerse geçsin yolundan dönmeyecekti. Adaya sırtını vermiş, yüzü denizde, ayaklarına kadar uzanan sular boyunca yumrukları sıkılı, gözlerinden sinirle akan yaşlara engel olamazken ve düşünürken neden başına bunların geldiğini, adanın en güzel kızını aldığı, kalfalıktan eczane sahipliğine yükseldiği, bir oğula sahip olduğu, o çok sevdiği köşkte oturabildiği halde, neden böyle her gün her sabah büyük bir mutsuzluğa, sonsuz bir akıldışı duruma uyandığını, uyandırıldığını... Her sabah diye tekrarladı kendi kendine, her sabah... Çöpçüsünden, işçisine, her akşamüstü kahve içtiği kaymakama, en çok da içli dışı olduğu esnafa karşı, her sabah... Kimsenin, hiç kimsenin yüzüne bakacak hali kalmamıştı. Konuşuyorlardı biliyordu, o yanlarından uzaklaştığında, önlerinden geçtiğinde, hatta canları sıkıldığı her an konuşuyorlardı, "zavallı İbrahim, çaresiz, Ümran, karısı, bir aylık sabi, ne yazık, ah ne yazık..." İbrahim ve acısı, İbrahim ve çıkışsızlığı, İbrahim ve çaresizliği, adanın mevzusu, çamlarda yankılanıyor, biliyor bunu, ada konuşuyor, ada İstanbul'a varan sularıyla ta oralara kadar taşıyor... Dönmeyecekti kararından, Ümran'ın suratında patlayan ilk tokattan da, karısını yatağa bağlamak gibi akıl dışı durumdan da, kendi yaptığından, aklından şüphe ettiren tüm hareketlerinden de vazgeçmeyecekti. O gecenin ertesinde Ümran sokakta uyanmayacaktı, "yarın sabah değil. Yarın sabah, ellerin ayakların bağlı bir şekilde, yanında, yatakta uyanacaksın, iyi saatte olsunların, iyi saatlerde kalacaklar sonsuza kadar, bitecek bütün bu çılgınlık, göreceksin, bütün ada görecek bunu..."

Oysa ki tek bir kelime dahi etmemişti karısı, en ufak bir direnç göstermemişti, İbrahim onu yatağa bağlarken, durmadan hırpalarken. Yüzündeki, dirençsiz hareketlerindeki vakar çıldırtıyordu İbrahim'i. Hiçbir karşılık alamayacağını, hatta hiçbir etkisi olamayacağını bile bile neredeyse durup dururken vurmuştu Ümran'a, vaziyetlerinin umutsuzluğuna, imkansızlığına, acınasılığına vurur gibi vurmuştu... Böylelikle sanki hem evliliklerinin ümitsiz gele-

ceğine hem hiç onun olmayan karısına ilk ve son defa gerçekten dokunmuştu...

Bir gece önce, zeytinin dibinde köklerinden, ta toprağın en dibindeki köklerinden baltayla kesmeye başladığında ağacı, artık geri dönüşü olmadığını biliyordu. Buraya kadar varmıştı iş. Ağaç onunla konuşmuyor ve her sabah onu bu rüyadan söküp korkunç bir kabusun içine götürmelerine izin veriyordu. Kabus... Adada, sokak ortasında uyanılan tüm o sabahlar. Sabah alacasının içinde, kapının önünde, perperişan, Ümran... *Herkes konuşuyor konuşsunlar, İbrahim'le annem çıldırıyor çıldırsınlar... Tek bir sözcüğü bekleyenim ben, hayatımı, mutluluğumu kazanmaya çalışanım, gelmeyecek tek bir allahın belası sözcük... Eşiğinde durduğum varlık, yok olmaya mahkum olanım, yolu bulamayanım, ah gölgelere karışacağım...*

İşlemiyor balta, işlemeyecek ona biliyorum, ama ben devam ediyorum, ben bitiyorum...

Ne geceydi yine, ne gün. Sessizce geldiler, yüzlerinde o hep kendilerinden hoşnut tebessüm. Parmakları tüy kadar hafifti, dokunuşlarını belli belirsiz hissettim, hiç acele etmeden çözdüler, ellerimi, ayaklarımı birer birer kurtardılar iplerimden, nazikçe kaldırdılar beni yerimden, İbrahim uyuyordu, sanki yeni dalmıştı, nefesi tüy kadar hafif, kalktım yanından, "İbrahim tut beni" diye fısıldadım, "düşlerimden tut beni bırakma"... Ah Ibrahim, beni düşlerimde bile tutamayansın sen. Öyleyse uyan yine çığlığıma, uyan gündüz kabuslarına, şaşkınlıkla uyan, dehşetle, bilsin bütün ada halkı, adanın cümle çamları, kedileri köpekleri, iskelesiyle plajları, kiliselerinin çanları bilsinler ve duyursunlar ki, karın yine sokaktadır, bu hikayenin sonu hayra varmayacaktır. Uyan İbrahim!

Sıçrayarak uyandı İbrahim, biri tarafından dürtülmüştü sanki. Yanında bulduğu boşluğa uzun uzun baktı. Yerinden kalkmadı, başucundaki komodine uzanıp bir sigara yaktı, dumanı içine derin derin çekerek içti, içti. Kendini yokladı, içinde hiçbir şaşkınlık olmadığını hissetti. Delirmeyeceğim dedi kendi kendine, istediği bu,

istedikleri bu ama yapamayacaklar. Ümran, sokaklarda yatmak istiyorsa buyursun yatsın, her allahın belası gün, her allahın belası gece yapsın bunu, Ümran... Dün geceyi hatırladıkça gülesi geliyordu. Bütün o çabaları, karısının yüzündeki dramatik ifade, kan ter içinde kendisi. "Sanki ne yapıyoruz, bir gören olsa..." Gülme isteği kabardı kabardı içinde, kısa süre sonra kendini tutmaktan vazgeçti. Uzun uzun, katıla katıla güldü, Ümran'ın yatması gereken boşluğa arada sırada dokunarak, sanki karısına komik bir şey gösteriyormuşçasına, onu da güldürmeye çalışıyormuşçasına güldü İbrahim, gülmekten gözlerinden yaşlar gelene dek güldü.

"Oturduğunuz ev eskiden kiliseymiş, bizden söylemesi, taşının buradan, taşının ki Ümran daha fena olmasın, ah hali hal değil İbrahim, götür onu buradan, kiliseymiş taşının buradan, taşının..."

Evvela gülüp geçiyordu da gönlünü zehirleyen bu laflara, deliren karısının durumuna kılıf uydurmanın Büyükada usulü bu işte deyip duruyordu kendi kendine. Dünya, memleket neyin derdinde, askeri darbe olacak diyorlar, millet başımıza neler gelecek derdinde, ben neyin derdinde diye diye kendine yediremiyordu. Git gide hayatını saran alacakaranlığı engelleyemiyordu, engelleyemeyecekti ama, o kabusvari düşsel hayata an be an çekilecekti İbrahim, o da olduğunca, varlığının müsaade ettiğince "onlardan" olacaktı. Çare yoktu, biliyordu...

Dört

Buralar biraz daha ağaçlık olsa, diye geçirdi içinden. Niye düşünmüştü o anda ağaçları, belki ağaçlar sesleri sessizliğe çeker, ışıkları gölgeye çevirir diye ya da yaşamının son yıllarını şimdi ortada olmayan bu ağaçların içinde bitmek tükenmek bilmeyen yürüyüşler yaparak, eline geçirdiği çaputlara düğüm üzerine düğüm atarak geçireceğini sezdiğinden... Kendi de bilmiyordu ama adanın bir ucunda sırtı bir an denize dönükken geçirmişti içinden işte. Tarihlerden milattan sonra bir tarihti ama kimilerine göre milattan önce denebilecek kadar da eskiydi. Hem onun içinden geçirdikleri bile koskoca bir imparatorluk için emir demekti. Öyle de oldu, daha doğrusu önce istediği manastır inşa edildi, ağaçlar da manastırla birlikte geldi. O Bizans'ın büyücü kraliçesi İren'di, düşmüş imparatoriçesi...

İşte ilk oymuş, geçmiş Ümran'ın içinden. *Ne güzelmiş bir bilsen, ben görmedim hiç tam olarak göstermezdi kendisini. Önce biraz hasta hissederdim kendimi sonra titremeyle birlikte gelirdi yanı başıma, elimden tutar hep çamlara götürürdü beni, kendi elleriyle diktiği çamların arasına çekerdi beni. Adanın büyülü tarihini başlatanmış o. Her ağacı yılmadan efsunlayıp diplerini muskalarla, demirden ve bakırdan tılsımlarla dolduran*... Bazen düşlerinde, bazen gerçekte, eşelenmiş durmuş Ümran da ağaç diplerinde, önce düşman gibi görünmüş ağaçlar ve tüm o koca orman gözlerine, sonra medet ummuş tek tek hepsinden diplerine sığınmış, köklerine kovuklarına. Ağaçların diplerinde bulduklarından, kendine dair bir varlık bulmuş, bir ömür çıkarmış kendisine ve hatta bir ömür yetecek ekmek parası. Kupalar, karolar, maçalar, aslar, en çok da o kolu kesik papazlardan bulmuş hep... Buldukça kıkırdarmış İbrahim'e inat. Söylese ne yazar ki, söylemezmiş ne bulduğunu, onlardan ne anladığını. *Düşümdeki suskun ağacı unutmuştum artık, bıraktım ondan gelecek kelimeleri beklemeyi, İren öğretiyordu bana ağaçların efsunlu dillerini*.... Evin içini çürümüş, kararmış tuhaf nesnelerle doldurunca, bir de yaprak-

larla, İbrahim hepten kesmiş ümidi ya Ümran ne kadar delirse onun gözünde etraftan bir o kadar tezahürat, sevgi, ilgi ve devamında para gelir olmuş. O kısımları da ne kadar kısa geçiyor anlatamam. Halbuki çocukları, akrabaları, ahbapları en çok da kalfaları yıllar sonra bile anlata anlata bitiremiyorlar... Bir dikiş dikermiş ki benzersiz, mayısta alırmış son siparişleri de bütün yaz dur durak bilmeksizin çalışırmış atölyesi. Cümle ada sosyetesi beklermiş Ümran Hanım bu sene ne giyecek, ne takacak da moda edecek diye...

İşte kraliçelikmiş, hanımefendilikmiş hepsi gözbağı kızım bunların, sen de aç gözlerini. İren'e bak, ne olmuş, oğlunu kör ettirip iktidardan düşürmüş ya ne yazar, kendini yine kendi kurduğu manastırda hapis bulmuş, hemen yan hücresinde ise daha 7 yaşındaki bir sabiyken kapattırdığı yarı delirmiş kız torunu... Güç, ne erkeksi ayak oyunlarıyla kazanılır hayatta ne de kadınsı sözde uyanıklıklarla, aldanma bunlara... Bayramlarda pembeler, nişanlarda allar, düğünlerde beyazlar giydirirler de başköşelerde oturturlar seni, önden bayanlar misali yani... Ah ben de ne giydirdim hepsini yıllarca, hayatla beraber aldattım durdum kadın kız kısmının cümlesini, paralarını aldım bir de üstüne üstelik. Daha büyük aldatmaca mı var şu hayatta, güzel güzel otur da kal bakiyim sen bir kenarda, robalılarınla, jakarlılarınla, taftalarınla... Demişti demesine ya en şıklarını giymekten de vazgeçmezdi, başköşelerde en gösterişli haliyle oturup durur, makyaj desen makyaj, en iyisinden, manikür pedikür, röflesi gırla. Hele bir önden bayanlar yapmasınlar ona, hayranlıklarını gizlemeye çalışsınlar, arabada şoför yanına almasınlar da göreyim hallerini. Yerin dibine batırır da çıkarmaz adamı, sana da bir köşede kadınlık dediğin şeyden nasibini almakla gülmekten katılmak arasında bir yer bırakır. Maruz kaldığın, aslında ne olduğunu da tam bilmediğin kadınlık dediğin şeyin en gösterişli, en saldırgan, bir tuhaf temsili... Gülüp geçemezsin, pek çoklarına olduğu gibi taş kesilirsin, yaşamın o yerinden bu yerine bir türlü atlayamazsın, oracıkta öylece takılır da kalakalırsın.

Beş

Düşle gerçek, uykuyla uyanıklık arasının rengi alacada, ki yüzü karanlığa dönüktür onun hep, ilerliyorum bu sefer Ümran benim elimi tutuyor gibi. Gülümsüyorum kendi kendime klişelerin kadınıymış numarası yapıyor da rolleri düz bir çizgide tarihselliğe yaslıyor diye. Önem vermiyorum pek, merakım baskın çıkıyor. Bir bir dönüyoruz köşeleri, bu vakitte uyuması gereken ama bana içlerinde uyumayanlar da var hissi veren, bizi gözetleyen köşkleri geçiyoruz, adanın bahçeleri, kaldırımları eşliğinde, hepsi bir soluk laciverdin ardında sanki, uzansam o renge dokunabilirmişim gibi. Hiç konuşmadan yürüyor yürüyoruz, çamlara gittiğimizi biliyorum, ama amacımız sadece ağaçlara ulaşmak değil. Hristos tepesine, Metamorfoz Manastırı'na çıkarıyor beni ya olabilecek en ters taraftan yapıyor bunu. Nizam tarafından çamlara gireceğiz, Aşıklar yolundan Lunapark meydanına gelince de terse doğru kıvrılarak bir üst yoldan geri döner gibi yapıp o çevresinde çamlardan başka hiçbir şey olmayan yola gireceğiz. Ağaçların her anını boşluksuz kuşattığı bu yol bizi manastıra getirecek. Getirecek getirmesine de, o kadar ağır ilerliyoruz ki şaşırıyorum, içime bir sıkıntı düşüyor ya varamazsak diye. Bakınıyorum etrafta da hiç fayton yok ama uzaklarda bir yerlerde hafif at nalı sesine karışan zilleri duyuluyor. İşte, tam o anda damlıyor yüreğime şıp diye korku, delicesine korkuyorum ki ayaklarım birbirine dolaşıyor panikten, daha da yavaş hareket ediyorum tam aksini istedikçe, işte çamların arasında o ıssız, o sırlı, o yapayalnız yolda ilerleyemezken, hem çok uzaktan hem bir o kadar yakından faytonların zil sesleri işitilirken, çok eskilerde belki ta küçüklüğümde söylediği bir şey aklıma geliveriyor: *Önce olmadık zamanlarda gecenin sessizliğinde zil sesleri, bazen de etrafta hiç kimseler yokken ıslık sesleri duyarsın, işte bil ki artık cinlere karışmışsın...*

Derin bir sessizliğe açıyorum gözlerimi, etrafta ne fayton tıkırtıları ne zil sesleri. Sadece gecenin laciverti benziyor bu rüyaya,

kaldığım yerden devam etmek istiyorum soluksuzca yürümek ve ulaşmak beni götürdüğü yere. Gözlerimi sımsıkı yumduğumda karanlığın içinde çamların arasında üç kadın görüyorum, birinin Ümran, diğerinin Büyücü İren olduğunu adım gibi biliyorum. Ve sonsuz bir merakla üçüncü kadının peşinden seyirtiyorum...

İnsanların yüzlerine, gözlerine bakıyor, bakıyorum da bazen orada kimselerin işitmediği bir fısıltı geliyor kulağıma; "bu var ya bu diyor, kendini yırtsa nişanlısı almayacak onu, diyor, kısır bu, adamın da sanki içine doğmuş gibi terk edecek doğurgan bir kadın seçecek, erkekler bilmezler amma dölleyecekleri rahimleri hisseder, seçerler çoğu kez, hem biz de eğer istersek yardım ederiz onlara" diyorlar. Ama zamanla anlıyorum ki insanlarla hainice oynamayı seviyorlar, sevmediklerinin de gözüne bazen fakiri, bazen kısırı güzel gösterip akıllarını çeldiklerini, kısmetlerine mani olduklarını yavaş yavaş öğreniyorum... Bazen de gün içinde açık gözlerle rüya gibi, görüntüler geçiyor karşımdaki insanların gözlerinin içinden. Gördüklerim de, duyduklarım da hep dilimin ucunda, tutamıyorum kendimi, bir bahane arıyorum, koşa koşa gidip kahveler yapıyorum ısrar kıyamet de, sonrasında da fallar kapanıyor, fallar açılıyor, döküyorum eteklerimdekini... Ağaçların dibinde İren'in buldurduğu yaprakları, o biçimsiz kararıp paslanmış kupaları valeleri evirip çeviriyorum gizliden gizliye, bana bir şey söyleyeceklermiş gibi bakıyorum, yüreğimin üzerine koyup sarılıyorum sıkı sıkı hepsine... Son çarem hep kahve, kahve dilimin ucuna gelenleri dökme bahanesi... Söylemezsem bildiklerimi ne uykuda ne uyanıklıkta rahat bırakmıyorlar beni, ah çocuğum gitmediğim hacı hoca mı kaldı zannediyorsun bırakmak için bu illeti...

İllet! Böyle mi demişti sahi. Kendini acındırmayı, dokunaklı sözler etmeyi, bir anda pozlar takınıp gözlerini nemlendirmeyi severdi ya, geleceği okumak onun yaşama şekli, var olma sebebiydi. İşte yeni bir şaşırtmaca daha. Bakkalını bile fala bağlamıştı da yerinden kıpırdamadan ekmeği, gazetesi ayağına geliyordu hani. Ne zaman başı bir işe sıkışsa fal vaadiyle faka bastırırdı karşısındakini, ister bakkal çakkal, ister doktor avukat, ister tüm karşıki tepeleri yaratan

olsun işini göreceği. O, fal dedi mi, akan sular durur, milletin içinin yağları erirdi. Yine de bir zaman adadan uzaklaşıp İstanbul'da bir hayat kurmaya çalıştığı dönemlere denk geliyor bu sözleri. Yoksa biraz daha sonrası mıydı, İbrahim'i şehirde yitireceği...

İren'den öncesi de vardı ya aslında, o ondan sonra geldi bana. İren, ne kadar alımlı, gösterişliyse, bir kraliçeyse, diğeri, işte onun anası olacak o kocakarı o kadar pespaye. Yine de İren ağaçların diplerini kazır, köklerini bilirdi, Kocakarıysa köklerden de diplerden de öncesini... Derler ki papazlar varmış burada daha hiç kimseler yokken, delilerin papazları. İnsanların içine girenleri onlar çıkarırlarmış bir bir, kötülüğü, hırsı, şehveti, takıntıyı derken iyiliği, sevgiyi de alırlarmış, insanlıktan azade bırakırlarmış ellerinden geriye kalanları. Artık geriye bir şey kalırsa tabii, ruhlarını emerlermiş insancıkların da doymazlarmış. En çok kadınlar düşermiş tabii ellerine, erkeklerin kadınların gücünden, varlığından korkmasıyla başlamış ya aslında yeryüzünün bütün savaşları... İşte buraya, papazların ellerine düşen en güçlü kadınlarından biriymiş Kocakarı, ne yapsalar alamamışlar içindeki gücü, günlerce aç susuz bırakmışlar, kayalara bağlamışlar zincirlerle ellerini ayaklarını, işkencelerin en büyüklerine katlanmış da an be an daha da güçlenmiş, keskinleşmiş ruhu, bedeni çürüdükçe yüreği çiçeklenmiş. İren gibi değildi o bir bakarsın tak diye geliverirdi olur olmadık zamanlarda, ceviz ağacından yapılmış bastonuna dayana dayana tez adımlarla eve girip karşıma otururdu, masallardaki cadılar gibiydi, kambur, paspal, bir parça da korkutucu. Basma elbiseleri vardı, dirsek yerleri eprimiş, yıprak, yaz-kış ayağından çıkarmadığı siyah kalın çorapları. O anlattıkça ben bu çoraplara bakakalırdım, kadınlığın en olmadığı yer gibi gelirdi bu çoraplarla sarılı bacaklar. Çorap falan bir yana, en mühimi, onu yaka paça adaya ilk getirdiklerinde kuşağının içi kozalaklarla, efsunlu türlü çeşit tohumla doluymuş derler, geçtiği yerlere, işkence gördüğü her kayalığın etrafına saçmış saçmış da bunları işte öyle döllemiş Büyükada'yı. Şimdi bahçeleri saran ortancaların da, ılık yaz gecelerinde mis kokulu soluklarını boynumuza doğru üfleyen yaseminle melisa da, ilkbaharda tur yollarını kaplayan kendi güzel adı çirkin katırtırnağı da, madamların reçel yapmak için peşinden koştuğu karabaş otu ve yalı gülleri de onun koy-

nunda gelmiş ilkin buralara... Kocakarı, hepimizin anası... Onun anası yok muymuş peki, papazların dediği gibi iblislerden mi doğmuş? Değil, hiç değil... Fahişelikten düşmüş ilk önceleri bu kadere, bilirsin, önce kutsal sonra kahpe fahişe. O Konstantinos yok mu Konstantinos, şehre adını veren imparator, Kosta yani, bir de anası... İkisi bir olup bin yıllık tanrılarını unutturmaya, tebaalarını ve yüreklerini tek tanrıya adamaya ant içmişler imparatorluklarını... İşte bizim Kocakarı da böyle düşmüş kutsallıktan da yeryüzünde bir başına kalmış... Hipodromdaki o muhteşem gösterilerden, toplu sevişme ayinlerinden adanın zırdeli papazlarının zincirlerine kalmış. Tanrılarımız gitti gideli bir başınayız biz, unutma derdi, *yalnızlığımızı unutma... Korkardım korkmasına ondan ama güldürürdü çoğu zaman beni, o geldiğinde etrafta kim var kim yok görmez olurdum, gülüşüm diğer herkes için deli gülüşü tabi... Budala olma derdi sık sık, onların sana gülmelerini istemiyorsan acıklı kaderlerini anlat hepsine öyleyse bir bir, acınası geleceklerini ve geçmişin cümle hüzünlü sırrını... Bu yetenek verildi bizlerden sana, anlasana aptal şey, anlatsana...*

Öyle de yapmış zaten. Anlatmaktan başka çaresi yokmuş ki. İren ağaç köklerinde yatan tılsımları buldurmuş, kocakarı ise tılsımların anlamlarını ellerindeki kartlara aktarmış birer birer. Günlerce, haftalarca sürmüş bu uğraş. İşte böyle kurtulmuş Ümran gecesini gününe katan, hayatını çepeçevre saran sonsuz sanrılardan, görüntülerden. Kartlarını yanından ayırmaz olmuş, artık ne zaman istese geçmişi ve geleceği, kaderi ve kısmeti kartlardan okur olmuş. Gün gelip de Kocakarı'nın onunla işi bitince öğrettiği yeteneğe bir de isim koymuş: Papazların falı... İşkencecilerin ruhuna gitsin diyeymiş bu isim, yeryüzünün büyüsünü ortadan kaldırmak isteyenlere Kocakarı işte böyle zarifçe dokunmuş. İşkenceci papazlar bu günden sonra Büyükada'da hayatlarını savaşmaya adadıkları falla, büyüyle anılır olmuşlar. Ümran kartları papazların ruhuna dua ederek her karışında, fal baktıranlar Kocakarı'nın ince kahkahasını içlerinde duyup fark etmeden ürperirmiş hep. İkisinin sırlı işbirliğinden doğan bu ürperiş, işte onun Ümran'dan aldığı tek şeymiş...

Başka bir tanrıya aitti orası elbette tıpkı tüm diğer benzerleri gibi. Ama bilenler bilirdi ya Metamorfoz Kilisesi ve manastırında bir başkalık vardı, adanın bazı kadınlarını kendine çeken bir başkalık.

Bu çağda mabetleri erkekler yapar kadınlar tapınırmış ya hep, öyle bir çekim değilmiş işte oradaki. Yine de hiç içine girmezmiş Ümran, çamlara çıktığı her vakit onun bahçesinde dolaşırmış. *Ormanla bir gibiydi bahçesi, ağaçlardan manastıra doğru yükselen ve bahçeyle iç içe geçen bir ses vardı, ağaçlardan yükselen bir serzeniş vardı. Ben duyardım her vakit, şaşardım öyle herkes duymazdı. Rahibeler gitmişti nicedir, ortalarda görünmeyen bir papazla yardımcısı bile ağaçlara bakmazdı. Ben bakardım ama o zamanlar, ağaçlardan gözlerimi alamazdım, ama niyeyse o bahçe, hep o bahçe, başka bir yerdeki ağaçlar değil, ille Metamorfoz'un ağaçları, yabani otları ve kuşları. Varmış altında bir iş tabii, ömür boyu ağaçlardan, köklerinden ve dallarından, Kocakarı'dan ve İren'den öğrendiklerimle insanların fallarına baktım, meğer bu bahçede bir gün hepsi birlik olacak, beni uğursuz bir uykunun koynuna yollayıp bir laneti başlatır gibi ilk ve son defa benim falıma bakacaklarmış.*

Sinek papaz esas erkek, kupa kız esas kadın. Yüzlerini birbirine tutarsın, niyet ettin mi üst üste koyarsın. Cümle kupalar kız tarafı. Onlu kadının hane i, yedili yatağı, dokuzlu yolu, ikili parası ve birli kalbi... *Çamlara çıktım, hava sabah alacasında. On ağaç duruyordu karşımda, yedi kökü dışarıdan görünüyordu onunun da. Dokuz yola çıkıyordu her birinin sol yanı, yaprakları çifter çifterdi ya birer birer dökülüyorlardı, kırık ve malızun, ölüme yazgılı ve biteviye, "tıpkı yüreğim gibi, tıpkı yüreğin gibi" dedi. Çıkaramadım o an, yanı başımda söylenen kocakarı mıydı, yoksa o kokuşmuş büyücü eskisi İren mi? Sanki ikisi birden, bir ağızdan bana seslenmişti: Yapraklar, ışık yangınına gelmez Ümran, geçmişin ve geleceğin, kısmetinle kaderin yangına yazgılıysa eğer, yapraklar seni terk eder. Ben mi söylemiştim o anda yoksa şimdi sen*

mi içinden geçiriyorsun bilmem: Işık yangını mukadder, ışık yangını mukadder...

Öyle de oldu. Kahpeler yine en doğrusunu bildiler... Tüm yapraklar terk etti beni, yangınımdan hangisine dokunsam ellerimde buruşup yok oluverdiler. Ah zaten onlara dokunamayandım ben. Kupa birlinin yüreği gösterdiğini yürek şeklinde bir bir dökülen yapraklardan böyle öğrendim. Ama herkes papazlardan bildi yine. Daha öğreneceğim ne çok kahpelik vardı, bir ömür yetmez. Sözde papazların yolundan gidecektim artık tıpış tıpış, adadan kaçacak, kupa dokuzluyla onlunun yan yana düştüklerinde bir ömrü nasıl olup da felakete sürükleyeceklerini anlayacak ve zavallı kocamı sonsuza dek yitirecektim. Çocuklar, tabii bir de onlar vardı... Ah, şehrin o vakitlerdeki en gözde semti, o büyüleyici ışıkları, kalabalıklarıyla, adayı da yanan kader yapraklarımı da bana unutturacaktı. Çok, ama çok kısa bir süreliğine olsa da unutturacaktı...

Bunun kehanetle falan ilgisi yok, bir kadın çocuk büyütüp yemek yapmaktan başka şeylerle de ilgileniyorsa ne iyi bir anne olur ne de iyi bir karı. Ya, her şey bir yana, önümde koskoca bir kehanet duruyordu durmasına. Başkalarının melekleri olacaksın, aileninse şeytanı diyordu hep, beyhude çabalama. Yazgın belli, diyordu, diyorlardı, hepsi birden tek sesle yaşamıma karşı bağırıyorlardı.

Yedi

Kızı ise yazgıyı bilmiyordu, bilemezdi elbette, ta ki bir gün okuldan eve gelip annesinin, kardeşleri ve kendisinin eşyaları haricinde her şeyi alıp, evini ve onları sonsuza dek terk ettiğini görene dek. Kapı kulplarına asılmış okul önlükleri, açık unutulmuş pencereden giren rüzgarla yaprakları havalanıp duran yerlerdeki defterleri, kitapları, eşyaları özensizce taşıyan hamalların ayakkabılarından birinin çamurlu izini taşıyan hayat bilgisi kitabının kapağı ve banyonun girişinde yine yerde bırakılmış, babasının tıraş takımı... Hepsi Şişli öğledensonrasının zayıf ziyalarını perdesiz camlardan içeri alan evlerinin kapıdan şöyle bir bakıldığında görünen tek bir karesine sığmış da, yazgısının görüntülü bir bildirisi gibi eline tutuşturulmuştu sanki. Bu görüntülü bildirinin ardında hayal meyal bazı hatıraları da dalgalanır gibi oluyordu aslında. Bazı zamanlar, aylar süren ayrılıklar vardı mesela, annesi yanında olmasını istemiyor onu anneannesine birkaç günlüğüne diye bırakıyor, sonra da aylarca unutuyordu. Annesini özlediği için gelip kapıya oturduğu, neden sonra fark edildiğinde de yine annesi tarafından kışkışlanarak anneannesine postalandığını, adalı kadınların ara sıra başını talihsiz yavru diyerek okşadıklarını, anneannesinin annesine durmaksızın verip veriştirdiğini hatırladı birden bire. Küçük kardeşinin bakıcısı yüzünden adanın çamlarında unutulup arılar tarafından saldırıya uğradığı günü, abisinin en iyi arkadaşına İstanbul'da bir üniversite kazanırsa, asla gitmeyeceğini, ancak Ankara veya İzmir'de okumak istediğini söylediği anı da hatırlayıverdi aynı anda. Çocuk kafasında parçalar birleşir gibi oldu. Bir an sonra kendinden geçercesine koşarak babasının eczanesine varacak, etrafta kim var kim yok hiç bakmadan nefes nefese annesinin gittiğini haykıracaktı. İbrahim ise, o hiç geçmeyen ve Ümran'la evliliğinin ardından iyice keskinleşen donuk sakinliğiyle, kurtulduk kızım, gözümüz aydın dedikten sonra, kızının eline harçlığını verip, sen şimdi adaya anneannene git olanları

anlat, ben de abinle kardeşini alıp akşam vapuruyla gelirim yanınıza, diye bezginlikle ekleyecekti.

Bir an sonrasında ise kızının biraz sakinleştikten sonra çıkarken çocuk elleriyle kapattığı eczanenin kapısının ardından siyah benekleri bir kez daha görür gibi olacak ama eliyle hepsini silmek ister gibi bir hareket yapacaktı İbrahim. Tansiyonunda hiçbir oynama olmadığına artık adı gibi emin olacaktı. Kızının gidişinin yarattığı boşluğa uzun uzun bir hiçliğe bakar gibi bakıp yazgıyı değiştirmeye muktedir olmayan yüreğinde, tıpkı Ümran gibi çocuklarına ve kendi benliğine dair bir çıkış yolu bulamamanın çaresizliğinden öte bir şeyler bulmaya çalışacaktı yine de.

İbrahim, bulamayandı, bulamayacaktı. Birkaç dakika süren beyhude arayışının sonunda önünde onu sürükleyecek yıllara, kayboluşa doğru Ümran'dan azade ilk adımını attı. Kara beneklerse, arkasında kalmıştı.

Bütün bu olan bitenin bir adım gerisinde, kim bilir belki birkaç gün belki birkaç ay öncesinde, mutlu bir aile sofrasındayım yine Ümran'la birlikte. Tam beni İbrahim'i bıraktıktan sonra niye geriye götürdü diye meraklanırken sofra hareketleniyor. Şişli'deyiz. Kızkardeşi Nuran'ın ikizleri yeni doğmuş, kundaktalar daha. Ümran'ın küçük oğlu da öyle. Bebekler kundakta, çocuklar masanın etrafında, annesi Neveser Hanım'la babası itfaiyeci Cemal Bey'in oturdukları yerin tam üzerine düşüyor televizyonun soluk ışığı, tam karşılarında Nuran'la kocası, dikdörtgen masanın iki başında Ümran'la İbrahim karşılıklı... Sofranın tam ortasında salata ve etrafında zeytinyağlılar. Diğer yemeklere bakamadan konuşmaların hararetlendiğini görüyorum. Ümran Nuran'a bağırmaya başlıyor derken ve hırsla yapışıveriyor kardeşinin saçlarına. Onun bu hareketine duyarsız gibi görünüyor kocaları evvela, sıkıntı içinde yemeklerini yemeye devam ediyorlar, Ümran hırsını alamayıp bağırmayı ve Nuran'ı tartaklamayı şiddetini arttırarak sürdürüyor.

İbrahim sakin sakin kaldırıyor başını yemekten, ağır ağır çiğneyip son lokmasını yutuyor ve bir anda yerinden ok gibi fırlayarak Ümran'ı sandalyesinden kaldırıp yere fırlatıyor. Soluğum kesiliyor tam bu anda gözlerimi yumuyorum. Bir an sonra herkesi ayağa fırlamış yerde yatan Ümran'ın boğazını sıkan İbrahim'in başına toplanmış buluyorum. Kimse bir şey yapmıyor, televizyondan gelen sesler yankılanıyor yemek odasının duvarlarında. Derken tüm adada sakinliği ve sevecenliğiyle tanınan İtfaiyeci Cemal'ın damadına kızı için "öldür oğlum" diye seslendiğini duyuyorum, seslenmekten ziyade yalvardığını duyuyorum "Öldür kurtar bizi, ben bakarım sana hapiste hiçbir şeyini eksik etmem. Öldür oğlum, öldür de kurtar bizi"...

Kocasının öldürmek istediği Ümran, babasının ölmesi için damadına yalvardığı Ümran... Bana aslında ben o gece terk etim ailemi mi demek istiyor, gidişine bir bahane... Yoksa en fenası onları artık bırakması gerektiğini mi göstermek istiyor, her şeyi gün be gün nasıl mahvettiğini de... Derken bir fısıltı gelip yerleşiyor tam içime, günlerce yankılanıyor: *Öldürsünler istedi, öldürsünler istedim, öldürsünler istedim, öldürselerdi gidemezdim...*

Şehirde kayboluveriyor Ümran, kaybediyorum onu tıpkı kocası, çocukları ve hatta cinleri gibi... O, Kenan'ı anlatır gibi, geçiştiriyor hayatının koca bir kısmını ya benim de bildiklerim var elbet. Çamların arasında geçirdiği o hummanın ardından adadan ayrılmak üzere kesin kararını vermiş, birkaç ayda İbrahim'in başının etini yiyerek yeni hayat fikrini ona da kabul ettirmiş, kısa sürede borca girip Nişantaşı'ndaki eczaneyi açmışlar, adadan da sadece yazları gelmek üzere temelli ayrılmışlar. Bir zaman İbrahim'in ve işlerin peşini hiç bırakmamış Ümran. Tam da kocasına söz verdiği gibi şehir onları birbirine bağlamış sanki. Gündüzleri eczanede kasanın başında oturup İbrahim'e yardım ediyor, çocuklarla daha çok ilgileniyor, akşamları küçük mütevazı davetlere katılıyor ve

hatta dostlarını evde ağırlamakla yetiniyormuş, adayı ve ormanlarını, ağaçların köklerini ve yapraklarını, Viranbağı, Metamorfoz Manastırını da hiç mi hiç düşünmüyormuş.

Bu birkaç ay süren olağandışı aile saadeti, o bana gösterdiği ailevi cinnetli akşam yemeği de bir yana, sona ermeye mahkummuş elbette ya, işte bir gece her şey, tamamen kesinkes sonsuza dek Ümran tarafından bıçak gibi kesilivermiş.

Geceydi, gecenin en içiydi, ansızın geri geldi zil sesleri, çığlıklar vardı içlerinde, ışık yangınlarıyla dopdoluydu, birer birer patlayıp yanıyorlardı gözlerimin içinde, ne susturabiliyordum, ne söndürebiliyordum... Ah, niçindi bilmiyorum, yetinmemiştim, İbrahim'in daha çok daha çok para kazanmasını istediğim için mi, çocukların okul taksitlerini kıyafete kuaföre yatırıp sonra da kasadan gizlice aşırdıklarımla telafi ettiğim için mi geri gelmişlerdi, yoksa eşitlikti, özgürlüktü diye kafasını taktıklarından ölesiye bunaldığım, anlattıklarıyla hiç mi hiç ilgilenmediğim için miydi, gitmiş yine başarısızlığa mahkum birileriyle el ele vermiş, kendi umutsuzluğuna doğru sürükleniyordu işte, zavallı İbrahim, onun tüm kötü sonlarını görendim ben, o bilmeden bilen, o yaşamadan yaşayıp sonsuzca öfkelenendim. Onun için gördüğüm tüm muhtemel kötü sonları sonlandırmak için gitmeliydim, o beni öldüremediği için gitmeliydim, zilleri ve ışık yangınlarını biraz olsun durdurmak için gitmeliydim... O gece başlamıştı bu gidiş, birkaç hafta her gece çığlıklarım doldurdu evin odalarını, çocuklarımın kulaklarını, apartmanın tüm boşluklarını, susturamadı kimseler beni, yatıştıramadı... Bir sabah çocukları okula gönderdikten sonra geri dönmemek üzere çıktım o evden, tüm kabuslarımın içinden, böylece kayboldum şehirde. İstanbul, sarmaladı beni, gölgelerine sislerine kattı da tüm gözlerden ırak etti. Şehir benim gibi analığından vazgeçmiş daha nicelerini kollamıştır, örtmüştür üstlerini, sen bilmezsin, o yüzden aklın bulanır peşimde, gözlerin kararır hakikatin sahnelerine sıra geldiğinde. Ağaçları köklerinden yapraklarına kandırıp nasıl oyuncak ettiysem kendime, onlardan aldıklarımla nasıl girdiysem insanların zihinlerine, gördüysem o kahrolası, perişan geleceklerini ve bunun intikamını nasıl

aldıysa hepsi birer birer benden, işte öyle unuttum hem doğduğum toprağı hem içimdeki adayı...

Şehir tabiata benzemez, daha kolay alır içine insanı, örter içinde yok eder hazmeder tüm kusurlarını, acılarını; onlardan beslenir gibidir, ve sen acını ve öfkeni ona verdikçe o seni büyüterek hiçleştirir...

Saflaşma lütfen rica ederim, dram falan değil bu gördüklerin, kadınlık içinden gelen her şeyi öldürmektir birer birer. Serinkanlılıkla otur da bir düşün, bu senin kaçıncı benliğin bir türlü içine giremediğin...

Gayrı resmi bilinçaltı tarihini yazmaya giriştiysen eğer, benim şehirde unuttuğum senin unutmaman gereken; içindeki adanın seni hiç unutmayacağıdır...

Öylesine büyük ki şehir, öylesine baş edilmez, varlığına nüfuz edilmez... Mecbur, bırakıyorum şehirdeki tüm o meşum günleri karanlıkta, gönlüm adadayken odaklanamıyorum zaten şehrin sokaklarına da hayatına da, içimdeki arzunun azlığı işine geliyor Ümran'ın. Kolaycacık siliveriyor izlerini gözlerimin önünden. Şişli'de şık bir apartman dairesinde hoş bir adamla sarmaşdolaş görüntüsü mahkeme koridorunda, etrafında çocuklar, İbrahim'le karşılıklı tartıştığı bir ana karışıyor, derken koridorlar Sultanahmet meydanına uzanıp karanlıkta siliniyor... Küçük bir çam ağacıyla süslenmiş pek de gösterişli olmayan bir masada tek başına yenen bir yeniyıl yemeği, zeytinyağlı barbunya, bir tabakta beyaz peynir, üç beş dilim çiğ sucuk, domates söğüş ve tabağın yanı başında bir kadeh rakı... Aksaray'ın o vakitler Çingenelerin yaşadığı meydanına bakan, birbirine sonsuzluk boyunca bitişik evlerinin pencerelerinden birinin önü... Çingene meydanı ne kadar hareketli, ne kadar cümbüşlüyse televizyonun ışığıyla aydınlanan o pencerenin ardı o kadar yalnız, öylesine kasvetli duruyor. Ben daha meydandan ayrılamadan birileri bir el ilanı tutuşturuyorlar elime. Şişli mahallesi muhtarlığına aday bir hanımın ilanı, resimdekinin Ümran olup olmadığını anlayamadan ilan toz olup gidiyor parmaklarımın arasından, kayıtlara bakmak istiyorum, o dönemin seçim sonuçları

bilgisayara geçirilirken atlanmış, üstüne üstlük tüm eski evraklar da yeni sisteme geçildi diye imha edilmiş, kayıtlardan çıkarılmış... "Dünden bugüne Şişli'nin muhtarları" adlı bir sergiye rasgelsem de mucizevi bir şekilde, kapıda duran görevliden serginin bir hafta önce sona erdiğini, tabelayı kaldırmakta geciktiklerini öğreniyorum, niyeyse hiç şaşırmıyorum... Sonra yine tek bir kadeh rakının eşlik ettiği yalnız masalar, topuk tıkırtılarının yankılandığı ve lambaların loş ışıklarının aydınlatamadığı karanlık sokaklar... Karanlığın şehrin de semtlerin de karakterini örttüğü o sokaklar... Gözlerimin önünde silindikçe silinen izler. Kasvetime Ümran'ın derinden gelen kıkırdamaları eşlik ediyor, üzerinde durmuyorum artık, omuz silkip yüreğim gibi bakışlarımı da adaya çeviriyorum. Metamorfoz Manastırı'nda dört kadın ilk defa bir araya geliyoruz şimdi. Ümran, ben, o Kocakarı ve büyücü İren. Ümran'ın adaya dönüşüne hep beraber yeniden bakıyoruz...

Dönüş

Bir

Günün bütün renkleri inmişti kıyıya; uçuk gri, donmaya yüz tutmuş mor, solgun mavi ve onun biraz daha koyusu. Dalgalar; uykuya yeni dalmış insan soluğu gibi sessiz, içten, bir o kadar düzenli aralıklarla kıyıya vuruyor, iskelede yürüyenlerin adımlarını kendine uyduruyor, martılar; renklerin aksine kıyıdan bir an önce el etek çekip tepelere yerleşme telaşına düşmüş gibi hızla kanat çırpıyorlar, ki arkalarında patlayan tek tük sesler bırakarak... Birkaç kişi ağır adımlarla iskelenin üzerini turluyor, bir ileri bir geri... Derken iskelenin ucu, üzerindekilerle birlikte, serin ama hafif esen rüzgarın içinde havalanarak, zamandan azade birkaç saniye salınıp dünyaya geri bırakılır gibi oluveriyor ve en nihayetinde ufuk çizgisinin puslu perdesini aheste aralayan vapur görünüyor birden bire. Dev bir balığın burnunu andıran yüzüyle, uzun süren bekleyişin ardından, kendisinden beklenmeyen bir hızla iskeleye yaklaşıyor yaklaşıyor, yine de her şeyiyle aheste; Büyükada'ya akşam geliyor yine böylece.

Ne vapurun içindekilerin ne de iskelede onu bekleyenlerin ruhu bile duymuyor üstelik. Hepsi içten içe akşamın bilincinde ama ondan habersizler şimdilik. Bu hal birkaç dakika kadar sürüyor. Ta ki Şehit Temel Şimşir'in çımacısı Hikmet Bey, halatları babalara doğru isabetli bir şekilde atarken ortalığın kararmaya yüz tuttuğunu fark edip, bugün de akşam oldu, diye içlenene dek. Va-

purdan çıkanlarla ona binmeye çalışanlar, ki toplasan sayıları otuzu geçmez, iskelede birbirlerine tam olarak karıştıklarında ise hepsi artık pekala biliyor olacaklar artık yeni bir akşamın içinde hareket ettiklerini. Bilmedikleri ve uzun süre öğrenmeyecekleri şeyler de var ama. Ümran'ın bu akşam vapuruyla adaya döndüğünü bilmiyorlar mesela, uzun süre adanın ve kendi gölgesinin içinde sessiz sedasız dolaşacağını bilmiyor hiç kimse; solgun, biçare bir tayfa benzeyen bedenini akşamın ilk karartılarında saklayan, başı önünde, vapurun boşalmasını iskelenin en uzak köşesinde bekleyen birisi dışında hiç kimse...

Oysa iskeleye en son o gelmiş, günün renklerini en son o görmüş, tepelere kaçan martıların sesini en son o duymuştu. Ve sessiz adımlarıyla dalgaların ritmine uymayan bir o olmuştu. Biliyordu çünkü; deniz huzursuz, renkler tedirgindi, kuşlarsa açıkça korkudan delirmek üzerelerdi. Rüzgarı kokladı, kalabalığa karışmadı. Bekliyordu... İren, gölgelerin içinde bastırmaya çalıştığı hafif kıkırdamalarla Ümran'ın dönüşünü kutluyordu...

Vapurdan inen son yolcu, Ümran. Hafif adımlarla kıkırdayan tayfın yanına yaklaştı. Karşı karşıya gelir gelmez kısacık bir an gözleri birbirine değse de, bu soğuk temas hiç yaşanmamış gibi yan yana gelip iskelenin çıkışına doğru, başları önlerine eğik, hafif ama tez adımlarla başladılar yürümeye. Aceleleri vardı, sebepsiz... Yaz ortasındaki hareketlilikten eser kalmamış çarşı piyasasına bakıp da içlenen beyhude ruhların aksine, bu buruk atmosferin içinden ilgisizce geçip gittiler. *Ne de olsa ada hep sonbaharı isterdi.* Onlar meydandan geçerken artlarında bıraktıkları hava boşlukları uzun süre dolmadı. Boşluklar, içinden tesadüfen geçenlerin gönlüne nedensiz ürperişler bırakan, tüylerini diken diken eden boşluklardı onlar, dolmadılar...

Nizam tarafınaydı yolumuz, meydandan hızla geçtikten sonra sağa saptık. Çankaya meydanına varınca sessiz derin bir soluk alıp önümüzde

en az yarım saatlik mesafede uzanan yola daldık. Nizam caddesi kapkaranlıktı. Bir vakitler ardımızda bıraktığımız meydana savurduğum yüzüğün düştüğü yerden de, o sardunyaların diplerinden de karanlık. Caddenin adına yakışan bir düzende, sağlı sollu yerleşmiş köşklere onların her bir çiçeği bile düzgünce açmış bahçelerine hiç bakmadık. Bir kuş havalandı karanlık bahçelerin birinden, yolumuzun kenarındaki zakkuma kondu, serçeydi, serçe ötüşü öyle uğursuzdu, yok olmasını istedi kulaklarım, yok olmasını istedi ölesiye yüreğim, gözlerimi gözlerine diktim, yine de kıpırdamadı, belliydi, artık adaya söz geçiremeyecektim...

Zaten tenha olan çevremiz iyice boşalıp ıssız bir hale gelince İren, döndün dedi fısıltıyla... Döndün dedi, döndüm dedim. "Sezgilerin, sanrıların ve tüm o sözde tanrıların işe yaradığı tek yere" dedi, susup iç çektim ve devam etti, "ağaçlara ihanetin affedilmeyecek, bir daha hiç yatamayacaksın ne kovuklarında ne diplerinde, yaprakların sözleri kapandı sana, ağaçları kaybettin, şimdi bir tek geceler verilecek ellerine, gecelerde insanların o ipsiz, soysuz geleceklerini göreceksin hep, göreceksin ve artık bir bunu söyleyebileceksin."

Yürüdük, yürüdük sonra sessizce, Nizam'ın sonlarına doğru sol tarafta yükselen yokuşu tırmandık, Aşıklar yolunun tam ortasına çıkıp Lunapark meydanında soluklandık, ormanın derinliklerine girdik derken çam kokuları yapıştı üzerimize, kozalak parçaları ve çam iğneleri takıldı eteklerimize ve öylece vardık manastırın bahçesine. Manastırın tam girişinde, "İren, adıyla gizlenen, binlerce yıllık kızkardeşim" dedim, kapanıverdim ayaklarına, "al orman yeniden senin, ağaçlar, otlar, dallara yuvalanmış cümle kuşlar, hepsine sırtını dönmüştün ya, ben avutamamıştım hiçbirini sen gittin gideli, ben Iren, adıyla gizlenen ve giderek yok olan ben, senin sonsuz refıkatçin ve gölgen", desin istedim... "Solgun bedeninle dolaş dur yeniden yıllarca, karış ormanın serin, efsunlu gölgelerine, bir asalak gibi dallara, yapraklara yapış, avun bilgelikleriyle, öz sularına kan ağaçların, em ormanın tüm yeşilliğini, hapset içinde" desin diye yaltaklandım. Kendim söyledim, kendim dinledim, ben inleyip bağırdıkça o duymadı sözlerimi, uğursuz ötüşlü zakkum serçesinin sesi yankılandı etrafta bir tek,

ben bağırdıkça ve o beni duymadıkça, içimde kalan son yeşil de karanlığa döndü, taze çam havasını mikroplara buladım da öyle başladım geri vermeye. Sesim değişti, çatallaştı, sözüm döndü tersine, derken yılgın ve öfkeli, ayağa kalktım. Al şimdi, yaşa diye verdiğin ödünç hayatı geriye, diye zalimce fısıldadım... Evet ben gidendim İren, sense geriye kalan ve unutma ben ne kadar gerçeksem sen aslında o kadar yalan!

Bu kadar çabuk mu yılmıştı, öyle bir hayal kırıklığı anında Hollywood yıldızları gibi aniden çark edip anti kahramana mı dönüşmüştü birdenbire, zannetmem. Öyle olsa kimselere çaktırmadan yıllarca neden dolansın dursun ormanda, manastırların, kiliselerin bahçelerinde dikilsin öylece, Aya Yorgi yokuşunda çıplak ayak, elinde bir avuç makara ağaçlara çalılara dolaya dolaya rengarenk iplikleri bir yukarı bir aşağı gidip gelsin, gelsin de ele güne kendi için deli dedirtsin... Hacıya hocaya abone olsun, yakılmadık mum, adanmamış adak bırakmasın adanın kiliselerinde, niye? Niye, niye, niye!

Gerçeği pozlarından ayırmak mümkün değil ki, ağzından ama düş ama gerçek, berrak bir söz almak mümkün değil ki, zihnime yerleşip kalan bu muammayı da çözebileyim... Her cevap biraz daha karmaşıklaştırıyor yürüdüğüm yolu, tökezlemelerim artıyor. Önünde iskambil kağıtları açık, bizim kayboluşumuz mesele değil ki, kafanı takıyorsun şimdi buna diyor iç çekip, bu ülke ne gençleri, ne evlatlarını verdi, olmayan devrimlere, darbelere, ne çocuklar ziyan oldu gitti ah ah, derken Semra Özal gözlüklerini düzeltiyor dramatik bir şekilde.

Sonra şu isim cinini aldırma meselesi var bir de. Güya adaya döndükten sonra birbirini aldatanların, kazıklayanların hırsızlık uğursuzluk yapanların isimlerini söyledikçe fallarda bir bir, başı derde girmeye başlamışmış. "Şak diye söylerdim isimleri böyle yüzlerine yüzlerine" diye böbürlenirken, "aman millet üzülüyor" diye niye gitsin o malum hocasına da al bu isim cinimi deyip bir de üstüne para versin. Neyin sözde hassasiyetini geliştirsin geliş-

tirsin de kıysın o hem hava hem para makinesi canım cinine mesela, niye niye niye!

Aklımın ve ruhumun bu hikayelerle en çok karıştığı anda, anlıyor anlıyor da her şeyi sanki daha da karıştırmak için hep bildiğini okuyor, açıyor kağıtları önüme. Bak diyor, sanki anlarmışım gibi, sinek papazı esas erkektir, kupa kızıysa esas kadın, senin falında esas erkek daha çıkmamış ortaya, sen bana da bakma üç koca eskittim belki ama esas erkeğimi sen görmedin daha... Sinek papaz yedilinin yanına düşmüş, yedili yatak demektir, önce düşlerine girecek belli ki, devamında onlu ve sekizli var, hanende yüz yüze gelinecek. Bir yol çıkıyor sonra, dokuz'lu yol demek. Altı yolda altı kere vazgeçeceksin ondan, yedincisinde yollar birleşecek. Arada ne çok maça var, maça yüzleri sıkıntılı üçüncü şahıslar, ama endişelenme onlar da gelip geçecek. Hiç gözlerini devirme öyle, sinek papaz olmadan, esas erkek ortaya çıkmadan bir kadının falına bakılmaz. Başka soruların olsa da hayata dair, papazların falı onların cevaplarını hep sinek papazla verir.

İki

Ne vakit gitsem evine sanki misafirin cümlesini bekliyormuşçasına zengin olduğunu görürdüm sofrasının. Zeytinyağlısı ayrı, ızgarası, balığı, türlü çeşit mezesi, salatası... Derin dondurucusu içinde de bir dünya, en iyi zamanında alınıp ayıklanmış barbunyalar, bamyalar, enginarlar, baklalar, bezelyeler, birer porsiyonluk ayrılmış etler, tavuklar, ayıklanmış, filetosu çıkarılmış balıklar... Neyse, gecelerden yine böyle, patlıcan salatası, zeytinyağlı iç baklalı enginar, tuzu alınmış tam yağlı beyaz peynir, ızgara kanat ve anason kokusuyla bereketlenmiş o gecede buluşmuştuk yine. Bir zamanların uzak yol kaptanı son kocası, üçüncü olan yani, yatmıştı ben gelmeden çok önce. Sigaradan iyice kısılmış sesine televizyonun sesi karışa karışa, artık ümidimi tamamen kestiğim bir anda dedi bana, "bak sen kafayı fena taktın şekerim şu benim adaya geri dönme işime, ama üzülme, zamanı geldi, şimdi bu gece tekrardan anlatacağım döndükten sonra başıma gelenleri, sana ve başkalarına sır edilenleri, aç da gözünü kulağını bir iyice dinle."

Adaya döndüğünde biliyormuş herkes artık ona neler olduğunu, *şehir bilmez adayı ama ada şehirdekileri de bilir pekala, girdisi çıktısı, gizlisi saklısıyla*... Ya, ses etmemiş kimseler bir süre, kocasını, çocuklarını kaybetmiş bir kadınmış onların gözünde öyle ya da böyle... İbrahim'in boşandıktan sonra bir daha adaya gelmemesi, ortalarda hiç görünmemesi epey işine yaramış, çocuklara sessiz bir boyun eğişle bakan annesinin ketumluğu da cabası. İbrahim'e dair anlattığı tüm kötü hikayeler, cimriliğiydi, soğuk nevaleliğiydi, berbat kocalığıydı, yer etmiş adalıların zihinlerinde, hepsi Ümran'a kanmış. Konu komşuya, daha doğrusu cümle adalıya dair bir bir çıkan kehanetlerinin, baktığı falların da bayağı etkisi varmış pek uzun sürmeyecek bu derinliksiz hoşgörü ortamına. Uzun sürmemiş hiçbiri evet, bu kader kurbanı kadın pozlarını yaşamının sonuna kadar sürdürse de o, adalıların gözünde inandırıcılığını çok çabuk yitirecekmiş. Çocuklarını bırakan anneleri, adanın kadınları,

ne olursa olsun arka edermiş. İpliği pazara çıktığında, iyiden iyiye elini eteğini çekmiş terzilikten, iğneden ve iplikten, taftadan ve ipeklilerden. Terzi Ümran Hanım, falcı Ümran'mış artık, kimilerine göreyse, haliyle, deli Ümran.

Bu delilik durumundan hiç mi hiç mustarip değildi, biliyordum, hatta onun için bir tuhaf övünç meselesiydi deli olmak, aklına estiğini yapmak, ağzına geleni uluorta sakınmasız konuşmak; fallardan alıyordu gücünü, herkesin her şeyini biliyor, yeri geldiğinde tüm katakullileri, cümle ikiyüzlülükleri, arkasından deli diyenlerin yüzlerine yüzlerine vurabiliyordu. İnsanları anlamak onun için hiç zor değildi ne de olsa, fallarına baktıkça daha çok anlıyor, anladıkça falları daha bir tutar oluyor... *Aldattıklarında gelirler ve aldatıldıklarında, kaybedeceklerini anladıklarında gelirler ve kaybettiklerinde... Gençliğin tenlerinde solduğunu hissedenler ve gençliğin an gibi uçacağını zaten bilenler, karşılığında sevgi uyandırmadan sevenler ve her gece aynı yatakta uyuyup başka rüyalar görenler, gelirler... Ağaçlara isim verir gibi bakanlar, yıldızlarla şiir okur gibi konuşanlar, topraktaki tohuma yaşama verircesine ağlayanlar, geçmişin intikamını gelecekten alırcasına yaşayanlar... Kehanet rüyanın dilidir, kehanet söze güvenir, ol deyince olmaya inanmak, olasılığın kapılarını ümitle tek tek çalmak... Şekerim sen sakın ümidi kulak ardı etme, çünkü aslında kehanetin güvendiği tek söz ümittir.*

Ama fal bir yana delilik bir yana diyemezmiş hiç kimse. Falın sesini duymak herkesin harcı değilmiş. Bilinmeyenden korkmaksa ebedi bir gelenek...

Deli, sözünü aldım aheste aheste keyifle sürdüm bedenime, saçlarımı ovdum önce onunla; kısa ve kabarık oldular; yüzümde boynumda ellerimde gezdirdim sonra; pembe allık, kan kırmızısı oje, yerli yersiz inci gerdanlık; bacaklarıma değdirdim, kalçalarımdan topuklarıma nihayetinde; eteklerimde zil, çoraplarımda dantel, geceli gündüzlü sivri topuklar pabuçlarımda... Deli sözünü aldım, hapsettim bedenimde, adada başka

kimselere bırakmadım, sergiledim gösterişle çarşıda, iskelede çalımla, balıkçı lokantalarında, sahilde, son çaybahçesinde vakarla. Ne vakit gizlice çamlara çıksam, sürsem yüzümü ağaçların yapraklarına, sığınsam ormandaki koyaklara, gizlensem içlerinde ancak atıyorum artık bu sözcüğü dışıma. Sonra O gelip geri alıyor oralardan beni, atıyor yeniden adanın meydanına, koyuyor deliliğimle beraber bedenimi insanların arasına...

Geceni ta dibindeyiz artık, televizyon tekrar magazin programlarına geçmiş, patlıcan salatası salmış iyice kendini, iç baklalı enginardan yadigar üç tane bakla duruyor tabağımda. Gecenin başında işte benim ölçüm her gece bu kadardır diye tırnakladığı yerden hayli aşağılara inmiş şişedeki rakı, sigara dumanından kupkuru olmuş boğazım, sessiz sessiz öylece oturuyoruz. Gecenin ve adanın sesleri zayıf, hafif bir rüzgarla belli belirsiz hışırdayan yapraklar, uzaktan gelen bir iki fayton zili, işte o kadar. O da kim ya, diyorum aniden, sanki o son cümleyi yeni duymuşum gibi, o da kim ki, seni çamlardan alıp da insanların arasına geri atan, yoksa bir erkek mi?

Üç

Oymuş, yıllar yılı ilk defa resmen peşindeymiş, gözü artık tamamen üzerindeymiş, iskeleye adım atar atmaz hissetmiş de evvela anlam verememiş Ümran, onu bekleyen büyücü İren'in kasvetine vehmetmiş, bekleme salonunun aynalarından etrafa yansıyan karaltılara vehmetmiş... Ferman... Buymuş adı, bazı kadınlar arasında laf arasında fısıltıyla, inleyişi andıran cılız bir fısıltıyla söylenen bu ad, uğursuzmuş adada, ölesiye korkulurmuş. İflah olmayanlara dadanır Ferman derlermiş, karanlıklara, gecelere karışanlara, çocuklarını unutanlara, evlerinden kocalarından soğuyanlara. Evlerden uzakmış ama kadınlara musallatmış, hem aklını hem ruhunu, hem kadınlığını hem gurunu korumak isteyen kaçınırmış bu şeytan kılıklı tuhaf erkekten. İsmi değişirmiş aslında kadından kadına, boyu posu yakışıklılığı da, zamansızmış ve hep varmış. Ruhundaki karanlık ne kadar koyuysa, koyulaşırsa Ferman'ın sana dadanma ihtimali de o kadar artarmış...

Manastırın ölümsüz bahçesindeydik, döndüğüm o ilk gece, her şeyin teskin edilebileceği bir gecenin, her şeyin yeniden doğup tazeleneceği bir gecenin içindeyim sanmıştım ya, yüzüm çam iğnelerine gömülü, kulaklarımda kuru yaprak hışırtıları, yerde zırıldarken, bilmediğim tanrılara yakarırken öylece, ne kadar vakit geçti bilmem, İren söyleyeceklerini söyleyip basıp gitmiş, manastıra bakan papazla yamağı bilmem kaçıncı uykularındayken, bir el sarstı omzumu, kaldırdı ayağa zorla külçeleşmiş, işe yaramaz vücudumu. Bir de baktım, oydu. Düştün dedi, düştüm dedim. Sesi bana doğru fısıldayan bir çıngıraklı yılan, ama bir görsen öyle karayağız, öyle bir gönül çelici erkek güzeliydi. Siyahlara bürünmüş, yo sanki siyahlar onun içine gömülmüş gibiydi. Ormanın koyu yeşilini bedeninde karalara çeviriyor gibiydi. Tir tir titredim korkumdan, o karaların içine gömülüp, o kara boşlukta bir kara nokta da ben olmamak için zor tuttum kendimi. Yine de bir adım olsun geri çekilemedim, yüzümü öte yana çeviremedim. Buz gibi eleriyle dokundu saçlarıma, dokunduğu her tel oracıkta paramparça oldu, işte o geceden sonra iflah olmadım, ne yüreğim

ne saçlarım, uzamadılar bir daha, gerçekten gülmedim bir daha. Düştün sen, derken gülen zalim gözlerini hiç unutmadım. Ama yalan yok savaştım, çok savaştım ve kaçabildiğimce kaçtım delice.

Ah, işte o melun gecede, Ada aldı beni, tutuşturdu böylece Ferman'ın ellerine.

Manastırların ve kiliselerin içleri, Sonçaybahçesi, iskele meydanı ve çevresi, çarşının göbeği. Ta eskiden beri oldu olası hep buralarda çıkarmış Ümran'ın karşısına Ferman. Buralar onun alanıymış, hiç uzak durmazmış insanlardan. Ne çok uzağında, ne çok yakınında hep belli bir mesafede aniden beliriverirmiş de göğsünü hop ettirirmiş Ümran'ın. Biraz yakışıklılığından biraz da korkutuculuğundan, belki de hep öyle karalara bürülü olmasından. Adaya geri döndüğü o ilk gece ise mesafeyi aradan hepten kaldırmış, tamamen musallat olmuş artık. Ümran çamlara, manastırların, kiliselerin bahçelerine kendini dar attıkça Ferman gelip, onu insanların arasına saçından sürüye sürüye geri bırakmış. Geceleri uyutmaz olmuş, Ümran uyuyacak gibi olursa hemen yanında biliverip, saatler saatler boyunca, gecenin en karanlıklarında, kaybeden kadınların öykülerini anlatıyormuş. İlk zamanlar korkuyla karışık bir ilgiyle dinlermiş Ferman'ı Ümran. Sonra sonra anlamış dinlediklerinin aslında herkesin bildiği öykülerden, masallardan kaybolan parçalar olduğunu; insanların yüreğinin kaldırmadığı için unuttukları, unutmayı tercih ettikleri, çocuklarına torunlarına anlatamadıkları parçalar olduğunu. Her kulağın duymak istemeyeceği sesler, her yüreğin kaldıramayacağı kayıp unutulmuş parçalar... *Bunları dinledikçe uyuyamaz oldum, gözlerimin altı mosmor halkalarla doldu, yaşlandım, adalıların gözünde ucube oldum* derdi bazen, bazen de *kimselerin duymadıklarını duyandım ben, bu eksik parçaları bilmesem o fallara nasıl bakardım a saf yavrum!*

Kavgaya tutuşurduk bazen. El ayak çekildi mi, kimse geçmez oldu mu sokağın içinden dayanamazdı gönlüm anlattıklarıma, tepem atardı, ko-

vardım Ferman'ı çığlık çığlığa. Susturamayınca beni, sinsi, başlardı itip kakmaya, oturduğu yerden elinde garip ağaç dallarıyla bacaklarıma bacaklarıma vuruverirdi. Ne yaparsam yapayım gücüm yetmezdi ona, kaçmak isteyince arkamdan varıp yerlerde sürüklerdi. Müşfik amcanın ruhu duyar mı, o vakitler kim bilir kaçıncı uykusunda. İçmeden çekilir miydi bu hayat söyle bana!

"Herkes kendi kayıp ruhunu arar bu hayatta", dermiş. "Aslar, papazlar bir yana, sen artık onları göreceksin, o kayıp ruhların görücüsü Ümran. Sızlanıp durma, İren'le kocakarının, O iki becerıksizin yarım bıraktığı işi sayemde tamamlayacaksın. Ruh, insanın hem geçmişi hem geleceğidir, aç gözünü... Sen, fal diye sana gelen o zavallıların arayışını dindireceksin, onlar vazgeçerken, sen bulduğun her kayıp ruhla o acılı yola devam edeceksin... İşte bu güç verildi benden sana." Ve arkasından evin duvarlarında patlayan o zalim kahkaha.

Sonra gecelerden bir gece yine böyle itişip kakıştıktan sonra, Metamorfoz Manastırı'nın bahçesinin nasıl kaybedildiğini anlatıyor mesela. *Bana ne papazların ıstırabından bakıp duracaklarmış işte gelecekte önlerindeki o biçimsiz evlere, bana ne, sonra durup durup soruyor yine: "Söylesene Ümran, sence bahçesiz kaldıklarına mı daha çok üzülecekler, yoksa cemaatlerinin gidişine mi? Peki, önce çiçekler mi gidecek ellerinden yoksa din kardeşleri mi?" Patlatıyor kahkahayı, zalim zalim... "Bilmezsin ki sen ne müstahaktır bu onlara. Nereden bileceksin tanrıçalığını nasıl aldılar ellerinden hep birlik papazlar, hahamlar, imamlar... Bilemezsin ki sen, canımın içi ucubem ne görkemliydin, ne güçlü, ne zalim, ne bereketliydin. Şimdi paçavra olan ruhunu ve bedenini bir zamanlar onlarla bir olup tanrıçalıktan bu hallere nasıl getirdin. Yo, bak bu işte yoktum ben, öyle kötü kötü bakıp beni karıştırma, düşüren değil, düşenin yanındaki adamdım hep ben."*

Kaç gecesini anlattı böyle Ferman'la geçen bana, sayısını unuttum. Niye anlattığını düşünüp düşünüp çok sonraları buldum.

Ümran, şimdi benim bulduğum kayıp ruhum. Buyruk gibi yazılı geçmişime, ve geleceğime ferman edilmiş olan... Ben, daha dönmeden önce, bile bile yürüyen miydim acaba ta içime içime, yazılmış bu fermanla derinlere, hem şehrin hem adanın hep birden denizlerine...

Denizi dikine dikine kesercesine uzanan o sahile karışmış sokaklarda, yüzümü her verişimde sahile doğru, paltolarımın kaldırdığım yüksek yakalarında, ensemde, saçlarımın arasında nemli ve tuzlu uğuldayan denizli rüzgarları içime içime estirirken ada, bilmeden yazgıma yürüyen miydim? Ben, kendi hikayesine başkasının hikayesi diye aval aval bakan, olmaz, yoksa o ben miydim?... Ama içten içe yutmazdım yine de bu paçavra tanrıça numaralarını derdim hep, onun yerinde olsam. İçimde taşıdığımı sandığım o sözde gücün hayaliyle o kadar da büyülenmemiştim. Bunca yıl akıl ve ruh sağlığımı koruyan hayalciliğimin yine de bilincindeydim. En azından o vakitler öyleydim...

Metamorfoz Manastırı'nın kayıp bahçesindeyiz hâlâ dört kadın, Ümran, İren, kocakarı ve ben. Manzaramız deminkinden biraz farklı şimdi, bahçenin bir kısmının yerinde yeller esiyor, etrafımızdaki taş duvar yıkılmış, başımızın üstünde tuhaf tuhaf öten serçe yok olmuş, aşağıda tenekeden bir garip tekinsiz evler. Soğuk kış rüzgarı etrafımızı bürümüş otların içinden geçip ince naylon çoraplı bacaklarımızı sızlatıyor, ormanın içinde birkaç çam iğnesi uçuyor havada, ta geride eski Rum Yetimhanesi'nin tahtalarından biri daha düşüyor yere, rüzgarın iniltisi bir karaltı gibi geçiyor yetimhanenin artık yerinde yeller esen pencerelerinin içinden, yoksa o karaltı Ferman mıydı diye düşünmüyorum ama hiç. Manastırın bahçesindeyiz, dört kadın. Niyetimiz belli. İnatla Ümran'ın Ada'ya dönüşüne bakıyoruz. Ve hepimiz inatla artık benim dönüşüme baktığımızı kabul etmiyoruz. Sahne çalmakta usta Ümran'ı es geçip, İren'le kocakarıya dikiyorum gözlerimi, bilgelik de ölmüş, diye geçiriyorum içimden.

Dört

Pencereden dışarıya baktığımda ağaçları görmek isterdim hep. Ağaçlara, gittikçe derinleşen zümrüdi bir ormana dalsın bakışlarım, orada kalsın bir süre öylece. Ağaçların upuzun yaşamı, bana kendi yaşamının kısalığını, küçücüklüğünü ve beyhudeliğini hatırlatsın, gözüme çarpan her uzak yaprak ormanın ruhunu içime kopyalasın isterdim hep. Sonra bakışlarım ormandan aheste aheste dönsün eve, içinde bulunduğum yere, her neresiyse orası işte ve ne iş göreceksem artık, içimde ormanın gölgeleri, bilgeliği, dipsiz koyu yeşilliği kalsın, elimi neye sürsem ormanın izi kalsın, buydu istediğim sadece.

Ne isteklerim ne arzularım tutuşturuyordu içimdeki ateşi ama. Penceremden gördüğüm her ağacın ardında bir ev görünürdü muhakkak, iki katlı kagir olanlar, eski köşkler, zamana karşı duruşlarında birbirinden destek alıyormuşçasına yan yana duran yıkılmaya yüz tutmuş ahşap binalar ve yerlerde at pisliklerine karışmış solgun sonbahar yaprakları. Böylece bakışlarımda, zihnimde, benliğimin her anında ada, elimi sürdüğüm her işte ada ve Ümran... At kestanelerinden oyup taktığım yüzükler... Kestane ne kadar ağaca, ormana aitse at kestanesinden oyulmuş yüzükler de o kadar adaya aitti. Ümran'dan ne kadar kaçmak istersem isteyeyim, taktığım yüzüklerle bile adaya aitim... İşte o yüzden geri geldim. Çağırılmasam da döndüm, Ferman'ın tamamladığı o korkunç hikayelerin peşine bir kez de ben düştüm.

Vapurun kirli camının ardında adanın sokak lambalarından çıkan zayıf ışıkları hâlâ çok uzakta görünüyordu ama biliyordum adaya geldiğimi. Üzerinden aheste geçtiğimiz suların altında, çok altında Ada'nın kökleri... Dakikalar köklerin üzerinden hızla geçti, azıcık bir uğraşı ardından zarif bir hareketle yanaştı iskeleye vapur. Seri ama sakin adımlarla indi tek tük yolcuları. Gecenin

hafif serinliği çarptı yüzlerine, yüreklerindeki eve varmanın hafifliği geç kalmışlığın ve gecenin tedirginliğiyle gölgelendi. Oysa benim yüreğimdi hepsinden daha karanlık daha gölgeli. Bekleyenim mi vardı iskelede, yoksa bana mı öyle geldi. Karanlığın içinde, gölgelerin ta en diplerinde kımıldayıp duran Ferman, işte berbat bir kehanetin habercisi gibi, Ümran ve benim ve daha nicelerinin ruhunu zehirleyen şeytan, sanki peşine düşülen kendisiymişçesine umursamaz adımlarla çarşıya doğru seyirtti.

Kaybettim onu bir süre, sonra kumsala doğru giden yollardan birinin kesişiminde yankılanıp duran ayak sesleri yüreğimi hop ettirdi. Sokak lambalarının ölümsek ışıkları geceden de kara giysilerini aydınlatmaya yetmiyordu. Elinde bir baston, sopa ya da uzun bir şemsiyeye benzeyen şey, adımlarının seslerine karışıyordu. Tuttum soluğumu, karıştırdım adımlarımın seslerini onunkilere, soluğumu ilk tuttuğum anda patlayan zalim kahkahasının dizlerimi titretmesine izin vermedim yine de, yüreğimdeki tüm ürperişlere eşlik eden o karanlık, o loş, o turuncumsu gece ışıklarıyla yıkanmış ada sokaklarının yürümeme engel olmasına izin vermedim. Yüreksizdim biliyorum, ama çıkışsızlığın ne demek olduğunu daha iyi biliyorum. Ferman'ın ıslık çaldığını duyuyorum ara ara, ıslığını sevdiğim bir rum şarkısının ezgisine uyduruyor sanki; *gel benim küçük sevgilim, korkma da sana aşkın ve sevginin ne olduğunu göstereyim, gel benim oynak sevgilim...* Derken köşeyi dönüp gözden yitiveriyor. Şimdi biliyorum nereye gittiğini, öngörüsüz takibim o anda bitiveriyor. Adımlarım artık daha isteksizler belki ama nereye gittiklerini de pekala biliyorum. Ben de sakince köşeyi dönüp, gecemi içinde geçireceğim manzarayı kabullenmeye çalışıyorum. Orada öylece dikilirken bir an kendi kendime Ümran'ın adıyla ah çektiğimi fark ediyorum. Ah Ümran, kimselerin yapamadığını ben mi yapsam. Kimselerin öldüremediği Ümran, ya bir gün gelir de seni ben öldürürsem, ne yapardın o zaman...

Sokağın en sonundaki evden soluk hastalıklı bir televizyon ışığı dökülüyor kaldırıma. Titriyorum, dışarıdayım, soğuktayım, yaklaşıyorum eve adım adım, kaldırıma dökülen o hastalıklı ışığın içindeyim şimdi, sırtım soğuk taş duvara yaslı, nefes alış verişlerimden bile ürperiyorum, ellerimde sokağa ait taş parçaları. Ara ara cesaret bulup pencereden içeriye bakıyorum. Ferman'la Ümran oturmuşlar karşılıklı; aralarında üzerinde televizyon kumandası, Ümran'a yaratıcısı tarafından bizzat verilmiş meşhur falcılığını taçlandıran Semra Özal gözlükleri, kutusunda iskambil kağıtları, telefon rehberi ve bir yığın ıvır zıvırın olduğu dantel örtülü bir fiskos masası. Yüzleri televizyona dönük, Ferman konuşuyor soluksuz, Ümran'ın içinden arada bir sesli inleyişler yükseliyor evin tavanına doğru ...

"Hikayeleri bir hırsız gibi kapı eşiklerinden, perde arkalarından dinleyenler", diyor Ferman, "onları anlatmayı da hak etmezler". Denizden doğru rüzgar vuruyor kulaklarıma kulaklarıma, içimde uğulduyor denizin sesini getiren rüzgar, yine de onun sözlerini işitmeme engel olamıyor. *Denizden ve rüzgardan medet umanım ben, yaptığım sözde cesurca hareketlerin arkasında duramayanım...*

"Ama iş ki ben isteyeyim canımın içi, sağır sultanlar bile her hikayeye, her dedikoduya vasıl olur o vakit. Bir bakarsın sayfalarından bir kısmı yırtılıp atılmış elyazmaları gibi bazı bölümleri yok olmuştur bazı öykülerin, kim bilir hangi eski doğa dininin, eski gece dininin yandaşları ile yeni gün dininin yandaşları didişmiş, dildeki hangi iktidar kavgasına kurban gitmişlerdir, inatla anlatılmaya anlatılmaya, söylenmeye söylenmeye zihinlerden ve gönüllerden silinmişlerdir... Ama dediğim gibi, bir de bakarsın, karanlıkların içinden günışığına ilk defa çıkar gibi gelirler, tozlarını, küflerini saça saça gelirler, ölü bir çocuğa yaşamı anlatırcasına gelirler, gecenin içini güne verirler, iş ki ben isteyeyim. Çünkü, kehanetlerin kitapları yakılırken bile oradaydım, ateşe bir kitap da ben attım. Onlar, fahişeler, rahibeler ve kahinler, hepsi birdi, hepsi aynı kitapların yazarlarıydı, alevlerin içinde bir duysaydın çığlık-

ları, şehrin bütün kadınları köşelere sinmiş sızlıyordu, şimdi senin bilmediklerini, onların karınlarındaki bebekler bile biliyordu, son savaşı da kaybetmiştiniz"... Bir ümitsiz inleyiş daha yükseliyor duvarların arasından, devam ediyor Ferman, şimdi diline doladığı o uğursuz masalların, ada öykülerinin kayıp kısımlarını anlatmaya başlıyor, O anlattıkça sözlerinin bir kısmı yüreğimden ve kulaklarımdan silinir gibi oluyor. Sözleri kulaklarımda uğuldayan rüzgara karışıyor. Ara ara o büyüleyici hayvani güzelliğine dalmaktan kendimi alamadığımı, dinlemediğimi, sade ona baktığımı, böyle bir güzelliğin bir insana değil ancak vahşi bir hayvana ait olacağını düşündüğümü fark ediyorum. Öyküler yüreğimi dağladıkça Ümran televizyona daha bir dikkatli bakıyor, bakışları sanki bu hikayelerin; Ferman'a bakmaktan ve titremekten doğru dürüst dinleyemediğim, ucunu sonunu bir türlü yakalayamadığım, bulanık zihnimde tek bir kelimesini bile tutamadığım bu hikayelerin aslında benim hikayelerim olduğunu anlatıyor. Hepsinden vazgeçip, gözlerimi yavaş yavaş kapayıp başımı buz gibi ıslak soğuk duvara dayıyorum neden sonra, bir yitirişi kabullenir gibi uyuya kaldığımı sanıyorum, uyuya kalmayı delicesine arzuluyorum...

Düşümde, çamların arasında kıvrıla kıvrıla ilerleyen bir patikanın önümde dümdüz uzandığı ve neredeyse hiçliğe kavuştuğu bir noktada duruyor onu ilk gördüğümde. Var mı yok mu, tayf mı yoksa bir kadın mı, bilemiyorum ilk önce. Ve o bilmezlik içinde patikanın tekinsiz ucuna, ona doğru ilerliyorum. Yeşil bir palto var üzerinde ta bileklerine dek uzanan. Etekleri çamurlu, çam iğneleri takılmış ucuna. Bu hiç onun tarzı değil ki diye düşünürken paltosunun altında kıpkırmızı, vücudunu iyice saran bir elbise giydiğini fark ediyorum. Rahat bir soluk alıp uzattığı kırmızı ojelerle taçlanmış harika manikürlü elini tutuyorum hiç düşünmeden. Ormanda, çamların arasında yürüyoruz bir süre, konuşmuyoruz hiç, ağaçlar soluk alıyorlarmış meğer, tekrarlanmayan tekrarlarla usul usul, derin soluklar... Ümran da duyuyor mu acaba bu solukları diye merak edip yüzüne bakıyorum, yüzündeki olgun tebessüm alıyor

içimi ve unutturuyor ağaçların soluğunu, benim de yüzüme yansıyor. Derken uzak uğursuz bir ıslık sesiyle donakalıyoruz yerimizde. Yer sarsılmaya başlıyor. "Kaçalım Ferman bu" diye haykırıyorum, elimi Ümran'dan kurtaramıyorum. Altımızda yer sarsılmıyor gibi, ağaçların kökleri taşı toprağı sıkarak un ufak etmiyor gibi sanki, Ümran öylece dimdik duruyor yanımda, yüzündeyse acıyı göğüslemeye hazır bir ifade. O an anlıyorum işte, eksik kalmış lanetli masallardan birinin içinde olduğumuzu Ümran'la birlikte.

Birinci Masal: Dönüşü olmayan

Hiçleşme çağındaydık hiç unutmam.
Kimselerin ayaklarının altında ezilenin kendi adaları olduğunu nicedir
bilmediği bir çağ.
Kötülüktü kol gezen, sokakların ve çamların,
Düşen yaprakların ve evlerin ölgün ışıklarının arasında,
Karanlıkta.

Kötülük bir adamdı.
Tek bir adam.
Kötülük,
Perde aralarından dışarıyı gözleyen fesat gözlerden,
Ve atları zevk için kırbaçlayan ellerden
Ve gelen geçenin ardından yükselen fısıltılı kem sözlerden
Süzülüp de adanın içine,
adamın içine dolmuştu.
Damla damla siyah olmuştu.

Büyük bir törendi evvela tertiplenen
Onu birinci
Onu biricik seçtiler
İskele meydanında toplananların arasında,
birbirlerine bir sırrı korurcasına sokulmuş Eskileri gördüm
"gördün" dediler
"gördüm" dedim
Olacakları görmek, öleceklerin önüne geçmek değildir ki
Yoksa hangi fal anlamlı olur
Hangi masal bir varsa bir yok olur, dedim dedim de
Dinletemedim, gözyaşlarını dindiremedim
Kötülüğü görüp de ağlayan çaresizlerden değildim.
Karıştım, ağlayanların değil, alkış tutanların arasına,
Dantellilerim de üzerimdeydi ya
Ben Ümran değildim
Değildim
Ferman'ın kayıp masalının içindeki
bir kahrolası özne -ki mahkumdu ölüme
Sana anlatılan o vahşi hikaye....

Görünürde sakin, hatta belki durgun bir gün. Çarşıdayım, mutena bir kalabalığın içinde. Anlatıcı sesi, anlatıcı sesim yok bu sefer. Ümran'ın da, Ferman'ın da sesleri yok. İren'i görüyorum ilerde manav tezgahının başında duruyor azametle yanında hizmetçisi olduğu belli bir kadın, kısa boylu, hayli kilolu, meyve sebze alışverişi yapıyor. Ada'nın ileri gelenlerinden bir hanım kılığına girmiş diyorum içimden. Zengin, gösterişli ve güzel; hatta bu sakin bahar öğleden sonrası için fazla gösterişli ve güzel. Nefti yeşillere bürünmüş, gerdanını açıkta bırakmış kıyafetini safir ve zümrüt taşlı altın kolyesi süslüyor. Koluna zarifçe taktığı şık çantanın hiç kullanılmadığı nasıl da belli... Beni kimselerin görmediğini zannederken, göz göze geliveriyoruz. Başıyla selam veriyor hafifçe tebessüm ederek. Tedirginliğinin ikimizin de içinde bir nabız gibi attığını hissediyorum o an; bir şeylerin hiç mi hiç yolunda gitmediğini. Yanına doğru hızla seyirtmek, ne var ne oluyor, ne bu parodi şimi, demek için can atıyorum, ama bir adım ileri gidemiyor gövdem. İren'in varlığı, her şeyiyle beni olduğum yere çiviliyor.

Ümran'ın yaşadığı bir şey mi bu, yaşayıp da bana anlatmadığı. Yoksa ona anlatılan ve bana da anlatmaya çalıştığı... Hangi yalanların, hangi beyhude bahanelerin, hangi kırıtmaların eseri... Ferman'ın o pek gizemli vahşi masallarından biri çarşının içinde geçiyormuş demek ki... Yavaş yavaş olan bitenin ayırdına varıyorum. Kırklara karışmışım, acımasız masallar, ki artık bana da anlatılmaya başladılar. Masalın içine girerken elimden tutan Ümran, sesiyle de bedeniyle de yok oluvermiş. Meğer, bu vahşi masalın kapısından girenlerin eşlikçisiymiş. Tali bir rol oynadığı bu bölüm onun için utanç kaynağı olmalı, diyorum. Ümran'ı hâlâ içimden atamıyorum. Biraz sonra göreceklerimin gerçeğin ta kendisi olacağını ise henüz, bir budala gibi, bilmiyorum...

Ben bir yandan İren'e gitmek, eteklerinin arasına saklanmak ister, bir yandan da aklımda hızla bütün bunları evirip çevirirken etraf değişmeye başlıyor. İren sözde sebze alışverişini bitirip hemen yan taraftaki balıkçıya geçmişken, çarşının arasına gerilen

tentelerin ve dükkan önlerindeki upuzun ağaçların yapraklarının arasından hüzmelenen güneş ışıkları yok oluyor. Tenime değmeden geçip giden rüzgarın İren'in elbisesini dalgalandırdığını görüyorum. Balıkçı dükkanının önündeki tezgahların arasındaki hizmetçisinin yer değiştirmesiyle, o kahverengi garip elbisesi, kabarık saçları ve pejmurde ifadesiyle, sözde hizmetçinin kocakarı olduğunu anlıyorum. Bir yandan bana bakıp bir yandan da balıkçıya bir şeyler söylüyor. Adam yaş çizmelerini gıcırdatarak somurtuk somurtuk dükkanın içine giriyor. Etrafımı kolluyorum, çarşının içinde her şey dingin, her şey olağan derken, bir an, gönlümün bahçeleri kadar geniş bir an sonra saat meydanının olduğu tarafta bir dalgalanma, bir kalabalık peyda oluyor. Başlıyor diyorum kendi kendime, ama neyin başladığını yine bir budala gibi bilmiyorum.

Kalabalığın çekirdeğinde bir yığın siyah takım elbiseli adamlar, işte bunlar karanlık karaları, diyorum, çekirdekten etrafa yayılıyorlar, onlar yayıldıkça çekirdek de genişliyor, ah genişledikçe savunmasızlaşıyor, önümden koşar adım geçen iki karanlık karası ellerinde cızırdayan telsizleriyle çarşı esnafına sesleniyor: Savulun, başkan geliyor! Savuluyoruz tabi hep birlikte. Başka şansımız yok. Sonra her şey çok daha çabuk oluyor. Ben olduğum yerden kıpırdamak, oradan kaçmak için hareketlenip İren'in bir bakışıyla yine yerime çivileniyorum, kalabalık tam önümde dalgalanmaya başlıyor, balıkçının yanındaki bakkaliyeden biri hızla çıkıp merkezi genişlemiş karanlık karası çekirdeğinin içine dalıyor, iki ses çarpıyor kulaklarımıza, biri başkan diye bağıran adamın, diğeri o adamın silahından çıkan merminin sesi! Herkesle birlikte yerdeyim şimdi, şimdi gönlümün bahçesi kararıyor. Son gördüğüm biri satenden nefti yeşil, diğeri kaba yünlü kumaştan kahverengi, iki uzun kadın eteği...

Şaşkınlık ve acı içinde kıvranıyorum hâlâ. "Şoke oldu şekerim kızcağız işte", diyor İren, biraz endişeli biraz üstten alır bir sesle.

"Oradan buradan duyup da yazmak ayrı, yaşayıp görmek ayrı tabii, bünyesi kaldırmadı." Nizam tarafında nefis bir köşkün terası, tam leylak zamanındaymışız... Çay masasının üzerindeki kanaviçeli örtünün de leylaklı oluşuna dalmış gözlerim. Örtünün kenarlarını çekiştirirken yalan değil, oyun değil, ölüm diye sayıklıyorum kendi kendime. Kocakarı bir kurabiye daha batırıyor çayının içine, fincan tabağının dantel içliğine şekeri bol olduğu belli çayı damlıyor, içim gidiyor canım dantele. "Arka bahçeye biraz zencefil tohumu atmalı, yetmiyor keklere, kurabiyelere" diyerek o hantal, ziyadesiyle tombul bedenini bana döndürüyor, "bilgelik ölmüş canım, diye ahkam kesenler, ölüm karşısında bu kadar cahil olmamalı", diyerek dokunduruyor. Dökme demirden sandalyeler, mermer masa, etrafta şakayıklar ve leylaklar, ilerde Heybeli'den görünen kartpostallardan fırlamış bir parça ve deniz, gerçek olamayacak kadar adanın içindeyiz. "Masallarla büyüdün sen, ne bu kırıtık haller, hayat ölümün içinden geçen bir şeydir ve unutma ki her masal zalimdir." Hangi kadın söylüyor bunu bana çıkaramıyorum bir an, sonra boş veriyorum. Nasıl olsa fazla edebi, hatta yapmacık belki diyorum içten içe. Hem adada zencefil falan da yetişmez ki, koca dünya üzerinde bir tek Güney Asya'da. Zira yavaş yavaş kendime geliyorum, kendime geldikçe sinirim artıyor, öyle ki bir an sonra patlar gibi bas bas bağırıyorum yüzlerine: Çarşının ortasında adamı dan diye vurdular, adamı, adam belediye başkanı, hem de ne için, kılınız kıpırdamadı sizin, böyle ders mi olur, nesi masal bunun, düpedüz gerçek. Herkes yaşamış, herkes biliyor, herkesin kanı donmuş. Üstelik siz olacakları önceden biliyordunuz." Bağırtımla porselen çay fincanları titriyor ya ne kocakarının ne büyücünün kılı kıpırdamıyor tabii. Büyücü, o güzel kumral başını kaldırıp lüle lüle saçlarını savurarak elimi tutuyor bir an. *Olacakları bilmek öleceklerin önüne geçmek değildir*, bu kimin cümlesiydi sence, hatırla, iyi hatırla ve unutma, her hayat bir bedeldir; Ada, ona karşı olan düşünceyi Adalıların ve senin gözlerinin önünde kurban vermiştir, işte o kadar. Hem dürüst ol bakiyim biraz çocuğum, tam bunlar olup biterken, ada intikamını aldı işte,

diye düşünen kimdi, başkan bir simgeydi, yağmaya, talana, ranta ada böylece dur dedi, diye içinden geçiren... Doğa ananın gücünden ve zalimliğinden dem vuranlar gerçek karşısında titrememeliler, haksız öfke ve reddediş uygarlığa dahildir, doğa ise, ada ise yalnızca kabullenir."

Yapmacık laflar piyesi sizi, bilgelik kumkumaları, Ümran'ın başını da böyle yediniz, yediniz de sonra Ferman'a verdiniz, böyle leylak kanaviçeli sözde çay partileri, mimozalar, şakayıklar, çeşm-i bülbüllerden oluk oluk akan şerbetlerle, dantellerle sarhoş ettiniz, koskoca başkan, adam çarşısının ortasında dan, diye, olacak şey mi bu, ne düşü ne gerçeği, insanın düşlerine bile sokulmaz bu, düşman mısınız nesiniz, nesiniz... Artık sinirimle baş edemeyecek durumdayım biliyorum, tam bunları arka arkaya sayıklarcasına söylerken çay partisini terk etme noktasındayım. Bir an, sadece bir an gözlerimi yumup açtığımda, hiçbir sözün sarf edilmediği noktadayım. İren içine içine güneş vuran çeşm-i bülbülden demirhindi şerbeti döküyor bardağıma. Asabiyete iyi gelir çocuğum, dilini çözer, bol bol içesin, diyor.

Bir sonraki sahnede ise, esen rüzgarın içinde mimoza ile leylakların kokularını ayırt etmeye çalışıyorum, bir an leylak bir an mimoza, mimoza, leylak, birbirleriyle yarışır gibi nefesime karışıyorlar. Çay masasının üzerinde devrilmiş çeşm-i bülbül, demirhindi şerbeti şıp şıp yere damlıyor, taşlığın arasında bitmiş kısacık otların içine damlıyor, çay lekeli dantel örtücük tabağının içinde iyice kaykılmış, Heybeliada manzarası gözlerime bir parça daha uzaklaşmış. Kocakarıyla büyücü başımda, büyücü bileklerimi, diğeri şakaklarımı ovuyor, mimoza, leylak ve evet kolonya kokusu doluyor burnuma burnuma. Gözlerimi açtığımda tepemde dikilen iki kadının bir an göz göze geldiklerini görüyorum.

"Hâlâ anlayamadı biçare, çırpınıp duruyor, Ümran adaya dönmüştü ama onun dönüşü yok. Biz ne yaparsak yapalım, senin dönüşün yok, dönüşün yok", diyeninse kim olduğunu yine çıkaramıyorum...

Kayıp

Bir

Uyandım, başımı dayadığım taş duvar şimdi ne ıslak ne soğuk, başım gibi ılık, başım kadar mutlak, başımsa hem soğuk hem ıslak... Taş duvarla birbirimize geçmişiz işte dedim, derken nerede uyuyakaldığımı ve içine girdiğim masalı bir anda fark ettim. Geceydi geldiğimde, Ümran vardı, karşısında Ferman, şimdi başımı dayadığım duvarın pencereleri sımsıkı örtük, hava aydınlanmak üzere, evse kapkaranlık... Birden, öyle çok da dikkatlice bakmadan etrafa, evin boşluğunu duyuyorum, evde uyku solgunluğu yok, boşluğun, kimsesizliğin soğukluğu var sade. Nasıl olur diyorum kendi kendime, birkaç saat önce Ümran vardı, Ferman vardı, anlatılan masallar, kulaklara ulaşmayan fısıltılar, televizyonun sokağa vuran donuk ışığı, ah'lar ve inlemeler vardı. Vardı vardı, hepsi vardı, ben buradaydım, Ümran buradaydı. Yoksa kırklara mı karıştılar, yoksa kırkların bizzat kendisi miydi onlar...

Yüreğimi kasıp kavuran bu sezgilere kulak asmadım, önce usul usul tıklattım o kocaman, ağacı kabuk kabuk kalkmış kapıyı, ağzını açmış bir aslan başıydı zili, zar zar çaldım, derken yumrukladım, tekmeledim, bas bas bağırdım, çın çın çınladı sesim sokakta, ne pencereler açıldı, ne açılan pencerelerden uykulu başlar uzandı, çöpçüler yoktu uzak uzak sokağın başından bakan, ilk vapura düşleri ve ruhları yataklarında kalmış bedenlerini yetiştirmeye çalışanlar yoktu etrafta. Kış bu dedim, kıştayız, aralık mı ocak mı, ada

kışlarının en soğuğundayız, adanın kışla birlikte hiçliğin en içine, ta dibine indiği o andayız. Bütün bunlara aydığım tam o anda, sesimin havada asılı kaldığı o çaresiz anda, kar yağmaya başladı.

Evin önünden, sokağın içinden koşar adım çıktım, açılmamış dükkanlar çarşısını geçerken düpedüz koşuyordum artık, saçlarım ve omuzlarım kardan bembeyazdı, böylece soluk soluğa iskeleye vardım. Gişeler daha kapalı, içerideki dükkanlar, hemen girişteki kitapçı, otantik elbise satıcısı kapalı. Dikildim kaldım öylece mağarayı andıran iskele binasının o loş koridorunun tam ortasında, saçlarımdaki, omuzlarımdaki karlar eridi eridi, ıslak soğuk ince ince işlemeye başladı tenime kemiklerime, soluk soluğaydım ama hâlâ. Soluğum düzelmemişti, bu çarpıntılı yürek hali sanki hiç düzelmeyecekti. Burada sonsuza kadar dikilsem de, iskelenin loş kahverengiliğinde, sırtıma vuran ada ışığının gölgelerine karışmak istesem de, düzelmeyecekti. Sonsuzluk kadar büyük uzun geniş bu anda, soluğum sakinleşmeyecekti. Ayak seslerini duymadım, nefes alış verişlerini duyacağım kadar yakınıma geldiğinde fark ettim ancak varlığını Ferman'ın, belki de uyandığımdan beri, hatta uykumda bile hep bu kadar yakınımda olduğunu düşündüm. "İçin sızlıyor" dedi, "git gide eriyen karların ıslak ağırlığı değil düşüren omuzlarını. Sözlerde buldun, düşlerde buldun, geçmişte ve hatıralarda buldun sandın onu bunca zaman, var olmayanı kim bulmuş ki sen buldun sandın, meğer ne koca bir yanılsamaymışsın; sözlerden ışık geçer, sözlerden gece geçer, sözlerden düş geçer, söz yanıltandır hayatı; ama daha anlayamazsın, şimdi ben ne desem Ümran'ı sokak sokak, Ümran'ı ev ev, Ümran'ı an be an arayacaksın, önce Eskilere sonra ağaçlara soracaksın." Derin bir soluk aldı burada, benim kesik kesik nefes alıp verişlerime inat. Tam bu anda o zalim kahkahası patlayacak sandım, çıt çıkarmadı, daha derinden sanki ta adanın köklerinden gelen topraksı bir sesle, "tabii henüz gideceğini zannediyorsun, bir saat sonra kalkacak ilk ada vapuruna binip şehre gideceğini, belki daha önce yaptığın gibi Ümran'ı şehirde arayıp bulacağını, belki de olan biten her şeyi ölene dek unutacağını kuruyorsun. Sence neden hep yanılıyorsun?"

Söz diyorum hangi ses böylesine cılız çıkmıştır iki dudak arasından bu hayatta, kendi sesimi kendim bile duyamıyorum, kendime şaşıyorum, *söz yanıltanmış ya hayatı, sözdendir herhalde,* diyorum. Atılmış tek bir adımın tok sesi yankılanıyor duvarlarda, şimdi soluğunu ensemde hissediyorum. Ensemdeki soluğunun belkemiğimi titrettiğini hissediyorum. "Arayışının beyhudeliğine yanacaksan eğer, bin git durma, Ümran yok, masallar yok, kabulleneceksen eğer hepsini, işte o vakit dolan dur buralarda, iskele, meydan, çam kökleri ve at kestaneleri arasında".

Sesin içimi soğutan zehirli sözlerin, bırakmam Ümran'ı, izin vermem unutulu ısına, hiçliğe karışmasına, bırakmam elinize artık, aklımızdan bile geçirmeyin ne sen ne büyücü ne de o kocakarı. Benim kayıbım olmayacak o. Yağma yok ama, boşuna ovuşturup duruyorsun ellerini, sinsi, kıyıda köşede kenarda, ben Ümran olmayacağım, mahvettiğiniz delirttiğiniz deliniz olmayacağım ve Ümran'ı ne olursa olsun bulacağım.

Döndüm yüzümü adanın artık gitgide belirginleşen soluk sabah ışığına, Ferman tabii ki ortalarda görünmüyordu artık, soluğum bir parça düzeldiyse de öfkenin sıklığı kalmıştı hâlâ üzerinde, attım adımımı iskelenin ada tarafındaki bitimine, saat kulesine kadar durmadan yürüdüm, tam meydanın ortasına geldiğimde kaldırdım başımı gökyüzüne, kar artık yağmıyordu elbette. Beyazlığını bile bırakmamıştı adanın üzerinde, ardında Eskilerin eşek poyrazı dediği o esti mi insanı olduğu yere mıhlayan kuvvetli buz gibi rüzgarı bırakıp gitmişti.

İşte böyle başladım onu aramaya. Ferman'ın soluğu tıpkı iskeledeki gibi hep ensemde, gözlerime bu sefer gerçekten inanmak için tekrar gittim Ümran'ın evine. Aslanlı zili çaldım yine zır zır, burnumu soğuk cama dayayıp sıkı sıkı örtük perdelerin arasından evin içini gözetledim, arkamdan vuran soluk sabah ışığının ve evin karanlığının kösteklemesiyle pek bir şey görememiştim ancak, tel-

evizyonun ve fiskos masasının yerinde yeller estiğini hayal meyal fark ettim. Bu küçük bir köşkü andıran ada evinin pencereleri kördü şimdi benim için ya, yılmadım, bahçesi arka sokağa bakıyordu biliyordum. Öfkeli ve seri adımlarla arka sokağa geçtim. Bir zamanlar güller ve mor ortancalarla kaplı, bu sabah ise metruk ve iç karartıcı görünen bahçesini demirlerin ardından soğukkanlı bir dikkatle inceledim. Bahçedeki müştemilat iyice geride, ağzı mühürlü bir sanduka gibi duruyordu. Ben iskeledeyken, bu karda kışta böylesine çarçabuk taşınamayacaklarına göre, televizyon, fiskos masası ve hatta zigon sehpayla diğer cümle ıvır zıvır şimdi bu müştemilata tıkılmış olmalı, diye düşündüm. Külyutmaz bir bilmişlikle yüzüme yayılan sırıtmadan utandım bir an. Eşyaların buraya taşındığını bilmek neye yarar. Kim taşıdı, niye taşıdı, ne vakit taşındılar, bütün bunları bilsem, tek tek her ayrıntısıyla öğrensem ne olur. Bu sabah kim bilir kaçıncı kez yüksek sesle, sesime vuran çaresizliğimle yüzleşircesine, Ümran'ı yitirişime bir kez daha lanet okudum.

Bahçenin iki kapı ötesinde yaşayan, kim bilir kaç yıl öncesinde yitip giden bir erkeğin yasıyla damgalı siyah elbisesi ve neşeli sesiyle Madam Bebeka çıktı ortaya en nihayetinde. "Hayrola kızcağızım sabah sabah" dedi, Ümran'ı aradığımı söyledim, her yaz gelir bilirsin, ara ara da bazı kış günleri, daha dün gece ışığını gördüm sandım, sabahtan uğramak istedim ya, kapı duvar... "Ne diye arıyorsun" dedi, sesi şüpheliydi, "adanın çamları adına arıyorum" dedim. "Çamlarsa söz konusu olan mühim bir mevzuu demek ki". Sesimi onunki gibi gizemli bir fısıltıya benzetmeye çalışarak, öyle dedim, çamlar söz konusu. "Sen merak etme, görür, duyar veya hissedersem sana haber gönderirim, bilirsin pek tekin kadın değildir, çok da umutlanmayasın", sesini burada daha da alçaltarak "eğer istemezlerse, Eskiler yani, onu bir daha hiç göremeyebilirsin, sen yine her ihtimale karşı her gün Sonçaybahçesine uğramayı ihmal etme, malum ne haber çıkarsa, oradan çıkar."

Sabahın bu en erken saatlerinde bile ağır bir soğan kokusuyla tütsülenmiş evinin içine geri çekilirken hâlâ canlı canlı mırıldandığını duyuyordum, "Çamlarsa söz konusu olan, çamlara gitmeli, çarşının içinden geçtin mi, çamiğnelerine dikkat etmeli, çamlar, çamlar, çamlar, demek her şey yeniden başlar"...

Bebeka içeri girince bahçenin paslı demirleri önünde, sokağın ortasında öylece kalakaldım, Demirlerin ardında, duvar boyu mor ortancaların olduğu yerde açık kahverengi yapraksız biçimsiz saplar duruyordu sıyrık sıyrık, içlerinde can olup olmadığını bilmeyen gözler çıkaramazdı, ben biliyordum, çok değil iki ay içinde o değneklerin ta dibinden patlayacak yaprakları, onların git gide büyüyeceklerini, ellerim kadar olunca da koca koca top çiçeklerini açacaklarını biliyordum. Ümran'ın üçüncü kocası Müşfik Amca'nın kıymetlileriydi onlar, hayatını denizlerde geçirmiş bir adamın karadaki kıymetlileri, Ümran yok olsa ne olur, bu bahçe var oldukça olacak ortancalar... Ada eşlikçileri dedim kendi kendime, ve bir gece öncesinin yorgunluğuna, ta kemiklerime işleyen soğuğuna karışan bu sabah çılgınlığına daha fazla katlanamadım; geçici evime, odama, yatağıma, beni unutuşa ve yeniden uyanışa vardıracak uykuma doğru ağır adımlar attım.

İki

Kötü dediler bana, kötü kötü kötü... İçimde nasıl bir prenses vardı oysa, böyle saçları sırma, gözleri menekşeli, kıpır kıpır kirpikleri kaşlarına değen, danteller işleyen dünyaya, tertemiz sarayı, mutfağında kaynayan hep bir tencere çorba, bahçesinde ayrık otlarından eser yok, şebboylar, şakayıklar, leylaklar, en kötü ihtimalle cam güzelleri, işinde gücünde, kendi halinde, gerektikçe iyilik peşinde koşan bir prenses, ve daha da gerekirse iyilik meleği, şaşakaldım doğrusu... Kötü kötü kötüsün dediler bana, huylandılar açıkça, huylandılar da hayalime yalanıma sövdüler. İçten içe göz diktiğim şeyleri nasıl da gördüler dedim, alnımda mı yazıyor yoksa yahu, sahnelere çıkmak istediğim, eteklerimi açа açа bir dansöz, bağıra bağıra bir oyuncu olmak istediğim, bok götürsün evimi ya, yapmadım ki bunları hiç, yapmayı daha düşünmeden bile, nasıl bildiler nasıl bildiler, içimde yaşatmaktan bile korktuğum varlığı yaşamadan daha nasıl öldürmeyi düşündüler. Kötüsün kötüsün kötüsün dediler. Yoksa onlar öyle dedikten sonra mı böyle oldum, eşeğin aklına karpuz kabuğu düşürenler...

Zeytin ağacını kurutmak iş değil ki dedim sonra, köküne iki tas çamaşır suyu, bitti gitti. Ne düşü kalır geriye ne de kabusu. Kımıldadı kımıldadı kımıldadı içimde bir uğursuz puhu kuşu, sefil şişko bir fare, bir avuç kımıl kımıl yeni doğmuş soğurgan yılan yavrusu. Prenses diye ünledim, odalara odalara doğru seslendim, canım prenses, gülüm prenses, bak eteklerin çamurlanmış, hah hah ha, beyaz eteklerin, iç etekliklerin mahvolmuş, mahvolmuşsun prenses, mahvolmuşsun, olmuşsun. Hikayelerini kimler kimler yazmış, cevizdi meşeydi masaların başında nasıl karizmatik, nasıl matematik, öyle entelektüel, geometrik şekillermişsin meğer sen, teknik teknik işlemişler de öyle prenses olmuşsun. Evet evet, öyleyim değil mi derken yaranamamış, boklara bulanmış, nerede hata yaptım der durumuşsun. Yalan hayaller almış işte böyle böyle içini. Matematik, nümizmatik, karizmatik ve hatta rock'n roll... Kendinize geliniz şimdi lütfen, beyaz danteller yahut cümle beyaz kele-

bekler, her neyseniz işte siz, hararetli tavsiyemiz, yalandan başka dünya mı olurmuş canım, derneğine acil üye olunuz, deriz biz.

Havan nasıl prenses? Mutedil mutedil mutedil...

"Hep mutedildim ben, kötüsün dediler. Ümran değilim ben, Ümran değilim ben..." Bağıra bağıra uyandım. Ümran'la Ferman'ın sesi iç içe geçmişti, bazen ayrı, bazen tek bir ses gibiydi, zalim sesli rüya. Tam kendi sesim neredeydi peki diye düşünecekken, kapının güm güm vurulmasıyla sıçradım yerimden.

Olan olmuş, Ferman kapıya dayanmış. İçeri girer girmez "Ne yapıyorsun, camlar açık ardına kadar bu soğukta, bağırtıların sokağa yayılıyor." Hızla ve hırsla kapatıyor camları bir yandan, tülleri çekmeyi ihmal etmiyor. "Bak, Ferman dadandı buna demeye başladılar bile. Gitmiş bir de Ümran'ı o çenesi düşük madama sormuşsun. Daha şimdiden çalkalanıyor ortalık. Çamlar söz konusuymuş... Çaresizliğin çamlardan mı geliyor, bakalım daha neleri alet edeceksin, çerden çöpten yalan edeceksin."

Taş kesildi yüreğim, baktım baktım baktım öylece gözlerimi kırpmadan yüzüne. *Sen yüreğimdeki kara bulutsun, sen hem çerim hem çöpüm, her gün her gün evimin içinden, yüreğimin gölgeli bahçelerinden süpürdüğüm. Enseme üfledin de belkemiğimi bir kere titrettin diye...* hiddetle lafa gireceğim yerde, "bugün siyah yerine kahverengilere bürünmüşsün, hayırdır doğaya mı dönüyoruz yüzümüzü yoksa, bu yeni maceraya yeni bir tarz mı getiriyoruz..." Daha sözler dudaklarımdan dökülürken hırsla arkasını dönüp çekip gitti. Alaycı ve art niyetli sözlere kimin katlanamadığı belliydi, yeniden yollara düşeceğim, yollarda yalnız olacağım da öyle...

Ferman'ın ardından durmuyorum daha fazla, şöyle bir toparlanıp atıyorum kendimi sokaklara. Önce şu çalkalanan çarşı, bir umut, olmazsa Bebeka'nın dediği, çam iğnelerine basa basa ormana...

Rüzgar yok, kar yok ama soğuk, ama kış... Masallarda bahardı hep, bir ilkbahar, bir sonbahardı, şimdi gerçekteyse kış... Çarşı sanki büsbütün kapalı, gözleri kör gibi, kulakları sağır gibi, ama öyle değil biliyorum, en azından hepsi kendilerini Ferman'la açık etti. Dükkanlar boş görünüyor ya, bu upuzun sokağın tam ortasındaki küçük kahvenin hınca hınç dolu olduğunu adım gibi biliyorum. Bir kadın olarak kapısına dikilecek değilim, ama birkaç kere önünden aheste aheste, kendimi göstere göstere geçsem, nihayetinde birilerinin tesadüfen dışarı çıkarken bana rastlayacağını ve hayrola kızım diyeceğini biliyorum, öyle de oluyor. Daha ikinci geçişimde benim Eskilerimden Yufkacı Yavuz çıkıveriyor içeriden. Tam isabet diyorum sevinçle, amca dediğim bu yaşını almış ama önümde hâlâ bir dağ gibi yükselen güçlü kuvvetli adama elimi uzatıyorum. Tokalaşırken malum mevzu açılıp aynı anda da hüsranla kapanıyor. "Ne zamandır yok o", diyor "bilesin, buralarda gezinip arkandan laf ettirmeyesin, adaya dönmüşsün ne güzel, bu soğukta git evine, bizimkilere falan uğra, baharın gelişini bekle derim ben" deyip gerisin geri kahvenin boğuk loşluğuna dönüyor.

Bu kendinden emin, buyurgan, ümit kırıcı sözler içinde "bizimkiler" lafı, gönlümü aydınlatıyor, karanlık ve karmaşık zihnimde parlayan bir yıldızsın sen diyorum, niye daha önce aklıma gelmedin ve şimdi nerdesin, Yavuz'un kızkardeşi, ayrıntılı hikayelerin kraliçesi kırtasiyeci Çiğdem, çok yakındasın biliyorum, öylesin... Kahvenin üç dükkan yanındaki kırtasiyenin önüne üç adımda bitiveriyorum. Tabii ki kapalı, hemen yan tarafa geçip altı dükkan üstü birkaç daireden ibaret bu aile apartmanının kapısını çalıyorum. Çiğdem aşağıya doğru başını uzatıp, tek bir el hareketiyle anlatıyor durumu. İki dakika sonrasında dükkanın içindeyiz, orta kahvelerimiz söylenmiş karşılıklı oturmuş duruyoruz, izahatlar da başlamış çoktan. Uzun uzadıya o soruyor ben anlatıyorum, yeni evimden memnun muyum, işlerim güçlerim nasıl, eski eşyalara hangi yenilerini eklemişim, kaça almışım, kime getirtmişim, bu seçimlerde belediye başkanlığı için niye yine aynı partiye oy verme-

liymişim... Evet bir kültür evi projesi, pek güzel, kapanan üniversitenin yerine, giden güzel sanatlar öğrencilerinin yerine, pek iyi pek güzel, evet o metruk köşkün yerinde, bu projenin içinde ben, daha da iyi daha da güzel, işte yeni başkan da gelince, kültürdü sanattı akar gider, ada canlanır, ada kendini unutur belki o da başlı başına bir proje olur şehirlilerin gönlünde, her yıl tatilini geçirmeye gelen yazlıkçıların keyfinden, tekelinden çıkar, çıkar da şehirlisi, adalısı, günübirlikçisi, yazlıkçısı cümle gönüllere akar... Aksın tabii, güzel güzel...

Derken git gide tutuklaşmaya başlıyoruz, konuşulacak şeyler azaldıkça ve malum konuya yaklaştıkça... Masmavi gözleri, o yaşını almış ama tüm güzelliğini gözlerine hapsetmiş hoş yüzünde öyle bir parlıyor; ilgili ilgisiz kelimeleri ağzımdan teker teker aldıkça aklımı yüreğimi çözecek gibi bakan, zeka fışkırtan gözleri, sanki mavi bir ışıkla yanıyor, içimi yakıyor. Ben derin bir soluk alıp her şey önce bir gaz ve toz bulutuydu diyerek olan biteni ta en baştan anlatmaya kurbanlık koyun misali boyun eğmiş bir tavırla niyetlenmişken O, olan biteni yalayıp yutmuş gibi taze bir bilgelikle, geç bunları da sadede gel dercesine, kendisinden hiç mi hiç beklemeyeceğim bir ivedilikle, konuya bodoslama dalıyor; kırtasiyeci Çiğdem Hanım beni olduğum yere mıhlıyor: "Neden Ümran'ın kızına gitmiyorsun, Derin'e? Nerede olduğunu, nerede olamayacağını en iyi o bilir herhalde, yoksa şüphen mi var?"

Ağzım açılıyor sonra hızla kapanıyor, tek kelimem yok, gözlerimden fışkırdı fışkıracak yaşlara engel olmaya çalışıyorum, çok ama çok sarsılıyorum, sarsılmak ne kelime, nutkum tutuluyor. Bu ana kadar kimsenin demediği, kimsenin ima bile etmediği ihtimal, Çiğdem'in sanki gözlerinden çıkıp aklımı ve yüreğimi aynı anda biçen ışıktan bir kılıç oluyor, cevabımı beklemiyor bile, devam ediyor. "Ben bir görüşme ayarlarım istersen, bu konularda konuşmayı sevmez, küskündür bilirim ama yine de kırmaz beni, en olmadı başına musallat etmek istemez, karşılıklı bir kahve içersiniz" Burada sevimli bir kıkırdamayı kararında bırakıp, anaç, iş bitirici ve

tok bir havayla mevzuuyu sonlandırıveriyor: "Hadi kendini toparla, yarın gel, haberini al benden."

Toparlayamam, toparlayamıyorum... Ayaklarım bastığım yerleri bilmeden götürüyor beni oraya buraya; iskele meydanı, iskele, Sonçaybahçesi ve Maden tarafı arasında gidip geliyorum deli gibi. Arada soluklanıp gelenin geçenin sohbetinden, gündelik lakırdılardan, tek tük karşıma çıkan kış çiçeklerinin kokusundan, ağaçların yola eğilen dallarından medet umuyorum. Bu deli gibi gidiş gelişler arasında karşıma çıkan kiliselerden birine girip mum bile yakıyorum, adak adıyorum çamların narına, Ümran'ın narına; lütfen onun karşısında bana güç verin, lütfen onun karşısında bana doğru kelimeleri verin, diye zırıldarken, adak mumlarını bile yıldırıyor çaresizliğim.

Öğle üzeri oluyor, akşamın gelişinden korkuyorum, akşam oluyor, sabahın gelişinden korkuyorum, sabah oluyor kahvaltı sonrası sabah kahvesi saatinin gelmesinden korkuyorum. Ama geliyor işte, tam sabah kahvesi saatinde Çiğdem'in dükkana damlıyorum; dünden beri geçen onca vakitte korkmak yerine Derin'in karşısında nasıl durmam, ne demem gerektiğini ince ince düşünmediğime yanıyorum. Korku bedene işlermiş, bedense korkuyu; işte o son panik anında tek bir duruş geliyor aklıma, Ümran'ı Derin'den beklemeyen, ummayan o çaresiz duruş, gerisi tedirgin bir boşluk...

"Hallettim canım işini, hem öyle çok da zor olmadı, direkt bir kadındır, bir şeyi yapacaksa hiç nazlanmaz yapar, söyleyecekse hiç durmaz, kırıtmaz, dan diye söyler. Senin meselende de böyle oldu. Gelin birlikte dedi bir kahve içmeye, işte o kadar." Korkulu boşluktan zihnime doğru yankılanan bu sözlere, o an için inanılmaz gelen bir takım sırlı fısıltılar ekleniyor, Çiğdem yerinden kalkmış, elinde mor pul işlemeli siyah sigara çantası yanıma gelmiş, üzerime doğru eğilmiş, "hadi gidelim" diyor, "dönüşte benim de sana ayrıca söyleyeceklerim var, şimdi Derin'i bekletmeyelim."

Üç

İnsanlara bakmayı, insanlarla konuşmayı, insanlarla olmayı ve karşısındakini, sesinden, gözünden, saçının telinden tanımayı annesinden almış, almış da kendisini rüyalara, hayallere öyle kapatmış, hikayeler yalanmış hep, rüyalarsa düpedüz yalancı. Fallara gelince, alaycı bir göz devirmesi sade... Çiğdem, ama canım arkadaşım, senin kahve falların çıkar mı çıkar, diye araya girse bile, bu mevzuya hiç girmemeye kararlı, insanları hoş sohbetle oyalamak başka, kandırmaksa başkaymış... Ağaçlar gölgelerinde soluklanmak, yapraklar yeşiline dalmak, köpekler, kuşlar ve kediler karşılıksız sevgiyi anlamak için varmış onun için. Öyle bir geçermiş ki zaman, geriye ne tarih, ne solgun hatıralar, ne hep tersi çıkan rüyalar kalırmış, geriye kalan sadece insan, insan ve o an düşündükleri, hissettikleri, yaptıkları.

Ama öyle benziyor ki Ümran'a sesi, yüzü, mimikleri, konuşma tarzı ve gözleri, gözlerine bakamıyorum, gözüm hep ellerinde, beyaz ojeli tırnakları, Ümran'ın kızı, kız torunları, onun soyundan gelen herhangi bir kadının bile kırmızı olur sanmıştım hep tırnakları. İçimden geçenleri anlamış gibi, "annem beğenmezdi beni hiç, ne saçımı başımı, ne giydiklerimi ne boyadığım tırnaklarımı", diyerek devam ediyor beni delip geçen sözlerine: "Gösterişsiz sade ve hatta siliktim onun gözünde, ben ne olursa olsun, kim ne derse desin o olmamaya adamıştım hayatımı. Annem beni ne kadar beğenmezse, ben o kadar sevinirdim, onun o aristokrat düşlerine inat, eşitliği, kardeşliği ve onun hizmetçilerinin, kalfalarının çocuklarını arkadaş olarak kendime seçtim, çocuklarımı hiç bırakmadım, sevdim, kolladım, hâlâ da, sonsuza kadar da yanlarındayım, yalanlardan azade kıldım dilimi ve ellerimi hep çalışmaya adadım. İyi bak çocuğum, karşındaki bu kadın, ben Ümran'ın kızı, Ümran olmayanım. Burada, benim içimde ve etrafında olan hiçbir şeyde bulamazsın Ümran'ı, ancak buranın dışında bir yerlerde olabilir o, görüşmeyeli kim bilir ne kadar oldu, her konuşmamız bir küslüktür

bizim için, her barışmamızsa yeni bir küslük, o yanıma her geldiğinde ardından ruhumu ve evimi süpürmek kalır bana geriye ve geriye sadece Ümran olmayan her şey kalır.

Tek kelime edemiyorum, ardına kadar açık pencerelere bakıyorum öylece. Odaya ve ruhuma çöken ağırlığı kaldırmak istemeyen perdelerin kılı kıpırdamıyor, ardına kadar açık pencerelerden ne bir rüzgar, ne ufacık bir esinti... Çiğdem'in karşımdaki huzursuz kımıldanmalarını saymazsak zaman ve mekan kucak kucağa donmuş gibi... Evin içinden dışarıya bir yaprak uçuyor, gözlerimin önünde öyle aheste dolaşıp gidiyor, ve o an artık vazgeçiyorum bir kereliğine de olsa nasılını niyesini düşünmekten; hafif bir çiçek kokusu geçiyor içimden.

Tam kendi kendime bundan sonra zaten hep yanımda olacak biliyorum derken, tam bu duygularla Derin'i, Çiğdem'in eh bize müsaadeleriyle geride bırakmaya çalışırken hiç sakınmasız söylediği sözlerle bir vurgun daha yiyorum. Çünkü, hiç beklenmedik bir şekilde ne Ümran'dan ne kendinden söz ediyor, öyle dümdüz, öyle gerçekçi bir şekilde beni mevzuunun merkezine alıveriyor. Sen, diyor Derin, niyetin ne, bence önce onu belirlemelisin, kafan niye bu kadar karışık ve bunca karmaşıkken her şey inatla, yaşamın ellerinin arasında berraklaşmışçasına onu bulmak istemenin sebebi nedir, Ümran'dan kaçmak kadar zor olmalı ona ulaşmaya çalışmak, en azından bunu bilirim...

"Korktuğun kadar yokmuş di mi bak, gerçi Ümran'ı bulmak konusunda pek de yardımı olmadı, olsa olsa daha da kaybettirecek kadar." Koluma girmiş umursamazca kıkırdayan Çiğdem'e söylemiyorum ya, asıl şimdi, asıl kızını gördükten sonra bulabileceğimi Ümran'ı... Korkum Ümran olmayana gittiğimi bildiğimdendi, korkum Ümran olmayanla gözgöze gelmek istememdendi, korkum Ümran'ın kötülüğüyle, şerriyle aslında o kadar da yüzleşmek istememdendi, yalanlarına kanmak istemiştim hep, düşlerine dalmak, yapacaktım da tam, ortadan kayboluverdi işte,

kızının ellerine ve gözlerine bırakıverdi her şeyi, bir panik dalgası sarıyor her yerimi, en çok da alev alev yandığını sandığım saç diplerimi; ah Ümran ne yaptın ne yaptın bana sen, ah yoksa öldürdüm mü seni ben...

Ben kendimce böyle derin hezeyanlara dalmışken, Çiğdem'le o sersemlikle Sonçaybahçesine kadar kolkola gelmişiz, denizin dibindeki masalardan birine yerleşmişiz, adaçaylarını söylemişiz bile. Daldığım yerden çıkmamı sağlayan şey Çiğdem'in bir tuhaf halleri. Fazla kırılıp dökülüyor, bir yandan da az sonra akla gelmeyecek bir öneriyle olayları çözecekmiş edasıyla uyanık uyanık gülümsüyor, sürekli gözlerini kırpıştırması da cabası. Ancak tek kelime çıkmıyor ağzından. Neden sonra Derin'e gittikten sonra bana anlatacağı mühim bir şeyler olduğunu söylediğini anımsıyorum. Belli ki ısrarımı bekliyor. Bezgin ve ister istemez ümitsiz çıkan bir sesle soruyorum. Aldığım cevaplar aklımı da alır nitelikte. Olayları çözmese de Çiğdem yıkılmış ruhumu geçici bir süreliğine onarıp, içimde söndürdüğüm arzuyu yeniden tutuşturuveriyor.

Meğer bir tavsiyesi varmış arayışıma dair: Herkesin gitme dediklerine git, korkma, bazen tanıdığını sandığın insanlar öyle şeyler yaparlar ki gözlerinin önünde, onları sonsuza kadar kaybettiğini sanırsın.

İkinci masal: Gölgeyi Anlamak

Hayatta ölümden beter şeyler vardı
Ömür boyu karanlığa çekilen ruhlar vardı
Şimdi yaşayacağım
Şimdi okuyacağım
Şimdi yazacağım
Bu daha da eski, daha da acılı masaldı

Ortalık sanki yangın yeri, meydan ölesiye kalabalık ve karmaşık, çarşının içiyse cam kırıkları, sisler ve dumanlar içinde, yerler kıpkırmızı, birilerinin devirdiği domates kasaları saçılmış her yere, domatesler ayaklar altında ezilmiş, kana dönmüş, belli ki birileri birilerini ötekilere döndürmüş... Hiç ses yok, sesleri duymuyorum, dükkanların camları iniyor aşağıya, camların kırıldığını duymuyorum, sopalar vuruluyor başlara, sırtlara, yanan canların seslerini duymuyorum, türlü çeşit mallar, erzaklar saçılıyor ortaya, üstlerine basılıyor, gelecekten kesilen ümidin sesini duymuyorum. Adanın tam ortasında ve tam içimde bir bomba patlamış sanki, adanın ve benim kulaklarımı sağır etmiş sanki. Neden diye bağırmak, bağırdığımı duymak için başka bir çağın gelmesini bekliyorum sanki.

Bütün bu hay huyun ortasında karanlık karalarını görüyorum yine, kah bir dükkanın önünde, kah yanlışlıkla kırılan dalların yanında, kah iskeleye doğru kaçmaya çalışanların ardında. Karanlık karaları, takım elbiseli adamlar, bilmeliydim bu işte de sizin parmağınız var. Ama diğerlerinin yüzüne baktığımda, şöyle bir alıcı gözüyle, karanlık karalarının suçu hafifliyor sanki birden bire, onlar olmasa karanlık karaları da olmazdı, diye.

Eteklerimi toplaya toplaya çekiliyorum çarşının içinden geriye, olan biteni durduramayacağımı anladım, aman deyip kimsenin eline koluna sarılamayacağımı anladım. Ben bile duymazken kendi sesimi, kimselere içimdekileri dökemeyeceğimi anladım. En fenası, yalnızdım, ne Ümran ne Ferman, ne kocakarıyla İren, ne

Derin'le Çiğdem, hiçbirisinin yanımda olmadığı, olamayacağı bu zamanda, bu kara masalda yalnızdım. Korkudan ve ümitsizlikten çıldırmış gibi gerisin geri giderken, içi yeni boşaltılmış, tarumar edilmiş bahçesinden taze ezilmiş ot ve çiçek kokuları yükselen ufarak bir köşkün duvarına dayandım. İçeriden yükselen karanlık bir an koruyucu, kollayıcı gibi geldi, karanlık içeride var olan bir aklıselimi saklıyor gibi geldi. Etraftaki koşuşturmaca, iskelede ve çarşıdaki kadar olmasa da, hâlâ durmamıştı, bir an öyle geldi ki, zaten hiç durmayacaktı, öfkeden kızarmış şirretleşmiş yüzler hep bana bakacaktı. Köşkün içine girmeye yeltenirken, sonsuza kadar kaçmaya yeltenirken her şeyden, bir an kendimi hem aptal hem korkak hissettim, onların yaptığını yapmak, ben de dağılmış domateslerin üstüne basmak, önüme gelene vurmak, önüme geleni kırmak istedim. İçimde bir öfke dalgası yükseldi yükseldi, boğazıma kadar geldi, bir sopa da ben kapıp kendimi ortaya atsam, beni yalnız bırakanların narına, çaresizliğimin narına, kim ne derdi... Hem böylelikle sesim de geri gelirdi, istediğimce bağırıp her kulağa duyurabilirdim kendimi... "Ama bana değil, bana duyuramazdın o vakit"

Ne ara içeri girmiş, nasıl burun buruna gelmiştim onunla bilmiyorum, sesimi nasıl duymuştu, sesini bana nasıl duyurmuştu? Karalara bürünmüştü ama karanlık karası değildi, karanlığın içinde gibi değil, karanlığın kendisi gibiydi, etraftaki çılgınlığın içinde de dışında da değildi. Yaşlı, çok yaşlıydı ve sanki yine de ben gibiydi. Ondandır ki sormadım, kimsin diye, peşine takılıp karanlığın içine girdim, kapı falan yoktu etrafta ama kapıların içinden, labirent gibi koridorlardan geçtim, köşkün tam ortasına, küçük misafir odasına geçtim. Köşede biz yaklaştıkça hareketlenip harlanan cılız bir ateş yanıyordu. Kurulduk başına, oda zigon sehpalardan, büfelere ve raflara doldurulmuş çin ve çekoslavak porselenlerinden, kesme kristallerden geçilmiyordu. Hepsinin üzerindeki bir parmak toz, geniz yakan kokusuyla antikacı ve sahaf dükkanlarını anımsatsa da, ortama onlardan da eski, daha da ölümsek bir koku katıyordu. Yaşlı olan yine gaipten bir ses gibi,

"laneti bozmaya geldin, ben değil sen geldin" dedi. "Az kalsın yine kayıplara karışıyordun, az kalsın yine Ada'ya karışıyordun. Tam zamanında geldin. Orada tanıdığın hiç kimseyi göremediğini sandın, tanıdığın herkesten utandın." Onlar kötü bir şey yapıyorlardı, komşularını, dostlarını sanki denize dökmeye çalışıyorlardı, ama hep beraber yapıyorlardı, eski bir ayin gibi, düşünmemek, sadece katılmak istemiştim. Hem kaç kişi yapıştı koluma, seslerini duyamıyordum ama, hepsi de hadi ne duruyorsun der gibilerdi, gözlerindeki kandan etkilendim.

"Sınavlar hep olur, lanetse kolay kolay bozulmaz. Ben şimdi evim ne vakit taşlanacak diye bekliyorum, hangi komşum gelip beni kovacak. Bu geceden itibaren evler, köşkler, yalılar, dükkanlar, gazinolar, çaybahçeleri boşalacak, adanın sesi solacak, şarkıları susacak, artık kimseler kapılarını kilitlemeden eskisi gibi hafif gönüllerle uyuyamayacak. Panayırlarla tur gezmeleri, balolar, tavernalar, plajlar ve kır pikrikleri... hatıralar son yaşlı hafızadan da silinene dek, acıyacak. O bir an için özendiklerin, kayıp ruhlarını arar gibi arayacaklar hep kendi elleriyle gönderdiklerini ya, insan yüreğindeki çılgınlık ve kötülük kendini tamamlamadan durmaz ve gördüğün gibi her lanet bozulamaz... Ama senin için sevinmenin zamanı geldi, çabaların, arayışın ödülsüz kalmayacak, senin için eski gecenin dini geldi, buradasın, bu zamandasın çünkü yazgının en sağlam en kara köklerinden birine geldin, buradan ilerisi hiç değişmeyecek, papazların delilere işkence ettiği, kraliyet soylularının kendi ailelerinden olanları sakatlayıp hapsettiği bir ada seninkisi, gördün işte göreceğini, şimdi başkalarının karanlık masallarından çıkma vakti." Ağır ağır kalktı yerinden, raftaki porselen tabaklardan en süslüsüne uzandı, üzerindeki tozları üfleyip siyah elbisesinin derinliklerinden çıkardığı kara kuru bir inciri tabakla birlikte bana uzattı.

Dört

"Demek sonunda sadece adanın değil, kendi içindeki yaşlı cadıyı da buldun ve de o meşhur incirli zokayı yuttun!" Denize doğru attığı kahkahası sanki eskisi gibi zalim değildi, yoksa bende onunla birlikte gülemezdim. Ferman'la sahildeki meyhanelerden birinde karşılıklı iki eski arkadaş hatta daha da fenası, sevgili gibi oturmuş da, önümüzdeki mezelerden ve rakıdan ufak ufak çimleniyoruz. Bitmek üzere olan bugünün rengi ne siyah ne kahverengi, yeşile iyiden iyiye çalan bir hakiye bürünmüş Ferman, esmerden kumrala dönmüş. Yine de kendimi çok bırakmamaya çalışıyorum karşısında, son masalın en karanlık en can acıtıcı bölümlerini onun anlattığını, kim bilir belki de onun yazdığını unutamıyorum. Ümran'ı onun kaybetmiş, benden saklamış olma ihtimali ise aramızda iğneli bir sarkaç gibi hep salınıp duruyor.

"İnciri yiyen kadınlara ne olurmuş biliyor musun?" Bir kahkaha daha patlıyor denize doğru. Ancak bu defa kahkahası da, sorusu da üzerime üzerime hem tehditkar hem bir o kadar taciz edici biçimde geliyor.

Hava soğuk, hâlâ kış, hâlâ çok soğuk, rüzgar bir poyraza bir karayele meyledip, insanın içindeki soluğu bile donduruyor, dışarı çıkmasına yol vermiyor, bense hem içimin hem dışımın donukluğunda Ferman'dan yana şüpheliyim hâlâ. Sanki nadim olup parmaklarını şöyle bir şıklatsa, içimdeki buzlar çözülecek, bahar hatta kim bilir belki de yaz gelecek. Bu umutla oturuyorum karşında işte, diye düşünüyorum, bu umutla ellerine, parmaklarına, ağzının içine bakıyorum.

"Beyhude çabalar bunlar, manasız imalarınla beni bezdiremeyeceksin, inciri yiyen kadınlara ne olduğunu sen değil ben bilirim, çünkü canım, inciri yiyen kadının ta kendisiyim."

"Başkalarını uluorta sinsilikle, zalimlikle, donuklukla suçlayan, sakınmasız latifeden de anlar sanmıştım". Omuz silkerek konuyu değiştirmeye çalışıyor şimdi de, şaşırmamaya gayret ediyorum, sanki başka bir konumuz mu var, önemsemiyormuş gibi yaparak ağzımdan laf almaya çalıştığını pekala biliyorum. Benim de ondan koparmaya çalıştığım laflar elbet var.

"Madde ve mana", bir söyleve başlar gibi tok, yüksek perdeden geliyor sesi. "Bilimde, madde diye bir şeyin var olmadığı sonucuna varılan bir çağı da yaşadım ben, o vakitler bilime büyü deniyordu. Ve ne varlıktan ne de yokluktan kimseler sorumlu tutulmuyor, suçlanmıyordu. Manaya gelince, bugün de aslında en mühimi o, zira ne bilimin ne büyünün, ne insanın ne düşüncenin ve ne de zamanın yok edebildiği tek şey o."

Anlıyorum ki, değiştirmek de değilmiş derdi, çatallandırmak, dallandırıp budaklandırmak... Bu pek derin görünen suya girmeyi reddediyorum. Meyhanecinin sıcak sıcak önümüze koyup gittiği tadımlık beğendiyi didikleyerek "Ümran da pek güzel yapardı bunu, kulakları çınlasın", demekle yetiniyorum. Ferman bir an derin bir soluk alıp yavaşça veriyor, diline gelenin kulağıma gelen olmayacağını anlıyorum, bir daha konuşmayacağımızı, bu gecenin benden yana umudunun söndüğünü anlıyorum.

Loş ışıklı meyhane gecesi, içerideki sıcağın camları ara ara buharlandırması, eski bir radyodan çıkan müziğe diğer müşterilerin mırıltılarının ve tabak çanak seslerinin karışması, önümüzdeki meze tabaklarına eklenen kızarmış istavrit dolu koca bir çanağın boşalması, küçük rakı şişesinin dibini boylamasıyla ve Ferman'la aramızda elektrikli birkaç kırık dökük sözcükle geçip gidiyor. Dışarıda yarım ayın aydınlattığı gece göğü bulutlarının hızında değil belki ama geçip gidiyor. Yukarıda bulutları çılgınca hızlandıran fırtına biz aşağıdakilere özenle değmiyor.

Ferman'a her baktığımda, dışarıdan bize bakan adalıların bakışlarını düşünmekten kendimi alamıyorum, karşısında dimdik, kendine güven dolu oturuşumun yüreğimdeki tereddüdü perdeleyemediği endişesiyle etraftaki hayali gözleri sayıyorum. Varlığına tereddüdsüz kapıldığım bir an olursa eğer, kendimden ve diğerlerinden bunu nasıl saklayacağımın hesabını yapıyorum. Kırmızı can simidine sımsıkı sarılmış denize ayaklarını korka korka bir sokup bir çıkaran bir çocukluk arkadaşının hatırası geliyor gözlerimin önüne. Denizin içinde ona el sallayıp hadi diye bağıranın ben olduğumu tekrarlıyorum kendime. Tereddüt tereddüt tereddüt... İçimin dolu olduğu şeyin dışarıdan görünmemesi için dua ediyorum. Bu ikircim, bu ikiyüzlülük endişesi her ikimizi nereye götürür, en azından bu soruya onun cevap vermesini beklemiyorum.

Beklemediğim bir diğer şey ise sessiz sedasız hesabı ödeyip tam meyhanenin kapısından çıkmışken, bir anda karanlığın içinde yok olmadan önce Ferman'ın beni kendine doğru çekip kulağıma fısıldadıkları: "Benim de sirayet edemeyeceğim bazı yerler, bazı şeyler var, istesem de söyleyemeyeceklerim, söylesem de hazır olmayanların duyamayacağı şeyler var, hem unutma hem hiç hafife alma, eskiler seninle konuştu, onları dinlemelisin ve inat etmeyi bırakıp mimozaların açacağı zamanı beklemelisin."

Beş

Aradım elbet hep, hiç vazgeçer miydim, hiç öyle eli kolu bağlı, ne beklediğimi bilmeden bekler miydim... Ama bu sefer öyle ortalara saçılmadan, dört yanı velveleye vermeden aradım. Ferman'ın sinsiliği bana da sirayet etmişçesine, hareketsiz değil belki ama sessiz sedasız kaldım; gerçek olmayan ama bir türlü tersi de çıkmayan rüyama dalıp mutedil mutedil mutedil kaldım... El altından haberler gönderdim büyücüyle kocakarıya, her gün adaçayı tiryakiliği bahanesiyle Sonçaybahçesine şöyle bir uğradım, arada Madam Bebeka'ya tesadüf etmeyi bile başardım, yetmezmiş gibi Çiğdem'i koluma takıp takıp Derin'e sabah kahvelerine gitmeyi de hiç ihmal etmedim. Kaç gece karanlıklara dalıp dalıp Ferman'ın yolunu gözlesem de beyhude. Ne Ferman ne Ümran ve hatta şimdi tuhaf bir şekilde ne Kocakarı ne İren, hiçbiri gelmiyor, görünmüyor, bulunmuyordu.

Derken, bir şiirin tek bir dizesini tekrar tekrar okur gibi yaşayıp giderken ve karşılıksız beklentilerle tekrar tekrar aynı sokaklardan geçerken, ansızın durdum. Didinmekten ve karşılıksız çabalarla beklemekten tutsak düşmüş ruhumla bedenim, madde ve manayı sürekli surette ayrıştırmaya çalışmaktan, ısrarcılıktan vazgeçiveriyordu işte, yanlış yargılarla içimden ve dışımdan kovduklarımı, gelememelerine öfkelenip yandıklarımı anlıyordu, tam o sırada havanın ve adanın içinden lodos rüzgarı geçiyordu.

Sokakları bıraktım eve döndüm. Ev, mutlu sona ulaşmak için içinden geçilmesi gereken tehlikeli bir tünel, atlatılması şart bir sınav, bir yolculuk gibiydi. Duvarların boyası atmış, hâlâ bazı kullanılmayan koltukların ve büfelerin üzerinde duran toz örtüleri, rengi anlaşılmayan perdeler ve perdesiz de içeriyi gözlerden gizleyecek kirlilikteki camlar, kıyıda köşede birbirlerini büyüterek var olan toz topakları... Düşünmeden temizlemeye ve toplamaya, silmeye ve yıkamaya başladım, mutfak ne zaman ki kurabiye pişirilecek kıvama geldi, odalar içinde mutlu sonla biten hikayeleri

okuyacak temizliğe ve havadarlığa erdi, adımımı dışarıya öyle attım. Bahçe de bu toparlanma serüveninden nasibini aldı, yolundu otları, havalanan toprağına tohumlar atıldı, Ümran'ın eski köşküne ufak bir nazire yaparcasına ortancalar ve şakayık fideleriyle donandı.

Yaptığım hiçbir şey her zaman ki gibi değildi yine de, kim ne derse desin bekleyişin ve sabrın kutsandığı bir yaşam vardı. Yanlış anlamaların zedeleyemeyeceği dostluklar ve aşklar, tesadüf edememenin durduramayacağı akışlar...

Bahçeye iner inmez ilk önce onun bana döneceğini anlamıştım. Ne zaman ki toprağın karnını elimle azıcık yarıp ilk tohumu içine koymaya kalktım, tam o anda yanımda bitiverdi kocakarı. Küçücük bir çekirdeği andıran çiçek tohumunu o ufak çukurun içinden alıp evirip çevirip düzeltti ve kendi eliyle yeniden yatırdı toprağa, *işte böylesi daha iyi, bu yatış onu daha da renklendirecek, hem yapraklarını da gürleştirecek*... O tohuma ne yaptığını tam anlayamamıştım ama, toprağın her şeyi baştan sona yanlış yapsanız bile karşılığında yine de size bir şeyler vereceğini ve çok ama çok önemsiz görünen müdahalelere, küçücük dokunuşlara mucizevi sözler getireceğini, göneneceğini yavaş yavaş Kocakarı'dan öğrenecektim.

O günden sonra sabahın o erken saatinde, toprağa ilk dokunma saatlerinde geldi hep. Adım adım işledik toprağı birlikte, sabırla, metanetle ve Kocakarı'nın tekinsiz, bir o kadar pejmurde bilgeliğiyle.

Önce solucanları verdi... Bir sabah elbisesinin derinliklerinden solucanlarla dolu kesesini çıkardı, her bir solucanı birlikte koyduk toprağın üzerine, ağır ağır içeriye diplere girmelerini, gözden kaybolmalarını uzun uzun bekledik. Son solucan da gözden kaybolunca, Kocakarı eski bir şiirin dizelerini okur gibi mırıldandı kulağıma, *hava tadını verir toprağa ve içinde ne kadar çok solucan dolaşırsa o kadar renkli çiçeklerin, o kadar lezzetli sebzelerin olacak demektir.*

Sonra bir şişede kan ve bir toprak çanakta kemik getirdi. *Toprağın canlı olduğunu çocuklar bile bilir, sarsılma hemen öyle, canın kan istemesinden doğal ne var. Kan ve kemik eski gece dinindendir. Ölenlerin canının toprakta yaşama dönmesi en eski adetimiz. Toprağın yazgısı, hayata geri verilecek ölü canları beklemektir...*

Bir gece bahçenin en uzak köşesinde, usul usul küçük bir ateş yaktık, kara şallarımıza sarınıp öylece hiç konuşmadan ateşin başında kaldık. Ateşin başında kimse kimsenin yüzüne bakmaz, ateşin başında kimsenin anlamlı bir sözü kalmaz. Ateşin başında sade ateşin hikayesi anlatılır, ateşin şarkısı söylenir. Ateşin başında yalnız ateşe bakılır ve onun canlandırıcılığından medet umulur. Ve ateşten hep ama hep korkulur... Önce besledik onu, bir korkuyu besler gibi, sonra git gide cılızlaşmasını, solmasını ve nihayetinde sönmesini bekledik, bu defa biraz sinsiydik. Külleri avuçlarımıza almak içinse şafağın gelmesi gerekiyordu, içimizin soğuması küllerin soğumasıyla aynı zamana denk geliyordu. *Canlandırıcı ateşin külü toprağa karıştı, korkulardan ve endişelerden azade bir şarkı da karıştı,toprağın solucanların bile ulaşamadığı en katı en karanlık yerine ulaştı. Onu tereddütsüz, onu korkusuz yaptı. Kül, suya karışınca temizlik getirir, onu bir kez daha arındırdı, tertemiz yaptı.*

Borulardan geçen su kirletir, arındırılmış su zaten kirlidir, kirli suyun ise toprağa anlattığı hikayelerden hep endişe edilmelidir, diye bahçenin eskiden kalma, hanidir kullanılmayan sarnıcını yeniden tamir ettik. Sarnıcın susamış bir gırtlak gibi görünen açık ağzına ilk yağmurlar yağıp da içini iyice doldurunca, kaç sabah başına geçip düşlerimizi yağmur sularına verdik. *Su konuşturur, bunu suyun başında konuşan periler de, cinler de, hayvanlar da, insanlar da bilir. Yoksa neden en çok subaşlarını bekleyen salkımsöğütlere şiir yazılsın, şairler de bilir.*

Artık gelmez dediğim bir sabahtı, sebzelerin yavaş yavaş dökmeye, çiçeklerin usul usul açmaya yeltendiği bir sabahtı, bahçeyle birlikte tüm adayı sis basmıştı. Sisin içinde bahçenin en uzak kö-

şesinde seçti gözlerim onu, yüzünü toprağa eğmiş, çatallı sesiyle şarkı söylüyordu. Şarkısı zamanın ve sessizliğin köklerinden geçip bahçeme süzülüyordu. İçinden geçenleri bilemezdim ama, sisin görme gücü, çiçeklerinse işitme gücü verdiği daha o bir şey demeden içime doğdu o sabah. Sisi aheste aheste dağıtan lodos rüzgarının kokuları getirdiğini ise zaten bilmeye gerek yoktu. Baharın lodoslu rüzgarı, hep önce mor salkımlarla sonra yasemin ve hanımelleriyle birlik...

Böylece başladı toprak beni beslemeye. Böreklere, poğaçalara kattığım dereotlarını bile bahçede yetiştirmeye başladığımdan beri, Kocakarı da yalnızca çay vakitlerinde geliyordu. O bana, toprağa uzanan elimsin artık sen, dedikçe ben bu sırada çaya bandırdığı kurabiyelere dikip gözümü, afiyet olsun diyordum sadece. Dantellerimin, çay örtülerimin lekelenmesine aldırmıyordum. "Senin yerinde İren olsa çok sinirlenirdi bak, dantelleri pek kıymetlidir onun, ne de olsa koskoca bir imparatoriçe tabii kolay mı, neyse ki şu yeni moda dantel gibi görünen o kağıttan tabaklıklar, çay altlıkları çıktı da rahatladık."

Yazın iyiden iyiye bastırmasına daha vakit vardı ama bizim çay vakitlerimiz sıcak yaz öğlenlerinin biteviye tekdüzeliğiyle yarışır hale gelmişti tam anlamıyla. İşte yine böyle titrek sonbahar yaprağı gibi bir yukarıya bir aşağıya salınıp da düşüp düşmeyeceğine bir türlü karar veremeyen bir öğle vaktine inat Kocakarı damdan düşer gibi, "ıslah olmak yanlış anlaşılan bir kelimedir şimdilerde, gerçekte ıslah olmak demek, evinde, bahçende, içinde beslediğin vahşi kuşu uçmaya bırakmak ve sonra onu geri çağırmak demektir" dedi. "Bu evde daha önce Ümran'ın da oturduğunu artık söylemek istedim sana. Nice öğlenler geçirdik onunla da bu koltuklarda ya, yine de hiç bahçeye inmezdik, daha çok insanlardan ve onların geleceklerini okumaktan bahsederdik."

Aramanın da başka yolları olduğunu ve yola çıkmanın bulmanın tek şartı olduğunu o öğle vakti Kocakarı'nın karşısında bir kez daha anladım. Çay faslını kısa keserek bahçeye geçtim ve küçük çapayı alıp elime domateslerin ikinci çapasını yapmaya başladım. Bir yandan da, hiçbir işe yaramayan, her iş bir yana bahçeye bile el atmayan ve en fenası da girdiği delikten, her neresiyse orası işte, bir türlü çıkamayan Ferman'a oturaklı bir sitem salladım.

Tereddüt

Bir

Odalara ve eve, sokaklara ve iskeleye, rüyalara ve gerçeğe sığamadığım bir geceydi; bekleyemediğim, ama artık arayamadığım da; beklemekten yıldığım, Ümran'ın değilse de artık kendi kaybolu-şumdan şüpheye düştüğüm bir gece... Ensemde duydum yine soluğunu, tıpkı iskeledeki o sabah gibi, belkemiğimi titreten bu defa sade nefesi değil, elleriydi. Tereddütsüz bir an'ın arzusu onu bana getirmişti. Hayata sarılır gibi sarıldı önce, değdiği her yanım saydamlaşıp karanlığa karıştı sandım, elleri beni bir daha hiç bırakmaz sandım. Yüzümü yüzüne döndürdüğünde, saçları yine kahverengiydi ama vücudunun, ellerinin, her yerinin an be an beyazlaştığını gördüm. Saçlarımı çözüp omuzlarıma bıraktı, saçlarım daha da uzayıp omuzlarımdan belime doğru dalgalandı. *O geceden bu geceye dışarıdaydım, sen burada ararken ve ağlarken ben de çamların arasında bulamayandım. O geceden bu geceye yemedim, içmedim ve gülmedim hiç, suya bir kere bile değmeden dolaştım, toprağın üzerinde yatarken yüzümü bir örtüyle kapadımsa da uyumadım hiç. Şimdi biliyorsun, ben olmazsam bu tören olmaz, senin kadar aramamış ve acı çekmemişsem eğer seninle olmaz."*

Ama oldu, acısına inanmıyordum, acısına inanmam bile gerekmiyordu. Aynı yerlerde, farklı umutlar besleyip, umutsuzca bekleyip acı çekmiş gibiydik ve şimdi birlikteydik. İçinde olduğumuz oda küçüldü küçüldü, duvarlarına asılı aynaları bir bir köreldi, resimleri daha da soldu. Açık kalmış tek penceresinden içeri kuvvetli bir rüz-

gar esti, rüzgar, dışarıda hâlâ anlatılmamış öykülerin zalimliğinin kol gezdiğini hatırlatır gibi esti. Gözlerimi kapadım, Ferman'ı yalnız nefesinden ve ellerinin sıcaklığından tanımak istedim. Artık söz olmasın dedim, artık sözün olmasın. Tereddütsüz bir an'ın sözü olmaz, olsa olsa yalnız bir ses, belki bir şarkı. Ama söz olmaz.

Sonra sesler aldı her yerimi, saçlarımdan ve kalçalarımdan rüzgar gibi aktı Ferman'a geçti, göze görünmeyen odayı doldurdular boşluksuz. Seslerde boşluk yoktu belli, durmak yoktu, durmaya gerek yoktu. Derken hepsi birden kesildi, bir gecenin şarkısıymış meğer söylenen hafif bir mırıltıymış, fısıltıymış, odanın karanlığında benimle ve Ferman'la birlikte onlar da gitti.

İki

Benimle işin yok senin, geleceği görmek değil, şimdiyi anlamlandırmak istiyorsun, kendine ve adaya yeni bir hayat yaratıyorsun, benimse şimdim yok, hiç olmadı. Bir zamanlar koca bir imparatorluğunun kaderini değiştirecek entrikalarım, büyük hesaplarım ve hamlelerim vardı. Tutkum öyle büyüktü ki, beni delirtecek, gecenin dinine geçirip, bilincimin çorak ülkelerine vardıracak kadar çoktu, dayanılamaz, karşı konulamaz tutkum... Onunla kaç çocuğumu düşürdüm kendi ellerimle, kocam ve diğer çocuklarım onları öldürmesin diye, kaç doğmuş çocuğumu kendi ellerimle boğdum, kocama ve diğer çocuklarıma ayakbağı olmasınlar diye, kaç kişiyi yok ettim, kaç güzel kadının o güzel yüzlerine zehir saçtım... Tutkum ve ben... Ama hepsinin üzerinden ne çok zaman, kim bilir kaç çağ geçti, hiçbirini saymadım. Şimdi bu çamların, bu zümrüdi ormanın içinde görüyorsun beni ya, ben aslında yüzyıllar önce gittiğim o çorak ülkede kaldım. Sana verecek bir şeyim yok, ama zarar da veremem, aklını hiçbir oyunla, hiçbir büyüyle çelemem, lanetin yumuşadı yumuşadı ve bozuldu sonra, dimdik ve güçlüsün karşımda, ama yine de bana geldin, yine de beni buldun. Ağlayan kadının şarkısını, gerçekten ağlamayanlar duymaz, sen gözyaşlarımın ağaç diplerindeki izlerinden sesimi buldun.

Beklemekten iyice usanmış, gönderdiğim haberlere cevap alamayacağımı kesinkes anlayınca, artık yerinde yeller esen Kadınlar Manastırı'nın yok olmuş kapısına dayanmıştım, etraftaki köşklerin ve villaların baharın gelişiyle yeni yeni yerleşmeye başlayan sakinlerinin mesafeli ve sanki biraz da tehditkar bakışlarına ise ne kadar kararlı olsam da fazla dayanamayıp mecbur, Küçük Tur yolu üzerinden Aya Yorgi'ye doğru ağır adımlarla yollanmıştım. İren'in kurduğu Kadınlar Manastırı, acıya ve ölüme, zalimliğe ve tefekküre, saf sevgiye ve ihanete, ve cümle kuvvetli insani hisse tam on beş yüzyıl dayanabilmişti de on beş yüzyıl sonra gelen talan aşkına karşı elli yıl bile duramamıştı. Yok oluşuna İren ne kadar ağlasa yeriydi ama, onunla hemen aynı vakitlerde adaya ku-

rulan sarayı kimselerin bilmemesi büyücünün gücüne dair bir işaretti belki de. İmparatorun sarayı tamamen yok olmuştu ama Cadı İmparatoriçenin manastırı adalıların dillerinde ve düşlerinde hâlâ yaşıyordu, sözlüğe bakmıştım, cadı kelimesinin ikinci bir anlamı vardı: Güzel göz. Geçmişin tesellisi niyetine...

Aslında girdiğim yol küçük değil küçük Küçük Tur yoluydu, yani tur yolunun da kestirmesi. Acelem yoktu ama buraya faytonlar girmezdi, tur yürüyüşçülerine rastlanmazdı pek, bu ıssızlıktan faydalanıp sakin sakin, hayallerle ve gerçeklerle konuşa konuşa, çamlara ve çalılara dokuna dokuna vardım Lunaparka. Ardımda yol boyu İren görür belki diye her ihtimale karşı bir dolu iplik, kırık dal, çaput bırakmıştım. Lunaparkta oyalanmadım hiç. Direk Aya Yorgi'nin kısa ve çetin yokuşuna daldım, sanki kilisenin günü o günmüş gibi hiç konuşmadan yalınayak, elimdeki makaraları yokuş boyu çalılara sardırarak yukarıya, ta tepeye vardım. Kilise de ıssızdı, içinde iki titrek dilek mumundan başka hiçbir hareket yoktu. Bu harekete varlığımla birlikte, bir titrek dilek mumu da ben kattım. İren ortalarda görünmüyordu, o etraftayken Ümran gibi beni de içine alan sebepsiz titremeden de eser yoktu. Yine de umudu kesmedim, arayışın başka yolları olduğunu öğrenmiştim.

Arka taraftan dolaşarak geçmiş yıllarda yanmış manastır tarafına geçip, bir an için tüm dikkatimi Heybeliada'ya verdim. Etraftaki kayalıklara göz gezdirdikçe ne bunlara çok ama çok eskiden delilerin zincirlendiği düşüncesi geçti aklımdan, ne kimi zaman müstereddit, kimi zamansa emin adımlarla buraları arşınlayan rahibeleri hayal ettim. Tam durduğum yerden göremesem de Heybeliada mezarlığına bakıyorum. Yaşamla ölüm üzerine düşünürken bir anı gelip yerleşiyor içime; o soğuk taş duvara başımı koyup da uyumadan, o korkunç masalların içine girmeden önce Ümran'ın bana baktığı belli belirsiz bir falı anımsıyorum, daha doğrusu o falın garip sonunu: *Karo papazının ardına düştüğünde sinek yedili bu uzun bir ömür demektir, önüne gelirse ise ölüm,* demişti Ümran. Tam tersi olması gerekmez mi diye düşünürken ben, o

içimden geçeni anlamış gibi devam etmişti, *çünkü hayat insanın geçmişidir, ölümse henüz yürümeye başlamadığı yolun ta kendisi.*

Falla uzatılan ziyaret saatlerinde beni hem geçmişe hem geleceğe aynı anda bağlayan Ümran'ın, varlığıyla hem yaşama hem ölüme de yine aynı anda bağladığını ilk defa anlıyorum.

Durduğum yerde diz çöküp işaret parmağımla toprağa sinek yedili ve karo papazı çizerken İren'i buluyorum.

İşte ağlayan kadının şarkısını ilk o zaman söylüyor bana İren. Onun ağlayan kadınım olduğunu yine ilk o an anlıyorum. İçimdeki nehri temizlercesine ben de onun sözlerine ve şarkısına ağlıyorum. Karşılıklı geçip delicesine ağlıyoruz, hummalı bir hastalıktan durmaksızın titrercesine... Gözyaşlarımız yanaklarımızdan aşağıya eteklerimize, ayak bileklerimize, ayaklarımıza kadar akıyor, Aya Yorgi'nin tepesinden aşağıya doğru iniyor, Lunapark Gazinosu'nu, çamların diplerini, tur yollarını, sokaklardaki at pisliklerini, iskele meydanını, çarşıyı, Yüksek Kahve'yi, Sonçaybahçesi'ni yıkıyor. Her şeyi yıkamakla kalmıyor da yıkıp geçiyor ve denize varıyor sonra, gözyaşıyla dolu deniz suyu yükselip yükselip iskeleyle bir oluyor, sahil boyu içerilere ilerliyor. Adalılar, aniden bastıran yağmura yoruyorlar hepsini, evlerin içine, saçakların altına kaçışırken... Ada ada olalı böyle yağmur görmemiştir diyorlar... Böyle temizlik, böyle bereket görmemiştir, körler görmeye, kötürümler yürümeye, kısırlar gebe kalmaya başlayacak neredeyse, diyorlar...

İren'le tepeden aşağı sel gibi akan sulara, gözyaşlarımıza bırakıyoruz kendimizi, Aya Yorgi'ye çıkan yokuş boyunca ağaçların dallarına, çalılıkların üzerine bağlanmış çaputlar, iplikler yok artık, sanki yeni bir çağ başlamış, sanki bu yeni çağın dileklerine, ümitlerine, yakarışlarına bir kez daha yer açılmış. Lunapark Meydanı'na geldiğimizde İren beni akan suyun içinden çıkarıyor, meydanı geçip Aya Yorgi yokuşunun tam karşısındaki ufak yokuşa doğru yürüyoruz el ele. O yokuşun tam ortasında o çamlardan başka hiçbir şeyin olmadığı tuhaf yola sapıyoruz, Metamorfoz Manastırına gittiğimizi anlıyorum böylece. *Öz hiçbir zaman değişmez, ama dönüşüm hep vardır.* Yağmur yağıyor hâlâ, ve hâlâ ağlıyoruz delice, ardımızda

ve önümüzde oluşan su birikintilerine, ufacık geçici derelere girmemeye çalışıyoruz. Manastırın bahçesine geldiğimizde, bahçe duvarı boyunca ilerleyip en köşede duran sedir ağacının dibine geliyoruz, yaşlı bir büyücüye benzediğini düşünüyorum ağacın. İren, dibini azıcık kazıp, kazdığı çukurun içinden üç tohum çıkarıyor. Yere yatıyorum, o tohumları görünce sırt üstü uzanmam gerektiğini anlıyorum. Tohumlardan ilki bir çam kozalağı, gözlerime değdiriyor onu İren, gözyaşlarım diniyor. İkincisi zeytin çekirdeği, kalbimin üzerine koyuyor, tereddüdüm diniyor. Üçüncüsü ise meşe palamudu alnıma değdirilen, düşlerim diriliyor yeniden, düşlerim gerçeklerime, düşlerim hayatıma karışıyor...

"Ağaç ben oldum olası hep kendiliğe, kendiliğindenliğe işaret eder, sediri görünce geveze bir büyücüye benzettin, demek ki artık bu yeni yolda laneti bozulmuş bir büyücü olarak yürüyeceksin. Büyücü bir öykü anlatıcısı olarak, büyülü öyküler anlatarak, kelimeleri sürdüreceksin..."

"Canım nereden bileyim işte orada ne işi varmış, şu kültür evi projesi falan herhalde, tarihi binaları yeniden hayata kazandırmak, sürdürülebilir kültür mü ne diyorlardı, öyle bir şey işte, papazın yamağı aradı da söyledi, abla sizin yakınınızdı galiba gelip alın diye."

"Sürdürülebilir tarım değil miydi o, kültürü de mi çıkmış şimdi..."

"Ne diyeyim ki sana, onun ağzından sürdürülebilir kelimeler diye bir şey duymuşluğum da var benim, her şeyin sürdürülebiliri makbul şimdilerde ne de olsa. Uzun bir kelime, insanın dili dolaşır gibi oluyor söylerken ama kulağa iyi geliyor." Ortalık sirke kokusundan geçilmiyor, sanki etrafıma, az sonra ayırtına varacağım odaya değil de ta içime sinmiş kokusu, içim sirke kokuyor. Bu korkunç kokudan kurtulmak istercesine başımı sallayıp gözlerimi açmaya çalışıyorum, ama olmuyor, daha olmuyor... Odanın içinde iki kadın, Derin'le Çiğdem. Seslerinden tanıyorum, alnıma sirkeli bezleri sıkıp sıkıp koyanın, boynumu, bileklerimi, kollarımın içini sirkeyle ovanın Derin olduğunu içgüdüsel bir şekilde hissediyorum; terliklerini şaplata şaplata odanın içinde dönenenin, sağa sola çarpanın da Çiğdem... "Boşa konuşuyorsun, yarın öbür gün birileri çıkar da, aldatmacadır bunlar, hiçbir şeyi sürdürmemeli derler, oyundur yine, güvenmiyorum artık ben, kulağa da göze de iyi gelenlere..." Bu arada elini alnıma koyup, "Alev almış gibi yanıyor, olacak şey değil bu yağmurda ta Hristos tepesinde, yok sirkeyle falan olmaz, ilaç lazım bir an önce. İğneci Affan'ı arayalı yarım saat oluyor, nerde bu adam yahu?" diye sinirli bir heyecanla kesik kesik söyleniyor Derin. Çiğdemse, yatıştırıcı sesinin böyle zamanlarda sinir bozduğunu bilmezmiş gibi "yollar yağmurdan sonra berbat, kesin bisikletinin tekerleği patlamıştır yine, olmadı zinciri çıkmıştır. Gelir şimdi, endişelenme."

Sedir ağacının dibinde olanlar geliyor birden aklıma, yıldırım çarpmış gibi bir enerjiyle korku gelip yerleşiyor içime, tohumlar

diye yerimden aniden sıçrıyorum. Güç bela yatırıyorlar yeniden. "Bak, hepsi, üçü de konsolun üzerinde, rahat ol, kapa gözlerini, yorma kendini, iyileşir iyileşmez dikersin hepsini teker teker", diye sakinleştiriyorlar.

Şimdi odanın dışına çıktıklarını duyuyorum endişeyle, tam kapının önündeler. "Anlamak mümkün değil, bahçesine düşkündür, biliyoruz ama, böyle korkacak sayıklayacak ne olabilir ki şu tohumlarda. Bak Çiğdem, bir şey biliyorsan söyle allah aşkına. Annemin işleri mi bunlar, vicdan azabı duyuyorum bak, ne yaptı, ne söyledi gitmeden önce, sonra yazık olacak."

"Bildiğim bir şey yok, Ümran ablayı aradığını, sorup soruşturduğunu ikimiz de biliyoruz, Ada'nın ilginç simalarını yazmak kabilinden." Burada sesini iyiden iyiye kısıp bir sır verir vurgusuyla "Yamak, papazın yamağı hani, bir ağacın dibinde yatarken bulmuş, avuçlarında da sıkı sıkı tohumları tutuyormuş, neredeyse tamamen suyun içinde. Kim bilir ne kadar zaman orada öylece kalmış, e öyle cılk ıslanmaya o kadar ateş normal tabi, büyütme, kim o kadar ateşlenip de deli deli sayıklamaz ki, dua edelim daha ciddi bir şey çıkmasın." Derin'in sesi hiç ikna olmamış gibi huzursuz, "Görüştüğü biri vardı, Ferda mı Ferhan mı, o nerdeymiş, acaba bozuştular da, ne bileyim oralarda kavga ettiler de mi bir şey oldu." Çiğdem, Ferman, diye bilge bir şekilde düzeltiyor Derin'i. "Ferman'mış adı, öyle pek de yakın değiller galiba, bir iki kere gördüm yan yana o kadar."

"Ferman, garip bir ad, sanki hatırlıyorum bir yerlerden Çiğdem sen daha iyi bilirsin, sanki annemin de bir vakitler Ferman diye tuhaf bir arkadaşı vardı. Sakın bu da onun torunu falan olmasın."

"Torununa kendi adını veren mi kaldı, belki de torunu falan değil bizzat kendisidir. Küçükken, Fermandır, sana Ferman dadanır, diye bir tekerlememiz vardı hani, nasıldı sahi o?"

Derin, "topunuz çıldırdınız mı siz yahu, tekerlemeymiş..." diye üst perdeden isyan edecekken zilin sesi... İğneci Affan, yağmurdan sonraki ilk hastasının, ilk ateşlenenin ben olduğumu ilan ederek ve benden başka herkesin sapasağlam olduğundan yana böbürlenerek, giriyor içeri, evet zinciri çıkmış, önce bisiklet yağına bulaşmış ellerini yıkıyor, sonra yanıma gelip koltuğumun altına bir derece koyuyor. Ateşimin derecesini beğenmediğini belli edercesine, iğnesini çıkarıp hızla koluma saplıyor, elinin hafifliğine, bir erkeğin elinin böylesine hafif olabileceğine şaşıyorum bir an ve sonra odamdaki her şeyin sımsıcak sarı, portakal ve kahverengi tonlarında olmasının beni uyuttuğunu, sakinleştirdiğini, bu sıcacık renklerin böylesine üşürken bana yardım ettiklerini düşünerek uykuya dalıyorum. O derin, düşsüz uykuya dalmadan önce son gördüğüm şey; konsolun üzerinde yan yana duran, yaşadığım her şeyi gerçek kılan çam kozalağı, zeytin ve meşe palamudu, ve bir de odanın birbirine karışan sıcak renkleri, aklımdan geçen son şey; yaza kadar uyumamam dileği... Öykülerimi ise düşünmeye vaktim olmuyor...

Ve yaza kadar uyuyorum. Derin'le Çiğdem hiç yalnız bırakmıyorlar beni. Bir de iğneci Affan tabii... Derin'le önce sıkıntılı bir iki kelimeyle başlayıp, sonra giderek açılan keyifli sohbetlerle Ümran'dan konuşuyoruz bol bol. Ateşin karıştırdığı, iyiden iyice bulandırdığı zihnimi rahatlatmak için yapıyor bunu. Endişesinden faydalanıyorum sinsi sinsi, üzerine üzerine gitmem işe yarıyor, bir sabah kendi kendine konuşur gibi havada bir boşluğa dikip gözlerini annesinin falını bildiğini itiraf ediyor bana. Annesiyle yan yana oldukları zamanlarda, o bazen kendisine bazen de eşe dosta fal bakarken, kendisinin de onun fallarına baka baka, hiç dikkat etmeden, farkına bile varmadan belki, şu meşhur papazların falını öğrendiğini söylüyor. Bir sabah da ısrarlarıma dayanamayarak annesinin kendisine emanet ettiği bir iskambil destesini alıp o itinayla kesilip küçültülmüş yeşil çuhaya yayarak bana fal bile bakıyor. Kimseye anlatmayayım diye de tembih üstüne tembih... Kendi elleriyle yaptığı değerli taşlardan bir kolye ise sus payı...

Bana fal baktıkça ve annesini anlattıkça yaraları kapanmasa da, acıların, incinmişlerin yerini sisli bir anlayışın, belki ileride çok ileride gelebilecek bir affedişin belli belirsiz içini sardığını hissediyorum. Kendim iyileştikçe yanımdakiler de iyileşsin istiyorum. Dönüşüme uğruyorum belki ama saflığım da geçmiyor belli ki, Derin'in annesine doğru attığı adımı kendime, kendi varlığıma yoruyorum sadece, hiç mi hiç işkillenmiyorum.

Gecelerim ise Ferman'a ait. Kimselere görünmeden yatağın içinde beliriveriyor gecenin ilk saatlerinde, ateşimi ölçüyor, azaldığını gördükçe ciddi ciddi kafa sallayıp tıpkı o gece yaptığı gibi bana hayata sarılırcasına sarılmaya devam ediyor. Hâlâ başucumda duran tohumlara özellikle onun dokunmasına izin vermiyorum. Zalimlik o kadar da geçici bir şey değildir, biliyorum. Zamanı geldiğinde yine de, çam kozalağını ve zeytini, meşe palamudunu birlikte ekeceğimizi kuruyorum. Onun toprakta üç ufarak çukur kazdığını, tohumları benim çukurlara yatırdığımı ve üstlerini birlikte örtüp suladığımızı, geçen aylar ve geçen yıllar boyunca filizlenip yeşerdiklerini, boy attıklarını birlikte izlediğimizi düşlüyorum.

Düşlerimi kendisine açmıyorum henüz, o ise onu beğenmediğimi ya da dışladığımı hissettiğinde her zamanki gibi hırçınlaşıyor, dili zehir saçıyor. "Psikolojik ve tinsel kök öyküler... Ben demiştim sana o cadılar seni de kendilerine benzetecekler diye, dinlemedin, bak pek sembolik ve gizemli bir insan haline geldin. Arayışının bittiğini mi zannediyorsun, kaybolanların hepsi geri mi geldi... İyileşince ne mutedil kalacaksın, ne müteredditt. Anlatmaya heveslendiğin tüm o öyküler, iyileştirdiği kadar hasta da eder insanları, hem dinleyenleri, hem anlatanları. Yine de ne İren'in ne Kocakarı'nın işlerine sirayet edemem, şimdi o ikisine bir de sen katıldın."

Yaz geldiği için tohumları ekme zamanını iyiden iyiye kaçırdığımın farkındayım, sonbahara dair hazırlıklarımsa gönülsüz. Bahçede hiçbir yer bulamıyorum onları ekmek için, bulduğum yerlere

kısa süre sonra türlü bahaneler bularak, başka yer arayışlarına geçiyorum, Sanki dönümlerce arazilerim varmış gibi, sanki daha onlarca yer beğenip onlardan vazgeçebilirmişim gibi... Şimdilik hep başucumdaki konsolun üzerinde kalmaları, istediğim. Toprağa ekildiklerinde tüm gerçekler uçup gidecek mi, bana verilen görev hiç verilmemişçesine bitecek mi, bulduklarım yeniden kayıp mı olacak... Bacaklarım henüz çelimsiz, yavaş yavaş iyileşmeyi bekliyorum.

Yaz, deniz kulüplerinde deniz banyoları; Ferman'ı koluma takıp takıp gazinolar, tavernalar, meyhaneler ve yeni açılan barlar; Derin ve Çiğdem'le Sonçaybahçesi'nde, el el üstüne açılan kanastalar, konken partileri; yazlıkçı kalabalıkların hengamesi; iskele meydanında piyasalar; Façyo'da sufle, Milto'da balık, Prinkipo meyhanesinde müdavimlik, gecelerin ilerleyen saatlerinde tostçular meydanında çikolatalı tostla limonata, yazlık sinemalarda çitleme çekirdekler; Roma ve Sarıyer dondurmacılarının ada şubelerinden alınma kornet külahta sırf çikolatalı dondurmalarla geçip gidiyor... Yaz, ilk gençlik yılları gibi hızlı, yaşam gibi dopdolu geçiyor... Günün masmavi gökyüzü, gecenin yıldızlı göğü, hangi gerçekleri sırlıyor... Sır olmadan yaz olur mu, herkes sırlarını denize, yazlık sinemalara, tavernalara, meyhanelere, yaseminlerin ve hanımellerinin diplerine, ağaçların gölgelerine bırakıyor, bıraktıkça hafifliyor ve yaz böyle böyle iyice sırlanıyor. Onu güzün beklediği malum.

Ferman'ın zalimliği, sevecen bir alaycılıkta sabitlendi gibi. Beni böyle hareketli, hayattaki son yazımı yaşıyormuşçasına istekli gördükçe: "Hayata mı karışıyorsun, kırklara mı, bir karar versen", diyor. "Eskiden mi daha gizemliydin, yoksa şimdi mi, ben de buna karar vereceğim de ondan."

"Yaşama karışmadan, kime hangi öyküyü anlatacaksın, öyküleri nereden toplayacaksın? Öyküleri insanlardan toplar ve sonra ormana gidip ağaçlara fısıldarsın, kim ne derse desin sadece ağaçların dinlediği ve yapraklarının değdiği öyküler iyileştirir, şifa verir... Or-

mana giriş kapıları vardır hem, öyle her zaman elini kolunu sallayarak giremezsin. Kapıların yerlerini de, açılacağı vakitleri de ben bilirim, çünkü o pek küçümsediğiniz inciri ne de olsa ben yedim, İren'le bir olup gözyaşlarımızla temizledik kapıların önünü, öyküleri dinleyen ağaçların canına can kattık. Unutma, az kalsın zatürreden ve ateşli beyin hummasından ölüyordum bu uğurda" diyor, meydandaki pastanenin meşhur ballı pastasına daha bir iştahla gömülüyorum. Meydanda iğne atsan yere düşmüyor. Meydanı iğne atsan yere düşmeyecek hale getirenlerden biri olduğum için niyeyse mutlu oluyorum, içim adayla birlikte denize ve yazın içine pürüzsüz bir stilde, bacaklarımı kırmadan yani, balıklama atlamanın guruyla doluyor. Bu açıklanamayacak gönenç anlarında çoğunlukla Ferman'la göz göze gelmemeye çalışıyorum. Meydandaki kalabalığa bakıp bakıp, etrafta olan biten her şey bir üst-orta sınıf gösterisi, sen bununla tek vücut olmayı nasıl düşlersin, hani bu sahneyi kuran ada emekçileri, yıllar boyu ranta kurban giden tarihi evleri, bahçeleri, demesini de bekliyorum ya susuyor. O susunca, adanın yanılsamasıyla yüzleştiğimi ve bütünleşme denen şeyin hem karanlığı hem karnavalı aynı anda kucaklamak demek olduğunu bildiğimi söylememe de gerek kalmıyor. Fermanla aramızda klişeler yok artık çok şükür. Kalabalığın içinde Ferman'la susuyoruz. Sonra bütün bu suskunluk artık bu gecenin içine işler diye içten içe sızlanırken ben, Ferman, yerinden biri çimdiklemiş gibi fırlayarak "hadi, ne duruyoruz o zaman, yürü koş, eğlence çağına biz de katılalım, müzik ve neşe, hadi tepinmeye" diye bağırarak koca sesiyle beni meydandan sürüklercesine çıkarıyor. Ve gerçekten de yepyeni bir çağın içine girer gibi, meydanın ilerisinde en eğlenceli, en gürültülü müzikler saçan barın içine dalıveriyor.

Bu yaz benim adaya verdiğim tek sır ise, etrafımdaki herkese vazgeçmiş süsü vererek gizli gizli, için için Ümran'ı aramaya devam etmek. Sabah ve öğlenleri rahatım, Ümran'ın neredeyse sabaha karşı yatıp öğlene kadar uyuduğunu ve bunun kırk beş yıldır hiç değişmediğini biliyorum nasıl olsa. Esas maceram, öğleden

sonra başlıyor. Sağa sola akşama hazırlık işte, alınacak birkaç şey vardı da, diyerek çarşının içine sızıyorum, Ümran akşamüstü altı dedin miydi evinden çıkar, aheste adımlarla çarşıdan geçerek Yüksek Kahve'ye gelir, Yüksek Kahve'nin hem meydanı hem iskele çıkışını en iyi gören yerinde, tam o kesişimdeki masaya kurulur. Bir takım kişiler bilmeden o masada oturuyorlarsa eğer, garsonlar eşliğinde bu münasebetsizliklerinden pişman olarak kalkarlar yerlerinden. Kalkmak yetmez, muhakkak pişman edilirler. Ümran bu masada asla yalnız değildir, nice yılları birlikte eskittikleri güngörmüş hanımlar, madamlar vardır ona eşlik eden.

Çarşıdan geçtikten sonra Yüksek Kahve'nin bu daimi rezervasyonlu masasını rahat rahat gözleyebileceğim yerlerden birine karar kılıyorum her seferinde. Her gün dikkat çekmemek için seçtiğim farklı bir yerde konuşlanıp gözlerimi dikiyorum Ümran'ın masasına. Bir umutla, meydandaki pastanenin köşesinden, Yüksek Kahve'ye bitişik midyeciden, saat kulesinin dibinden, Roma dondurmacısının önünden artık Ümran'ın gelip de bir türlü oturmadığı masaya bakıyorum. Yaz boyu her günü yapıyorum bunu. Ümran'ın saat tam sekizde yerinden kalktığını arkadaşlarıyla vedalaşıp yine çarşının içinden bu defa alışveriş yaparak geçip evine vardığını da biliyorum. Her ne kadar o gün Yüksek Kahve'ye gelmemişse de, belki gözden kaçırmışımdır umuduyla, ben de alışveriş yaparak geçiyorum hep çarşının içinden. Ellerim kollarım dolu ama içim bomboş eve döndükten sonra yemeğe girişiyorum, benim de ne salatam ne zeytinyağlım eksik artık soframdan. Yemek faslı bitince de Ferman'la buluşup buluşup ada gecelerine geçiyorum ya, gece boyunca nereye gidersek gidelim Ümran'ı kaybettiğim evin önünden geçiyor hep yollarım. Bunun Ferman'ı şüphelendirdiğini biliyorum elbet ama, eski bir hastalığa, törensel bir davranışa yorduğu umudunu taşıyorum, bu umuda sığınıp, bundan güç alıyorum. Bir de sinsi sinsi, "gizli gizli arayan birisi olsam ne diye açıktan açığa her gece geçip durayım sokağından ki", izlenimi vermek istiyorum güya.

Yaz bitiyor, Ümran'dan hiçbir iz yok, belki bu kayboluş sırrını o da diğerleri gibi meyhanelere, tavernalara, tostçuların ve dondurmacıların önüne, hanımellerinin diplerine vermiştir diye diye adanın altını üstüne getiriyorum, ama yok. Yaz bitiyor, hiçbir iz yok. Ümran'la benim sırrım artık güze geçmek üzere. Acının köklerini besleyen bir güç gibi, sırrın üstünü örten, onu muğlaklaştıran, onu bulanıklaştıran bir yalan gibi, güze...

Sonuncu Masal-Güz gidenlerin mevsimidir

Çiçek açtırmayan her yağmur
hep masalların sonlarına yağdı
tereddütsüz dönüş, mukadderat ve tüm o kayıplar
binilen gemiler ve yapılan tüm o yolculuklar
sayılmaz vedadandı.

Herkes gitti. Neredeyse tek bir gün ve gecede... Bisikletleri, pazar arabaları evlerin içine kaldırıldı, eşyaların üzerini toz örtüleri kapladı, buzdolapların ve şofbenlerin fişi çekildi, panjurlar kapatıldı; eşyalarını at arabalarına yükleyip faytonlara doluştular, iskelede sonu gelmez görünen kuyruklar ve iğne atsan yere düşmez kalabalıklar oluşturdular, meydandaki pastaneler ve sahildeki tüm gazinolar son kez doldu taştı, vapurlar Bostancı'dan sallana sallana tamtakır gelip bir vakitler adaya gelen su tankerleri gibi denizle bir, ağırlıktan bata çıka iskeleden ardı ardına kalktı. Herkes gitti, hem de tek bir gün ve gecede... Havalar hâlâ sıcak, hâlâ yaz, ama herkes gittiği için adada şimdi kesinkes sonbahar, dönüşsüz güz...

Ferman'la herkesi sevinçle uğurladık, arkalarından olur da yolu ve zamanı şaşırıp da kalan var mı diye bütün adayı sokak sokak dolaştık. Kimselerin kalmadığından emin olunca bir oh çekip, yazdan bize kalanlarla uğraşmaya başladık. Ne de olsa daha tüketilmesi gereken kutu kutu dondurmalar, içleri hazır kesilip dilimlenmiş kaşar peynirleriyle dolu tost ekmekleri, şişe şişe şaraplar, rakılar ve de tüm meyhanelerde hâlâ mezenin tillahı vardı. Sayemizde hiçbirine yazık olmayacaktı. Kulüpleri gezdik, barların ve tavernaların son müşterileri olduk, bütün kış hepsinden de daha yapayalnız kalacak Aya Yorgi'deki papaz şarapları satan meyhaneye, tur yolundaki Mavi'ye ve Lunapark'a özel ilgi gösterdik. Faytonla arka arkaya bir büyük bir küçük tur yaptıktan ve sahilde Sonçaybahçesinde son yaz adaçayını içtikten sonra ancak

rahat etti içimiz. Güzün kaşları çatıktı ne de olsa, sazı ve sözü, kırkırdayıp durmayı ve birbirimizi bırakma, defterleri ve kitapları kaplama, işe güce bakma, işe güce dalma mevsimiydi. Ben mevsimlerin hayatlarımızı bölmesine izin vermeyi artık kesmemiz lazım dedim, bunu biraz da öyle bir anda ıssızlığın içine düşmenin verdiği sancıyla dedim, Ferman, zamanı algılayış biçimini değiştirebilirsin ama insanları asla, dedi. Konuyu kapattık böylece, sonra gerçekten de ellerimizi bırakıp işe güce daldık.

Hâlâ yer bulamamıştım ama zamanı da durduramayacağım için çam kozalağını, zeytini ve meşe palamudunu alıp bahçeye çıktım en nihayetinde. Şafak vaktiydi, kimselere seslenmeden Ferman'a açtırdığım çukurlara yatırdım üçünü de. İren'le adayı su bastırdığımız o günden sonra adada, "bu sular şifalıdır" söylentisi yayılmış yayılmış da kimileri o günün ertesinde sağda solda kalan birikintilerden şişe şişe toplayıp saklamıştı. İşte sağ olsun Çiğdem'in bana da hediye olarak, al bakalım seni az kalsın öldüren suyun ta kendisi, ister iç, ister bahçene dök, ohh şifa niyetine, diyerek verdiği şişeyi vakti geldi diyerek çıkardım mutfağın derinliklerinden, kapadığım çukurların üzerine azar azar, toprağa çektire çektire döktüm son damlasına kadar. Kocakarının bana büyülü sözlerdir bunlar, filizçıkaran diyerek bellettiği, şiirimsi iki dizeyi başlarında tek tek terennüm ettim, şafak söktü iyiden iyiye, bahçenin dökülen ilk yaprağını daha sonra Ferman'a göstermek üzere alıp eve girdim. Salondan bozma çalışma odasının ortasına ağır ağır ilerleyip sararmış yaprağı kaldırıp yüzüme doğru, yaprağa mı yoksa kendime mi seslendiğimi bilmeden, sonun başlangıcı bu olmalı işte, dedim. En uzun masallar bile bitmeliydi.

En fenası, bir yerlerde sonun sonunun da var olmasıydı, tabii.

Artık yazı hiç mi hiç aratmayan bir öğle vaktindeymişim, kimselerle konuşmadan, sonbahara güvenip öyle randevusuz kuaföre gitmişim. Dükkan tahmin ettiğim gibi boşmuş, ne vardı, diyorlar-

mış, manikür, pedikür bir de fön... Kuaförden iyice kabartılmış, dalgalandırılmış saçlarım ve kıpkırmızı ojeli tırnaklarımla çıkıp kimselere yakalanmama umuduyla koşarak eve dönüyormuşum. Ev, yeni temizlenmiş, sabun kokuyor, her yer yaşanmamışlık izlenimi veren bir düzen içinde, bu doğal olmayan düzeni sağlamak için günlerdir uğraşıyormuşum meğer, ve uğraşımın sonunun ne kadar memnunluk verici olduğunu bir kez daha gururla görüyormuşum. Bir an koltuklarım kabarıyormuş kendi düzenimden ve temizliğimden. Bu gurura saplanıp kalacak vaktim yokmuş artık ama. Yatak odasına girip önceden günler boyu düşünerek seçtiğim, itinayla ütüleyip astığım lacivert elbiseyi giyiyormuşum. Etekleri diz altında, bedeni saran, açık yakalı bir elbise... Hem ziyaret edeceğim kişiye yakışacak derecede kadınsı ve iddialı hem de gideceğim yere uygun bir ağırbaşlılıkta... Yine aynı renkte yüksek topuklu, tırnaklarımdaki kırmızı ojeleri gösterecek şekilde açık burunlu ayakkabıları da giyip geçiyormuşum aynanın karşısına, makyajım sadece kırmızı ruj ve kahverengi rimel...

Saçlarımı yeniden iyice kabartıp en büyük çerçeveli güneş gözlüklerimi takıp çıkıyormuşum derken. Sokağın köşesindeki fayton beni önce çiçekçiye götürüyormuş, sonrasında kucağımda şöyle en gösterişlisinden, en ağırından bir buketle arabaya kurulmuş gideceğim yere kadar rahat bir nefes almaya çalışıyormuşum. Hazırlıkların yorgunluğunu bu kısa fayton gezisi alacaktır diye umuyormuşum. Fayton aheste aheste sallanarak ilerliyor, nal seslerinin çınlattığı sokaklar bomboş, kaldırım diplerindeki zakkumlar ve sardunyalar çiçeksiz, hepsi kucağımdaki gösterişli rengarenk buketle gülünç bir tezatlık, bana öyle geliyormuş ki sanki bir küstahlık içinde. Ama adanın benimle alay etmesine aldırmayacak kararlıktaymışım artık. Sonun sonundaymışım.

Faytoncuya beni biraz beklemesini tembihleyerek iniyor ve topuklarımı tıkırdatmaktan çekinmeyerek öylece giriyormuşum adanın mezarlığına... Sanki ölüler geldiğimi duysun istiyormuşum, topuk tıkırtılarım içimdeki titremeyi bastırsın istiyormuşum.

"Adanın mezarlığı eskilerden eski mi, kim bilir hangi eskiler gömdüler buraya hangi eskileri... Adada doğan adada kalıyorsa madem, o vakit edilen hangi dualar mezarlar boyunca uzanır..."

Mezarlığı baştan sona ikiye bölen uzun yolun sonuna kadar ağır ağır ilerliyormuşum, yol bitiyor, karışık birkaç mezarın arasından güç bela geçip mezarlığın en sonundaki duvara bitişik mezarın başına dikiliyormuşum nihayetinde. Ümran, diye inliyormuşum, Ümran, Ümran, Ümran... *Gerçek adını bilmediğin birini çağıramazsın ki hiç, adını bilmediğin birini bulamazsın.*

Sesim ne bir yakarışı ne de üzüntünün verdiği çaresizliği taşıyormuş ama mezarlığa, içimden servilere doğru yükselen şeyin, iyi düşünülüp verilmiş bir veda kararının doygunluğuyla ve her vedanın zaten ister istemez kendinde hapsedeceği buruk hüzünle dolu olduğundan eminmişim. *O kadar, fazlası değil, fazlası artık yok...* Ta en tepede servilerin en uç dalları rüzgarla benden tarafa azıcık eğilerek gönderdiğim şeyi kabul ediyorlarmış zaten.

Ümran, ben mi seni buldum, yoksa sen mi beni. Kim bilebilir ki. Ümran, bak yine geldim sana Ümran, ama bu son, daha öncekiler gibi değil, bu defa son defa son.

Ümran, biliyorum, prensip olarak hiç konuşmazmış benimle burada, şimdi de kural değişmiyormuş. Soğuk mezar taşı kör, sağır ve dilsiz karşımda duruyormuş. Ortamı yumuşatmak için elimdeki buketteki çiçekleri birer birer çıkarıp toprağın üzerine yayıyormuşum hastalıklı bir nezaketle. Mezar taşının iki başında duran mermerden çiçekliklere ise çantamda taşıdığım iki kağıt parçasını ayrı ayrı koyuyormuşum sonra. Biri Ümran için; karo papazının sol yanına çizilmiş bir sinek yedili. Diğeri benim için; karo papazının sağ yanında duran bir sinek yedili... Rüzgar artık nice zamandır gerçekleşmiş kehanetlerimizi alıp götürmesin diye de yazın sahilde bulduğum iki pürüzsüz deniz taşını koyuyormuşum üstlerine.

Şimdi ne gönlüm, ne dudaklarım hiçbir şey söylemiyormuş, şimdi ne gerçeğim ne yalanlarım hiçbir şey duymak istemiyormuş. Mezarlığa girerken başıma örttüğüm lacivert eşarbı da çıkarıp me-

zarlığın uğultulu, serin rüzgarına bırakınca, ani bir kararla sırtımı dönüp o uzun yolun çıkışına doğru yürüyormuşum gerisin geri, bu defa daha seri adımlarla tıkırdıyormuş mezarlığın parke taşları. Başımın üstünden iki kuş geçiyormuş, biri simsiyah tüylü, servilerin arasında kayboluyorlarmış.

Hızla kendimi atıp faytona, iskeleye diyormuşum faytoncuya, haydi artık acelem var...

Martılara, renklere, bekleme salonundakilere ve nereye gittiğine aldırmadan ilk vapura biniyormuşum öylece. Usul usul güzel bir hikayeye başlar gibi hareket etmesini bekliyormuşum vapurun... Sessiz, kıpırtısız, öylece bekliyormuşum. Vapur hareket edip iskeleden ve adadan iyice uzaklaşmadıkça ağlamamaya kararlıymışım çünkü, ne olur ne olmaz, adaya bir kere daha sel bastırmayacakmışım...

Birazdan, birazdan diyormuşum sürekli kendi kendime, bekle, birazdan vapur hareket edecek, aheste aheste uzaklaşmaya başlayacak ada arkanda; önce iskele, tüm hatlarıyla tek bir bakışın içine girecek, sonra sahil, sonra yavaş yavaş evler, sönük sokak lambaları, çamlar ve adanın irili ufaklı tepeleri... Birazdan tam arkanda dört tarafı sularla çevrili bir kara parçası belirecek, işte o vakit bakarsın manzaraya, o vakit ağlarsın, diyormuşum. Benliği bir tek kendi yüreği teskin edebilirmiş, bir tek kendi sözü, kendi dili, kendi hikayesi. Ara ara da hem ağlayacak ne var ki diyerek omuz silkiyormuşum, ağlayacak ne var ki, hiç...

Şubat 2007-Haziran 2011
Bodrum

OYLUM YILMAZ

CADI*

Prinkipo'da Büyülü Bir Arayış

Roman

Bir arayışın hikayesi, *Cadı*... Anlatıcı kahramanını arıyor, kahraman anlatıcısının hikayesine musallat oluyor. Olağanüstü güçleri olan Ümran, güç ve kadın cinsinin tel tel ayrıldığı bir çağda önce cadıya, sonra deliye ve nihayetinde bir ucubeye dönüşüyor.

Bir buluşun hikayesi, *Cadı*... İşin içine edebiyat girerse şifa da girermiş ya, hikaye anlatıldıkça, Ümran, Kocakarı, İren ve Ferman, Prinkipo'nun tüm ucubeleri bir bir temize çekiliyor.

Bir kaybın hikayesi, *Cadı*... Renk değiştiren gölgeler, kayıp masallardan lanetlenmiş parçalar ve Prinkipo'nun büyülü tarihçesi. Üstüne üstlük hikayenin tam ortasında Ümran sırra kadem basıyor.

Cadı, lirik bir dille yazılmış, psikanalitik, politik ve cinsel bir metin. Bugüne kadar edebiyat eleştirileriyle tanıdığımız Oylum Yılmaz, etkileyici bir biçim ve dil aracılığıyla, fantastik kurguda olağanla olağanüstünü ayıran sınırı kurcalayarak edebiyatın diğer tarafına geçiyor.

10 TL

www.selyayincilik.com

ISBN 978-975-570-548-4

9 789755 705484

*SEL